

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till konsument säkerhetslag och lag om ändring av 44 kap. 1 § i strafflagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att det stiftas en konsument säkerhetslag för att ersätta den gällande lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. Syftet är att utveckla lagstiftningen om allmän konsument säkerhet så att bestämmelserna är klara från både verksamhetsutövarnas och myndigheternas synpunkt.

Genom den nya lagen skapas det klarhet i de begrepp som används och begreppen för enklaras. Likaså skapas det klarhet och görs det vissa ändringar i de administrativa tvångsmedel som anges i lagen och bestämmelserna om tillsynsmyndigheternas befogenheter ändras. Det föreslås också att bland annat tillsynsmyndigheternas rätt att få information

ses över. I lagen föreslås dessutom bestämmelser om skyldigheten för den som tillhandahåller konsumenttjänster att göra en förhandsanmälan om sin verksamhet till tillsynsmyndigheten och upprätta ett säkerhetsdokument om sin verksamhet, om det är fråga om en tjänst som är förenad med betydande risker.

Den nya lagen avses träda i kraft ca sex månader från det att den har godkänts och blivit stadfäst. Skyldigheten att upprätta säkerhetsdokument ska dock för de tjänsters del som tillhandahålls vid lagens ikraftträdande träda i kraft först sex månader från det att lagen har trätt i kraft.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	5
1 INLEDNING.....	5
2 NULÄGE	5
2.1 Lagstiftning och praxis.....	5
2.1.1 Lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet.....	5
Tillämpningsområde.....	5
Definitioner på farliga och säkra konsumtionsvaror och konsumenttjänster	7
Omsorgsplikt	7
Kriterier för bedömning av överensstämmelse.....	8
Tillsynsmyndigheter.....	8
Tillsynsmyndigheternas skyldigheter och planering av tillsynen.....	9
Tillsynsmyndighetens rätt att få information och företa inspektioner.....	9
Avgifter för tillsynen.....	9
Tillsynsmetoder, dvs. administrativa tvångsmedel.....	9
Överlåtelse av sekretessbelagda uppgifter.....	11
Straffbestämmelser	11
Bemyndigande att utfärda bestämmelser på lägre nivå.....	12
Tillsynen över efterlevnaden av lagen.....	12
2.1.2. Lagen om underrättelser till Europeiska gemenskapernas kommission om åtgärder för att begränsa utsläppande på marknaden, saluföring och användning av vissa produkter som medför allvarlig risk.....	14
2.2 Produktsäkerhetslagstiftningen i de övriga nordiska länderna samt i EU.....	14
2.2.1 Sverige.....	14
Tillämpningsområde.....	14
Näringsidkarnas skyldigheter	15
Tillsynsmyndigheterna enligt produktsäkerhetslagen	15
Förelägganden, förbud och andra administrativa tvångsmedel	15
Sanktionsavgifter.....	16
2.2.2 Norge.....	16
Tillämpningsområde.....	17
Skyldighet att bevara dokument om konsumtionsvaror för att dessa ska kunna spåras	17
Tillsynsmyndighet.....	17
Rätt att av myndigheter få information om produkterna	17
2.2.3 Danmark	17
Tillämpningsområde.....	17
Marknadskontroll	18
Tillsynsmyndigheter.....	18
2.2.4 Europaparlamentets och rådets direktiv om allmän produktsäkerhet.....	19
Målsättning.....	19
Tillämpningsområde och definitioner	19
Definitionerna på säker produkt, farlig produkt och allvarlig risk	19
Tillverkare och distributörer.....	20

	Återkallelse och tillbakadragning.....	20
	Allmänt säkerhetskrav, kriterier för bedömning av överensstämmelse och Europastandarder.....	20
	Tillverkarnas och distributörernas skyldigheter.....	22
	Medlemsstaternas särskilda skyldigheter och befogenheter.....	23
	Planering av övervakningen.....	24
	Administrativt samarbete.....	24
	Utbyte av information.....	24
	Gemenskapens åtgärder i situationer som skapas av produkter som medför allvarliga risker.....	25
	Kommittéförfaranden.....	26
	Tillgången till uppgifter och sekretess.....	26
	Slutbestämmelser.....	26
	2.2.5 De nya gemenskapsreglerna om den fria rörligheten för varor.....	27
2.3	Bedömning av nuläget.....	27
3	MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	29
3.1	Propositionens mål.....	29
3.2	De viktigaste förslagen.....	29
	Lagens namn.....	29
	Lagens syfte.....	30
	Definitioner.....	30
	Skyldighet att till den kommunala tillsynsmyndigheten göra en anmälan om att en konsumenttjänst inleds då tjänsten kan vara förenad med betydande risker.....	30
	Säkerhetsdokumentet.....	33
	Utveckling av tullverkets tillsynsuppgifter.....	35
	Klarläggande och utvecklande av administrativa tvångsmedel.....	36
	Tillsynsmyndighetens rätt att få information.....	38
	Kommunens uppgifter inom konsumentssäkerhetstillsynen, delegering av behörighet och brådskande fall.....	38
	Exceptionella situationer.....	38
4	PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	39
4.1	Ekonomiska konsekvenser.....	39
4.2	Konsekvenser för myndigheternas verksamhet.....	41
5	BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	43
5.1	Beredningsskeden och beredningsmaterial.....	43
5.2	Remissyttranden och hur de har beaktats.....	43
6	SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER	44
6.1	Lagen om Säkerhets- och kemikalieverket.....	44
6.2	Revidering av räddningslagen.....	44
	DETALJMOTIVERING	46
1	LAGFÖRSLAG	46
1.1	Konsumentssäkerhetslagen.....	46
	1. kap. Allmänna bestämmelser.....	46
	2. kap. Verksamhetsutövarens skyldigheter.....	49
	3. kap. Överensstämmelse med kraven.....	55
	4. kap. Tillsynsmyndigheter.....	56
	5. kap. Konsumentssäkerhetstillsyn.....	58
	6. kap. Administrativa tvångsmedel.....	64

7. kap.	Särskilda bestämmelser.....	71
8. kap.	Delegation.....	72
1.2	Lag om ändring av 44 kap. 1 § i strafflagen.....	73
2	NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER.....	73
3	IKRAFTTRÄDANDE.....	73
4	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN OCH LAGSTIFTNINGSORDNING.....	73
4.1	Näringsfrihet och skydd av egendom.....	73
4.2	Befogenhet att utfärda förordning och överföring av lagstiftningsbehörighet.....	74
4.3	Lagstiftningsordning.....	75
LAGFÖRSLAG.....		76
	Konsument säkerhetslagen.....	76
	Lag om ändring av 44 kap. 1 § i strafflagen.....	90
BILAGA.....		92
PARALLELLTEXT.....		92
	Lag om ändring av 44 kap. 1 § i strafflagen.....	92
BILAGA.....		94
FÖRORDNINGSFÖRSLAG.....		94
	Statsrådets förordning om säkerhetsdokumentet för vissa konsumenttjänster.....	94

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Med produktsäkerhetslagstiftning avses i internationella sammanhang bestämmelser som syftar till att säkerställa att det endast finns säkra konsumtionsvaror på marknaden samt till att förebygga de faror för hälsan som farliga konsumtionsvaror innebär. I vissa länder, såsom i Finland, berör bestämmelserna också konsumenttjänster och omfattar utöver hälsoriskerna också sådana faror som medförs för egendom.

Produktsäkerhetslagstiftningen innehåller inga bestämmelser om skadeståndsansvar. I produktsäkerhetslagstiftningen finns i princip inte heller bestämmelser om sådana frågor som regleras i konsumentskyddslagen eller om straffrättsliga frågor, med undantag för bestämmelsen om produktsäkerhetsförseelse. Produktsäkerhetslagstiftningen omfattar bl.a. inte heller miljöskador, kunders eventuella missnöje med varor eller tjänster och inte kvalitetsfrågor, till den del det inte samtidigt är fråga om produktsäkerhet.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

2.1.1 Lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet

Finland har en gällande lag om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet (75/2004), som trädde i kraft den 16 februari 2004. Denna lag ersatte produktsäkerhetslagen från 1986 (914/1986) jämte ändringar. Lagen om ändring av lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet (1247/2009), som trädde i kraft vid ingången av 2010, har samband med de ändringar som skett i myndighetsorganisationen för produkttillsyn och lagen om ändring av 37 § i

lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet (1728/2009), som trädde i kraft samtidigt med den förstnämnda lagen, har samband med lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009).

Enligt 1 § (928/2005) i folkhälsolagen (66/1972) är lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet en del av miljö- och hälsoskyddet som inbegriper bestämmelser om hälsoskydd som gäller individen och livsmiljön. Utöver dessa två lagar omfattar lagstiftningen om miljö- och hälsoskyddet dessutom hälsoskyddslagen (763/1994), livsmedelslagen (23/2006), lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976), kemikalielagen (744/1989) och veterinärvårdslagen (685/1990).

Tillämpningsområde

Lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet är en allmän lag om produktsäkerhet. Den tillämpas i regel inte i de fall då det någon annanstans i lagstiftningen finns bestämmelser om säkerheten hos vissa konsumtionsvaror och konsumenttjänster. Om säkerhetsbestämmelserna i speciallagstiftningen dock inte täcker alla säkerhetsfrågor eller speciallagstiftningen inte förutsätter minst samma säkerhetsnivå som den allmänna lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet, kan den allmänna lagen tillämpas på konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet i de fall i vilka en tillräckligt hög nivå av säkerhet inte krävs enligt speciallagstiftningen.

I Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG om allmän produktsäkerhet finns motsvarande bestämmelser om direktivets tillämplighet på konsumtionsvaror i de fall då gemenskapslagstiftningen inte innehåller specifika bestämmelser om den allmänna säkerheten hos varorna i fråga genom

vilka samma mål eftersträvas. I artikel 1.2 i direktivet föreskrivs att bestämmelserna ska tillämpas när specifika bestämmelser om säkerheten hos de berörda produkterna saknas i gemenskapslagstiftning med samma syfte. Om produkter omfattas av gemenskapslagstiftning med särskilda säkerhetskrav för dessa produkter, ska direktivet endast gälla för de aspekter, risker eller riskkategorier som inte omfattas av dessa krav. Innehållet i direktivet behandlas närmare nedan.

Lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet skiljer sig från direktivet om allmän produktsäkerhet i och med att direktivet äger tillämpning endast på konsumtionsvaror samt de varor som konsumenterna använder i samband med konsumenttjänster medan den finska lagen, så som namnet anger, tillämpas också när det är fråga om konsumenttjänsters säkerhet. Trots skillnaden är det principiella förhållandet mellan den allmänna lagen om produktsäkerhet och speciallagarna detsamma som avses i direktivet om allmän produktsäkerhet.

Om det alltså i någon annan lagstiftning finns särskilda bestämmelser om säkerheten hos vissa konsumtionsvaror eller konsumenttjänster, tillämpas de särskilda bestämmelserna, och i fråga om bl.a. tillsynen över efterlevnaden av dessa tillämpas speciallagstiftningen i fråga. Om dock de särskilda bestämmelserna om vissa konsumtionsvaror eller konsumenttjänster har begränsats till att gälla exempelvis endast en viss del av varorna eller tjänsterna eller vissa egenskaper hos dessa, äger lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet tillämpning på de delar som annars skulle hamna utanför regeringen. Denna egenskap hos lagen kan beskrivas med termen ”skyddsnet”. Det betyder att denna lag kan tillämpas vid behov om det i annan lagstiftning finns luckor i fråga om varors och tjänsters säkerhet.

Lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet liksom också de bestämmelser på lägre nivå som utfärdats med stöd av den innehåller i praktiken krav på en ganska allmän nivå varför lagens tillämplighet enligt ovan på en sådan grupp av konsumtionsvaror eller -tjänster om vilken det existerar särskilda bestämmelser blir aktuell närmast i sådana fall då de särskilda be-

stämmelserna exempelvis har begränsats till att gälla endast en viss del av konsumtionsvarorna eller konsumenttjänsterna. Ett allmänt krav på säkerhet som i speciallagstiftningen ställts på alla konsumtionsvaror och konsumenttjänster innebär däremot i regel att de särskilda bestämmelserna i sig är tillräckligt täckande till denna del.

Också bestämmelserna om att en myndighet som utövar tillsyn över efterlevnaden av annan lagstiftning ska i tillsynen tillämpa de bestämmelser i denna lag som gäller näringsidkares skyldigheter samt tillsynsmyndighetens befogenheter och rättigheter, om inte den andra lagstiftningen i fråga innehåller bestämmelser genom vilka minst samma säkerhetsnivå kan uppnås, har samband med lagens tillämpningsområde och tillämpning. Då det finns speciallagstiftning om säkerheten hos vissa konsumtionsvaror och konsumenttjänster och om tillsynen över den, kan de s.k. sektorsmyndigheter som utövar tillsyn över lagstiftningen i fråga i sin egen tillsynsverksamhet behöva tillämpa de nämnda bestämmelserna i den allmänna lagen. Det bör dock bedömas från fall till fall huruvida detta är nödvändigt eller om en tillräckligt hög nivå av säkerhet kan uppnås redan genom de bestämmelser som finns i speciallagstiftningen.

De bestämmelser i lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet som handlar om marknadskontroll och administrativa tvångsmedel kan således under vissa förutsättningar tillämpas också i sådana fall då produktspecifik speciallagstiftning finns. All speciallagstiftning som berör en viss produktgrupp innehåller inte nödvändigtvis sådana bestämmelser på basis av vilka den myndighet som utövar tillsyn över efterlevnaden av denna speciallagstiftning t.ex. kan bestämma att produkten ska förstöras eller att näringsidkaren ska ordna med återkallelse.

Lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet omfattar både sådana konsumtionsvaror och konsumenttjänster som överläts till konsumenterna i näringsverksamhet och sådana konsumtionsvaror och konsumenttjänster som en annan tjänsteleverantör överläter till personer som kan jämföras med konsumenterna i annan än näringsverksamhet. Med annan tjänsteleverantör av-

ses här en offentlig eller enskild juridisk person. Till denna del har dock tillämpningsområdet begränsats så att med annan tjänsteleverantör avses i denna lag dock inte en allmännyttig förening i den mån den tillhandahåller sina medlemmar tjänster i annan verksamhet än näringsverksamhet. Denna begränsning har gjorts eftersom de skyldigheter beträffande riskbedömning som ålagts i samband med tjänster som faller inom lagens tillämpningsområde skulle i praktiken annars bli alltför betungande för särskilt sådana föreningar inom motion, idrott och annan hobbyverksamhet vars verksamhet i huvudsak baserar sig på frivilligt arbete. Aktörer av denna typ har dock ofta upprättat säkerhetsplaner med tanke på sin verksamhet, och grenförbund, -organisationer eller motsvarande parter har utfärdat anvisningar om detta.

Definitioner på farliga och säkra konsumtionsvaror och konsumenttjänster

Enligt lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet anses en konsumtionsvara vara farlig för hälsan om den kan orsaka skada, förgiftning, sjukdom eller annan risk för hälsan på grund av ett fel eller en brist i sin konstruktion eller sammansättning eller på grund av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om varan. Som hälsofarlig konsumenttjänst betraktas enligt nämnda lag en konsumenttjänst som kan orsaka skada, förgiftning, sjukdom eller annan risk för hälsan på grund av ett fel eller en brist i anslutning till dess utförande eller på grund av ett fel eller en brist i konstruktionen eller sammansättningen hos en vara som används i samband med tjänsten eller på grund av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om tjänsten.

Enligt nämnda lag anses en konsumtionsvara vara farlig för egendom om den på grund av de omständigheter som nämnts i samband med hälsorisker kan vålla skada på ett annat föremål eller annan egendom. En konsumenttjänst anses vara farlig för egendom om den på grund av de omständigheter som nämnts i samband med hälsorisker kan vålla skada på egendom.

Enligt lag betraktas i princip alla konsumtionsvaror och konsumenttjänster som inte är

farliga på det sätt som definierats i lag som säkra.

Omsorgsplikt

Lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet, liksom också produktssäkerhetslagstiftningen i allmänhet, utgår från att verksamhetsutövare, näringsidkare och andra tjänsteleverantörer i första hand ska se till att de konsumtionsvaror som de tillverkar, importerar, saluhåller eller överlåter och de konsumenttjänster som de utför eller tillhandahåller är säkra. I lagen har verksamhetsutövarna ålagts en omsorgsplikt som innebär att dessa med iakttagande av sådan omsorg och yrkesskicklighet som betingas av omständigheterna ska säkerställa att konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten inte medför fara för hälsa eller egendom i fråga om konsumenter eller personer som kan jämföras med konsumenter eller andra som berörs av tjänsten.

Verksamhetsutövarna har också ålagts en skyldighet att underrätta tillsynsmyndigheten ifall de har fått kännedom om att en vara eller tjänst som omfattas av lagens tillämpningsområde medför fara för konsumenters hälsa eller egendom. Verksamhetsutövarna ska dessutom samarbeta med tillsynsmyndigheten för att avvärja faran när myndigheten ber om det.

I samband med tillsynen har det kommit fram att omsorgsplikten enligt 4 § i gällande lag inte alltid iakttas. År 2008 uppgick antalet underrättelser enligt 4 § till tillsynsmyndigheten, dvs. på den tiden Konsumentverket, och till de kommunala tillsynsmyndigheterna till ca 140 i hela landet, av dem mottog Konsumentverket 17 och de kommunala tillsynsmyndigheterna 123. År 2009 fick Konsumentverket 31 underrättelser.

Omsorgsplikten i vid bemärkelse inbegriper också verksamhetsutövarens skyldighet att vid marknadsföringen lämna konsumenter och personer som kan jämföras med konsumenter alla uppgifter som behövs för att dessa ska kunna bedöma de faror som är förknippade med konsumtionsvaror och konsumenttjänster. Tillsynsmyndigheten kan kräva att verksamhetsutövarna på ett lämpligt sätt förser konsumenterna med bruksanvisningar,

instruktioner, varningar och andra uppgifter som behövs med tanke på avvärjande eller förebyggande av faror som är förenade med en vara eller tjänst.

Kriterier för bedömning av överensstämmelse med kraven

I lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet ingår bestämmelser om bedömning av överensstämmelse med kraven. Dessutom uttalas i lagen en stark presumtion om överensstämmelse med kraven i fråga om de konsumtionsvaror och konsumenttjänster som överensstämmer med sådana harmoniserade standarder till vilka hänvisningar har publicerats i Europeiska unionens officiella tidning. Vid bedömningen av huruvida konsumtionsvaror och konsumenttjänster är farliga kan tillsynsmyndigheterna dessutom beakta många andra dokument och material än enbart de nationella och internationella standarder till vilka hänvisningar har publicerats i Europeiska unionens officiella tidning, såsom riktlinjer som utfärdats av Europeiska kommissionen, tillsynsmyndigheternas anvisningar och rekommendationer, uppförandekoder i anslutning till produktsäkerheten samt befintlig kunskap och teknik, och vid bedömningen av överensstämmelse med kraven beakta de förändringar som skett i dessa. Tillsynsmyndigheten kan dock utöva sina tillsynsbefogenheter enligt lag i alla situationer, trots att varan eller tjänsten uppfyller de kriterier som används vid bedömningen av överensstämmelse med kraven, om det visar sig att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst är farlig för hälsa eller egendom

Tillsynsmyndigheter

Säkerhetsteknikcentralen utövar tillsyn över efterlevnaden av lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet och bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den samt planerar, styr och utvecklar övervakningen.

Tullverket utövar tillsyn över efterlevnaden av lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet och bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den när det gäller import, export och transitering av

konsumtionsvaror eller varor som används i samband med konsumenttjänster, samt planerar och styr övervakningen till denna del. Med import, export och transitering avses i detta sammanhang annan transport över gränserna än sådan som sker inom EU och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Inom regionförvaltningen ankommer det på regionförvaltningsverken att utöva tillsyn över efterlevnaden av lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet och bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den samt att leda övervakningen.

Varje kommun ska inom sitt område övervaka att lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet och bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den följs. I kommunen sköts dessa uppgifter av en nämnd eller något annat kollegialt organ som kommunen utser och som i lag kallas kommunal tillsynsmyndighet. Fullmäktige kan ge nämnden eller organet rätt att delegera behörighet till en underlydande tjänsteinnehavare eller sektion så att dessa kan meddela ett temporärt förbud eller i vissa fall ett förbud. En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som enligt denna lag ska skötas av kommunen eller dess myndighet och där behörighet kan delegeras till en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns eller en samkommuns tjänsteinnehavare som sköter uppgiften under tjänsteansvar. En samkommun kan ingå ett sådant avtal med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen gett sitt samtycke.

En myndighet som med stöd av annan lagstiftning utövar tillsyn över säkerheten hos sådana konsumtionsvaror och konsumenttjänster som inte omfattas av lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet, kan vid behov, så som ovan konstateras, tillämpa lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. En tillsynsmyndighet som utövar tillsyn med stöd av någon speciallagstiftning ska vid tillsynen följa de bestämmelser i lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet som berör näringsidkarnas skyldigheter samt tillsynsmyndighetens befogenheter och rät-

tigheter, om den andra lagstiftningen i fråga inte har några bestämmelser genom vilka minst samma säkerhetsnivå kan uppnås.

Tillsynsmyndigheternas skyldigheter och planering av tillsynen

Enligt lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet ska tillsynsmyndigheterna sköta sina uppgifter så effektivt och ändamålsenligt som möjligt. Om omständigheterna det fordrar ska en prioritering av uppgifterna göras.

Säkerhetsteknikcentralen ska upprätta ett riksomfattande övervakningsprogram för styrning och samordning av verkställigheten av tillsynen över lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. I programmet definieras de kontroller som ska utföras och kontrollfrekvenser i fråga om olika typer av kontrollobjekt samt presenteras en riksomfattande provtagningsplan. I programmet fastställs också grunderna för riskanalys i fråga om olika typer av kontrollobjekt samt metoderna för uppföljning av genomförandet av programmet.

Det riksomfattande övervakningsprogrammet för produktsäkerhetstillsyn utgör en del av det riksomfattande programmet för tillsyn över miljö- och hälsoskyddet som omfattar också de riksomfattande övervakningsprogram om vilka det föreskrivs i de andra lagar på området miljö- och hälsoskydd som nämns ovan.

Enligt lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet ska kommunen för tillsynen över konsumtionsvarorna och konsumenttjänsterna göra upp en tillsynsplan så att tillsynen är av hög kvalitet, sker regelbundet och förebygger risker som är förenade med konsumtionsvaror och konsumenttjänster. I tillsynsplanen fastställs åtminstone de kontroller som ska utföras och kontrollfrekvensen i fråga om olika kontrollobjekt. Den ska också inbegripa en plan för provtagning samt en bedömning av genomförandet av tillsynsplanen.

Tillsynsmyndighetens rätt att få information och företa inspektioner

Verksamhetsutövare ska inom den tid som

tillsynsmyndigheten bestämmer lämna myndigheten de uppgifter som behövs för tillsynen över efterlevnaden av lagen, särskilt till den del uppgifterna är nödvändiga för att varor och tjänster ska kunna specificeras och vid behov spåras samt, i den utsträckning det behövs för tillsynen, på myndighetens begäran visa upp sin bokföring och korrespondens samt sitt lager för granskning samt ge myndigheten den hjälp den härvid behöver.

En tillsynsmyndighet har rätt att få tillträde till ett område eller till en lokal eller annat utrymme, om detta behövs med tanke på den övervakning som avses i lag, samt att där utföra inspektioner och vidta andra åtgärder som övervakningen kräver. Tillsynsåtgärderna får dock utsträckas till sådana utrymmen som är avsedda för boende endast om det finns skäl att misstänka att någon har begått ett sådant hälsobrott som avses i 44 kap. 1 § i strafflagen (39/1889).

En tillsynsmyndighet har rätt att ta prov på konsumtionsvaror och konsumenttjänster, om detta behövs med tanke på tillsynen över efterlevnaden av denna lag eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den. Tillsynsmyndigheten kan anlita en utomstående sakkunnig vid provtagningen.

Avgifter för tillsynen

Kommunen tar hos verksamhetsutövaren ut en avgift för de inspektioner som utförs inom ramen för kommunens tillsynsplan. Kommunen ska bestämma avgifterna för sina prestationer så att avgifterna högst motsvarar kostnaderna för utförandet av prestationen. Säkerhetsteknikcentralen har möjlighet att vid sin tillsyn ta ut kostnader för tagning av prover och för analys av proverna om en produkt inte uppfyller de krav som ställs på produkten. Bestämmelser om de avgifter som tullverket tar ut för sina kontroller finns i finansministeriets förordning om tullverkets avgiftsbelagda prestationer (1427/2006).

Tillsynsmetoder, dvs. administrativa tvångsmedel

Om den fara för hälsa eller egendom som är förenad med en konsumtionsvara eller konsumenttjänst på ett effektivt sätt kan av-

värjas eller förebyggas eller dess omfattning avsevärt minskas genom korrigerings-, rättelse- eller informationsåtgärder, kan tillsynsmyndigheten bestämma att en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör ska vidta dylika åtgärder inom en tid som tillsynsmyndigheten utsätter och på det sätt som tillsynsmyndigheten bestämmer. Tillsynsmyndigheten kan också bestämma att en försummad åtgärd vidtas på den försumliges bekostnad eller att verksamhetsutövarens verksamhet avbryts eller förbjuds. Den senare meningen har samband med situationer i vilka en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör inte inom utsatt tid vidtar korrigerings-, rättelse- eller informationsåtgärder.

Säkerhetsteknikcentralen eller en myndighet som utövar tillsyn enligt någon annan lagstiftning kan förbjuda näringsidkaren att tillverka konsumtionsvaran eller utföra konsumenttjänsten, att saluhålla, sälja eller överlåta dessa i annan verksamhet än näringsverksamhet, om konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten är farlig för människors hälsa eller egendom eller förbjuda annan tjänsteleverantör att överlåta den till personer som kan jämföras med konsumenter. Myndigheterna kan samtidigt bestämma att näringsidkaren på ett effektivt sätt omedelbart ska dra tillbaka de farliga konsumtionsvarorna från marknaden samt ålägga en näringsidkare som tillhandahåller en tjänst eller annan tjänsteleverantör att se till att farliga konsumenttjänster inte i fortsättningen tillhandahålls. Tullmyndigheterna kan förbjuda import av en konsumtionsvara eller en vara som används i samband med en konsumenttjänst på samma grunder.

De regionala och lokala tillsynsmyndigheternas befogenheter att meddela förbud har begränsats. Om en konsumtionsvara eller konsumenttjänst eller de uppgifter som lämnats om dem inte är förenliga med de bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet, får även regionförvaltningsverket och den kommunala tillsynsmyndigheten meddela ett förbud eller ett åläggande enligt ovan. Detta kommer alltså i fråga endast då det med stöd av lag har utfärdats bestämmelser på lägre nivå, såsom statsrådets förordning, eller då det utfärdats bestämmelser om

specifika säkerhetskrav för en viss grupp av produkter eller tjänster.

I lagen om leksakers säkerhet (287/1997) och i lagen om kosmetiska produkter (22/2005) har det i fråga om tillsyn hänvisats till lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. De nämnda lagarna innehåller dessutom bestämmelser som avviker från de ovan beskrivna i och med att de regionala och lokala tillsynsmyndigheternas befogenheter inte har begränsats på motsvarande sätt.

Om förbudet är förenat med ett åläggande att farliga konsumtionsvaror ska dras tillbaka från marknaden eller åläggande om att se till att farliga konsumenttjänster inte längre tillhandahålls konsumenterna, ska en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör inom utsatt tid ge den tillsynsmyndighet som meddelat förbudet en utredning om det sätt på vilket näringsidkaren fullgjort åläggandet.

Om det är uppenbart att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst kan orsaka fara för hälsan på det sätt som anges i lag, kan tillsynsmyndigheten meddela ett temporärt förbud. Det temporära förbudet är i kraft till dess att slutgiltigt beslut i saken har fattats. Om regionförvaltningsverket eller den kommunala tillsynsmyndigheten meddelar ett temporärt förbud i ett sådant fall där myndigheten i fråga inte har rätt att meddela förbud, ska beslutet om förbud delges Säkerhetsteknikcentralen inom 14 dagar från det att beslutet fattats. Säkerhetsteknikcentralen tar i dylika fall ställning till frågan huruvida det i det aktuella fallet är nödvändigt att meddela ett förbud enligt 23 §.

När ett temporärt förbud har meddelats, ska frågan om att meddela förbud avgöras så snart som möjligt.

Om en konsumtionsvara eller konsumenttjänst kan medföra allvarlig fara för hälsan, kan Säkerhetsteknikcentralen och tullmyndigheten förutom att meddela förbud dessutom förbjuda export eller transport genom landet av konsumtionsvaran eller en vara som används i samband med konsumenttjänsten.

Om de förbud och ålägganden som nämnts ovan inte kan anses tillräckliga, kan Säkerhetsteknikcentralen eller tullmyndigheten eller en myndighet som enligt 12 § utövar till-

syn över efterlevnaden av annan lagstiftning bestämma att en vara som en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör har i sin besittning ska förstöras eller, om detta inte anses ändamålsenligt, besluta om andra åtgärder beträffande varan.

Säkerhetsteknikcentralen och en myndighet som utövar tillsyn på basis av annan lagstiftning har nu också möjlighet att ålägga näringsidkaren att inleda återkallelseförfarande. Detta innebär i fråga om konsumtionsvaror att tillsynsmyndigheten ålägger näringsidkaren att vidta åtgärder i fråga om sådana konsumtionsvaror som konsumenterna redan har i sin besittning. Ett sådant åläggande kan bestå i att 1) näringsidkaren åläggs att reparera varan så att den fara som föranleds av ett fel eller en brist i dess konstruktion eller sammansättning eller av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om varan avvärjs, 2) näringsidkaren åläggs att av konsumenten återta en vara som är farlig samt att i stället ge en likadan eller likartad ofarlig vara eller 3) näringsidkaren åläggs att häva köpet. De alternativ som kommer i fråga vid återkallelseförfarandet är alltså reparation, byte eller upphävning av köp då det är fråga om en farlig konsumtionsvara.

När det gäller konsumenttjänster kan Säkerhetsteknikcentralen eller en myndighet som utövar tillsyn på basis av annan lagstiftning vid återkallelseförfarande ålägga en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör att rätta till tjänsten eller att upphäva avtalet. Att rätta till tjänsten innebär avvärijande av den fara som föranleds av ett fel eller en brist i sättet att utföra tjänsten eller i konstruktionen eller sammansättningen hos en vara som används vid utförandet av tjänsten eller av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om tjänsten. Upphävande innebär att avtalet om konsumenttjänsten upphävs, dvs. återställande av det läge i vilket avtalsparterna befann sig i innan avtalet ingicks.

Åläggande om förstörelse enligt ovan kan också ges i fråga om de varor som konsumenterna returnerar till en näringsidkare eller annan tjänsteleverantör i samband med återkallelseförfarande.

Ett åläggande om återkallelse är enligt huvudregeln kopplad till ett förbudsbeslut, dvs. om ett beslut om förbud har meddelats, kan

också ett åläggande om återkallelse meddelas. Ett åläggande om återkallelse kan dock meddelas också i det fall att något förbud inte kan meddelas eftersom konsumtionsvarorna i fråga inte längre finns i en näringsidkarens besittning eller, i fråga om konsumenttjänster, då tjänsten i fråga inte längre utförs av en näringsidkare eller tjänsteleverantör. Enligt lag måste det dock finnas vägande skäl för att ett sådant exceptionellt åläggande om återkallelse ska kunna meddelas utan att något förbud har meddelats.

Förbud och ålägganden ska enligt lag förenas med vite om inte detta av särskilda skäl anses onödigt. Tillsynsmyndigheten kan förelägga vite också när det gäller näringsidkarens skyldigheter att lämna uppgifter och förete handlingar.

Polisen ska lämna tillsynsmyndigheterna handräckning vid utförandet av uppgifter som föreskrivs i denna lag eller med stöd av den.

Överlåtelse av sekretessbelagda uppgifter

Utän hinder av bestämmelserna om sekretess i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) får den som vid fullgörande av en uppgift som avses i lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet tagit del av uppgifter som omfattas av tystnadsplikt lämna ut uppgifterna till en tillsynsmyndighet för fullgörande av en övervakningsuppgift samt till åklagar- och polismyndigheterna för utredning av brott.

Straffbestämmelser

Bestämmelser om straff för hälsobrott som har begåtts i strid med lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den finns i 44 kap. 1 § i strafflagen. Straffet kan vara böter eller fängelse i högst sex månader.

När någon uppsåtligen eller av grov oaktamhet bryter mot ett förbud eller åläggande som anges i lag är det fråga om en sådan *produktsäkerhetsförseelse* som avses i 36 § i lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. Straffet för gärningen är böter.

Den som bryter mot ett förbud eller åläggande som har fastställts i lag och förenats med vite, kan lämnas obestraftad för samma gärning.

Bemyndigande att utfärda bestämmelser på lägre nivå

I 40 § i lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet finns en bestämmelse om bemyndigande som anger att genom förordning av statsrådet kan föreskrivas om de mer detaljerade krav som ställs på konsumtionsvaror och konsumenttjänster till skydd för konsumenternas hälsa och egendom.

Med stöd av lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet och dess föregångare produktsäkerhetslagen har det tidigare utfärdats också flera förordningar och även beslut av statsrådet, bl.a. statsrådets förordning om uppgifter som skall lämnas om konsumtionsvaror och konsumenttjänster (613/2004), förordning om farliga livsmedelsimitationer (359/1991), förordning om brandsäkerhetskrav för stoppade sittmöbler (743/1990) samt statsrådets förordning om förbud mot utsläppande och tillhandahållande på marknaden av konsumtionsvaror som innehåller biociden dimetylfumarat (251/2009).

Tillsynen över efterlevnaden av lagen

Enligt lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet ska Säkerhetsteknikcentralen, tullverket, regionförvaltningsverken och kommunerna inom sitt område övervaka att lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet och bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den följs. De kommunala tillsynsmyndigheterna utövar tillsyn inom kommunen och varje regionförvaltningsverk inom sitt område. Säkerhetsteknikcentralen utövar tillsyn i hela landet. Dessutom styr Säkerhetsteknikcentralen och regionförvaltningsverken tillsynen, så att varje regionförvaltningsverk styr tillsynen inom sitt verksamhetsområde och Säkerhetsteknikcentralen i hela landet. Den tillsyn som regionförvaltningsverkens föregångare länsstyrelserna ut-

övade var i praktiken inte så omfattande, och Konsumentverket, som tidigare skötte de tillsynsuppgifter som numera ankommer på Säkerhetsteknikcentralen, har till stor del tillsammans med kommunerna svarat för den praktiska tillsynen. Följande resurser har använts för tillsynen: År 2009 använde Konsumentverket sammanlagt 12 årsverken, och år 2008 använde länsstyrelserna sammanlagt 2,7 årsverken och kommunerna, dvs. dåför tiden sammanlagt ca 190 övervakningsenheter, sammanlagt 22 årsverken.

År 2009 fick Konsumentverket totalt 434 anmälningar och klagomål beträffande produktsäkerheten. Av dessa berörde 376 varor och 58 tjänster.

År 2009 genomförde Konsumentverket sammanlagt tio tillsynsprojekt av vilka nio gällde varor och ett projekt tjänster. De projekt som berörde varor gällde formaldehyd i babyernas skötselunderlägg, livsmedelsimitationer, flytoveraller, cigarettändare som utseendemässigt liknar andra föremål (s.k. novelty-tändare), tändstickor, småbarns träleksaker, snören i barnkläder, trädgårdsstolar samt julleksaker. Det projekt som berörde tjänster gällde programtjänster.

Kommunerna utövar regelbunden produkt-säkerhetstillsyn i enlighet med tillsynsplanen och tillsynen backas upp genom särskilda tillsynsprojekt som ordnas av den centrala och regionala förvaltningen. Praxis har varit att Konsumentverket genomfört minst ett riksomfattande tillsynsprojekt om året, och dessutom har den regionala förvaltningen, dvs. länen, organiserat regionala tillsynsprojekt. Kommunerna behandlar dessutom de anmälningar som inkommer till tillsynsmyndigheterna.

Tullen utövar tillsyn över säkerheten hos de konsumtionsvaror som importeras till landet från länder utanför EU. År 2009 undersökte Tulllaboratoriet 1 774 varupartier som omfattas av produktsäkerhetslagstiftningen. Av dessa visade sig 268 varupartier (15,1 procent) strida mot bestämmelserna. Dessutom undersöktes 745 varupartier vilka bestod av material eller artiklar som kommer i kontakt med livsmedel och som omfattas av livsmedelslagstiftningen. Tillsynen över efterlevnaden av produktsäkerhetslagstiftningen inriktar sig särskilt på leksaker, textilier,

artiklar som kommer i kontakt med huden, kosmetika och stearinljusprodukter. Ett särskilt tyngdpunktsområde i tillsynen var leksaker: sammanlagt 523 varupartier undersöktes genom prov som tullen tagit. Av dem konstaterades 20 procent strida mot bestämmelserna. År 2009 var personalresurserna hos den sektion som undersöker konsumtionsvaror 9,5 årsverken. I tillsynen deltog dessutom provtagningspersonal samt personal som registrerade och transporterade proverna. Också mikrobiologiska enheten deltog i tillsynen över konsumtionsvaror, särskilt när det gäller kosmetika och leksaker som innehåller vätska. Karakteristiskt för den tillsyn som utövas av tullen är att proverna tas och tillsynsåtgärderna vidtas i importskedet innan varupartierna har distribuerats till handelslager och hyllor där de är åtkomliga för konsumenter. Tulllaboratoriet främjade dessutom produktsäkerheten genom att undersöka prover på konsumtionsvaror på uppdrag av andra myndigheter och näringsidkare.

I praktiken har man vid tillsynen redan i flera år vedertaget tillämpat en arbetsfördelning enligt vilken den centrala tillsynsmyndigheten, tidigare Konsumentverket men från ingången av 2010 Säkerhetsteknikcentralen, utövar tillsyn huvudsakligen över konsumtionsvarors säkerhet och de kommunala tillsynsmyndigheterna över konsumenttjänsters säkerhet. Denna arbetsfördelning har tidigare fastställts också i det riksomfattande övervakningsprogrammet för produktsäkerhetstillsynen, som årligen offentliggörs eller uppdateras av Konsumentverket, senast i programmet för åren 2008—2010. Arbetsfördelningen har visat sig fungera väl av flera skäl. Konsumtionsvarorna säljs ofta över hela landet, varför det är ändamålsenligt att tillsynen över deras säkerhet utövas av en part vars behörighet omfattar hela landet. Den centrala förvaltningen har dessutom specialkunskap som behövs vid tillsynen över flera grupper av konsumtionsvaror, t.ex. när det gäller de krav som tillämpas på leksakers säkerhet.

När det gäller tillsynen över konsumenttjänster är det å sin sida en fördel om också tillsynsmyndigheten är lokal och känner till bl.a. tjänsteleverantören samt den omgivning i vilken tjänsten i fråga tillhandahålls. Å

andra sidan har den kommunala tillsynsmyndigheten i varje kommun tillräcklig behörighet i fråga om tillsyn som riktas mot sådana tjänsteleverantörer som är verksamma inom kommunens område. Det har konstaterats att de resurser som står till förfogande kan utnyttjas på det mest effektiva sättet om man tillämpar den ovan nämnda arbetsfördelningen mellan de centrala tillsynsmyndigheterna och kommunernas tillsynsmyndigheter.

Det har dock ansetts vara motiverat att också regionförvaltningens och kommunernas tillsynsmyndigheter har en lagstadgad möjlighet att tillgripa tillsynsmetoderna också i fråga om farliga konsumtionsvaror. Detta gör det möjligt för dem att ingripa mot varor som används i samband med utförandet av konsumenttjänster samt vid behov vidta åtgärder då det är fråga om lokal tillverkning eller import. Också i sådana fall där centralförvaltningens tillsynsmyndighet har meddelat ett säljförbud eller ålagt en verksamhetsutövare att inleda återkallelseförfarande, är det möjligt att på den lokala nivån försäkra sig om att verksamhetsutövaren fullgjort sin skyldighet.

Antalet tillsynsobjekt som tillhandahåller konsumenttjänster inom lagens tillämpningsområde och som alltså i första hand övervakas av kommuner uppgår enligt uppgiftsinsamlingen från 2008 till ca 55 000. Av dessa hör ca 21 000 objekt till sådana tyngdpunktsområden för produktsäkerhetstillsynen som antingen på grund av tjänstens natur eller på grund av t.ex. dess typiska användargrupp är förenade med särskilda risker som är större än genomsnittet. Till sådana objekt riktas regelbunden övervakning oftare än till andra objekt. Det är dock sannolikt att alla existerande objekt som tillhandahåller konsumenttjänster inte ingår i nämnda siffror utan det totala antalet tjänsteleverantörer antas vara betydligt högre.

En myndighet som med stöd av annan lagstiftning utövar tillsyn över säkerheten hos sådana konsumtionsvaror och konsumenttjänster som inte omfattas av lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet, kan vid behov, så som ovan konstateras, tillämpa lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. För att tillsynen över efterlevnaden av lagstiftningen

skulle kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt måste man t.ex. i oklara tolkningssituationer som utgångspunkt ta och som målsättning ha att tillsynen över säkerheten hos var och en av konsumtionsvaru- och konsumenttjänstgrupperna utövas i första hand av tillsynsmyndigheterna enligt speciallagstiftningen i fråga. Detta är en logisk utgångspunkt bl.a. eftersom lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet är avsedd att på det ovan beskrivna sättet utgöra ett s.k. skyddsnet som när som helst kan behöva tillämpas på konsumtionsvaror och konsumenttjänster av de mest varierande slag på vilka annars inte någon annan reglering tillämpas.

2.1.2. Lagen om underrättelser till Europeiska gemenskapernas kommission om åtgärder för att begränsa utsläppande på marknaden, saluföring och användning av vissa produkter som medför allvarlig risk

Vid samma tidpunkt som lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet stiftades, stiftades också en lag om underrättelser till Europeiska gemenskapernas kommission om åtgärder för att begränsa utsläppande på marknaden, saluföring och användning av vissa produkter som medför allvarlig risk (76/2004). Denna lag har sedermera ersatts av en lag om underrättelser till Europeiska gemenskapernas kommission om marknadskontrollen av vissa produkter som medför risk (1197/2009), som trädde i kraft den 1 januari 2010.

Genom den nya lagen genomfördes bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG om allmän produktsäkerhet och de bestämmelser i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter vilka gäller systemet för snabbt informationsutbyte samt de skyldigheter i fråga om det allmänna informationsstödsystemet som genom den ovan nämnda förordningen åläggs medlemsstaterna.

Lagen omfattar underrättelser om åtgärder som genomförts i Finland i de fall där utsläppande på marknaden, saluföring eller användning av produkter begränsas på grund av

att en produkt medför en allvarlig risk. Lagen ska inte tillämpas på underrättelser om åtgärder i syfte att begränsa utsläppandet på marknaden, saluföringen eller användningen av livsmedel, läkemedel eller medicintekniska produkter eftersom det finns egna parallella europeiska system för informationsutbyte för nämnda produktgrupper.

Enligt ovan nämnda lag ska Säkerhetsteknikcentralen skicka underrättelserna till kommissionen. Behöriga marknadskontrollmyndigheter är skyldiga att omedelbart underrätta Säkerhetsteknikcentralen om sina åtgärder som gäller produkter som medför allvarlig risk.

Säkerhetsteknikcentralen ska också ta emot kommissionens underrättelser om åtgärder som andra medlemsstater vidtagit med anledning av produkter som medför allvarlig risk och förmedla dessa till de behöriga marknadskontrollmyndigheterna.

Marknadskontrollmyndigheten ska utan dröjsmål till Säkerhetsteknikcentralen meddela huruvida Finland har vidtagit några åtgärder med anledning av en underrättelse från kommissionen om en åtgärd som vidtagits av någon annan medlemsstat och vilka dessa åtgärder är. I egenskap av kontaktpunkt skickar Säkerhetsteknikcentralen uppgifterna till kommissionen.

År 2009 fick Konsumentverket i egenskap av nationell kontaktpunkt ta emot sammanlagt 1 642 Rapex-underrättelser. De finländska tillsynsmyndigheterna skickade sammanlagt 62 underrättelser till Rapex-systemet år 2009.

2.2 Produktsäkerhetslagstiftningen i de övriga nordiska länderna samt i EU

2.2.1 Sverige

Sveriges produktsäkerhetslag (produktsäkerhetslag, 2004:451) trädde i kraft den 1 juli 2004. I anslutning till lagen utfärdades också en förordning om produktsäkerhet (produktsäkerhetsförordning, 2004:469).

Tillämpningsområde

Produktsäkerhetslagen tillämpas på varor

och tjänster som tillhandahålls i näringsverksamhet eller i offentlig verksamhet. En förutsättning är att varan eller tjänsten är avsedd för konsumenter eller att det kan antas att varan eller tjänsten används av konsumenter.

I de inledande bestämmelserna konstateras att de skyldigheter som i lagen åläggs näringsidkare gäller också de varor som tillhandahålls och de tjänster som utförs i offentlig verksamhet.

Produktsäkerhetslagen är en allmän lag som inte tillämpas på sådana varor och tjänster om vilka det finns speciallagstiftning, om samma säkerhetsnivå kan nås genom speciallagstiftningen.

Näringsidkarnas skyldigheter

Den svenska produktsäkerhetslagstiftningen innehåller relativt detaljerade bestämmelser om näringsidkarnas skyldigheter. Enligt 13 § i produktsäkerhetslagen ska en tillverkare som tillhandahåller en vara eller en näringsidkare som tillhandahåller en tjänst lämna sådan säkerhetsinformation som behövs för att en konsument ska kunna bedöma riskerna med varan eller tjänsten och skydda sig mot dessa risker. Säkerhetsinformation behöver inte lämnas, om riskerna är uppenbara. I paragrafen ingår ett bemyndigande att meddela mer detaljerade föreskrifter om hur säkerhetsinformationen ska lämnas.

Enligt 14 § ska en tillverkare som har tillhandahållit en farlig vara eller en näringsidkare som har tillhandahållit en farlig tjänst utan dröjsmål informera om skaderisken och om hur den kan undanröjas, om det behövs för att förebygga skadefall. Informationen ska lämnas på ett sådant sätt att den kan antas komma till de berördas kännedom, t.ex. genom direkta meddelanden, annonser eller andra framställningar som näringsidkaren använder i sin marknadsföring. Informationen ska lämnas i den omfattning som är skälig med hänsyn till behovet av att förebygga skadefall.

I 15—19 § finns bestämmelser om näringsidkarens skyldighet att ordna med återkallelse. När det gäller varor ska tillverkaren på vissa villkor erbjuda konsumenten möjlighet till rättelse, utbyte eller återgång. En tillverkare ska låta förstöra en vara som har tagits

tillbaka i samband med utbyte eller återgång, om varan är särskilt farlig. När det gäller tjänster är alternativet att själv avhjälpa det fel som skaderisken hänför sig till, eller lämna ersättning till konsumenten för att felet ska kunna avhjälpas genom någon annan. Avhjälpan av fel i anslutning till en tjänst kan också gälla en vara som används i samband med utförandet av tjänsten.

Vid återkallelse ska villkoren för återkallelsen bestämmas så att erbjudandet kan förväntas bli godtaget av konsumenten. Erbjudandet om korrigeringsåtgärd ska fullgöras inom skälig tid och utan väsentlig kostnad eller olägenhet för konsumenten.

I 20 § åläggs tillverkaren en skyldighet att bedriva ett förebyggande produktsäkerhetsarbete. Tillverkaren ska ha kännedom om de skaderisker hos de varor som han eller hon tillhandahåller eller har tillhandahållit. Tillverkaren ska i detta syfte

1) märka en vara eller dess förpackning med tillverkarens namn och adress och med en referens till varan eller det varuparti som den tillhör, om en sådan märkning inte är uppenbart obehövlig,

2) granska och föra register över inkomna klagomål när det gäller skaderisker.

Tillsynsmyndigheterna enligt produktsäkerhetslagen

Bestämmelserna om de myndigheter som ska utöva tillsyn över efterlevnaden av produktsäkerhetslagen finns i produktsäkerhetsförordningen. Enligt 3 § ska Konsumentverket se till att bestämmelserna i produktsäkerhetslagen samt föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen efterlevs. En statlig myndighet som enligt någon annan författning har tillsyn över efterlevnaden av särskilda bestämmelser om produktsäkerhet i fråga om vissa varor, tjänster eller risker är dock tillsynsmyndighet även enligt produktsäkerhetslagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Förelägganden, förbud och andra administrativa tvångsmedel

Enligt 27 § i produktsäkerhetslagen får tillsynsmyndigheten meddela de förelägganden

och förbud som behövs i ett enskilt fall för att denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen ska efterlevas.

Ett förbud får meddelas även om en vara ska anses säker enligt 11 § eller en vara eller tjänst uppfyller sådana kriterier som anges i 12 §, om det visar sig att varan eller tjänsten trots detta är farlig.

Enligt 28 § får tillsynsmyndigheten besluta att en vara tills vidare inte får tillhandahållas eller ställas ut, om den kan antas vara farlig. Beslutet får inte gälla under längre tid än vad som är nödvändigt för att utföra de kontroller och bedömningar som behövs.

Enligt 29 § får tillsynsmyndigheten förbjuda en näringsidkare att föra ut en vara till ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller att exportera varan, om den är särskilt farlig.

Ett föreläggande eller förbud får enligt 30 § meddelas varje näringsidkare som tillhandahåller, har tillhandahållit, tar befattning med eller har tagit befattning med en farlig vara eller tjänst. Hänsyn ska då särskilt tas till

- 1) vem som har de bästa förutsättningarna att uppfylla ändamålet med föreläggandet,
- 2) vem som först har fört in varan eller tjänsten på den svenska marknaden, och
- 3) vilken verkan föreläggandet får för näringsidkaren.

Ett föreläggande eller förbud enligt 31 § ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Enligt 32 § ska tillsynsmyndigheten ta upp förhandlingar med näringsidkaren i syfte att denne frivilligt ska ta på sig att genomföra de åtgärder som behövs. Detta gäller dock inte, om saken brådskar eller omständigheterna i övrigt talar mot att förhandlingar tas upp.

Sanktionsavgifter

Enligt 37 § i produktsäkerhetslagen ska en näringsidkare åläggas att betala en sanktionsavgift, om näringsidkaren eller någon som handlar på näringsidkarens vägnar uppsåtligt eller av oaktsamhet har brutit mot

- 7 § enligt vilken de varor och tjänster som tillhandahålls av näringsidkare ska vara säkra,
- 13—19 § som innehåller mer detaljerade

bestämmelser om tillverkarnas skyldigheter att lämna information och ordna med återkallelse,

- 20 § 2 mom. som innehåller bestämmelser om tillverkarens skyldigheter vad gäller märkning av varor och förande av register över inkomna klagomål när det gäller skaderisker,

- 21 § 2 mom. som innehåller bestämmelser om distributörernas skyldighet att vidarebefordra information om varornas skaderisker till tillverkaren och bevara sådan dokumentation som behövs för att spåra varornas ursprung,

- 23 § som handlar om näringsidkarens skyldighet att informera tillsynsmyndigheten för att undanröja sådana risker som är förknippade med en vara eller tjänst som de tillhandahåller eller har tillhandahållit, eller mot

- 36 §. Denna paragraf innehåller bestämmelser om de nationella föreskrifter genom vilka kommissionens beslut som utfärdats med stöd av artikel 13 i direktivet om allmän produktsäkerhet sätts i kraft.

Sanktionsavgift får inte åläggas någon för en överträdelse av ett förbud eller en underlåtelse att följa ett föreläggande som har meddelats vid vite enligt denna lag.

Enligt 39 § i produktsäkerhetslagen prövas frågor om påförande av sanktionsavgift av länsrätt efter ansökan av tillsynsmyndigheten.

Enligt 40 § ska sanktionsavgiften fastställas till lägst fem tusen kronor (SEK) och högst fem miljoner kronor. Sanktionsavgiften får inte överstiga tio procent av näringsidkarens årsomsättning. Om ansökan riktas mot flera näringsidkare, ska avgiften fastställas särskilt för var och en av dem. När sanktionsavgift fastställs ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är och betydelsen av den bestämmelse som överträdelsen avser.

2.2.2 Norge

Den norska lagen om kontroll av produkter och konsumenttjänster (produktkontrollagen) (Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester, produktkontrollloven) gavs år 1976 (11 juni 1976, nr. 79). Lagen har änd-

rats vid flera tillfällen efter det att den stiftades.

Tillämpningsområde

Målet med lagen är att

a) förebygga de hälsorisker som produkter och konsumenttjänster medför och se till att konsumtionsvaror och konsumenttjänster är säkra,

b) förebygga de miljöolägenheter som produkterna medför, bl.a. störningar i ekosystemet, förorening, avfall, buller och motsvarande olägenheter,

c) förebygga miljöolägenheter genom att främja produkternas energiprestanda.

Den norska lagens tillämpningsområde är därmed betydligt mer omfattande än tillämpningsområdet för de lagar som de övriga nordiska länderna har.

Skyldighet att bevara dokument om konsumtionsvaror för att dessa ska kunna spåras

Enligt 5 a § i produktkontrollagen ska var och en som deltar i distributionen av konsumentvaror förfoga över sådana uppgifter som är nödvändiga för att produkternas ursprung kan identifieras och produkterna spåras. Uppgifterna måste hållas tillgängliga för kontroll i fem års tid efter det år då produkten togs emot.

Tillsynsmyndighet

Produktkontrollagen innehåller inga bestämmelser om tillsynsmyndigheter. Från och med år 2003 har ett direktorat för inre säkerhet och beredskap (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap) ansvarat för tillsynen. Utöver produktsäkerhetstillsynen har direktoratet även hand om uppgifter i anslutning till brandskyddet, elsäkerheten, kemikalierna samt beredskapslagstiftningen.

Enligt 8 a § har tillsynsmyndigheten rätt att ta ut avgifter för uppgifter och tillsynsåtgärder enligt denna lag. Avgiftsbeloppet får inte överskrida de kostnader som medförts för tillsynsmyndigheten. Avgifterna får indrivnas i utsköningsväg utan särskild dom.

Rätt att av myndigheter få information om produkterna

Enligt 9 § i produktkontrollagen har var och en rätt att av myndigheterna få information om de faror som avses i 1 §. Begäran om information kan dock avslås om den har formulerats i alltför allmänna ordalag och man på basis av den inte kan sluta sig till vilken information som åsyftas. I detta fall uppmanas den som begär uppgifter att specificera sin begäran.

Yrkandet om att få information kan avslås på de grunder som anges i offentlighetslagen.

2.2.3 Danmark

Den danska lagen om produktsäkerhet (lov om produktsikkerhed) är från 1994. Den har ändrats några gånger efter det att lagen stiftades, den viktigaste reformen skedde 2004.

Tillämpningsområde

Lagen omfattar samtliga produkter som släpps ut på marknaden samt tjänster som har samband med produkter.

Lagen tillämpas oavsett om överlåtelsen sker mot vederlag eller utan vederlag.

Enligt 1 § omfattar lagen inte produkter eller tjänster som överläts mellan privatpersoner eller som tillverkas eller utförs uteslutande för produktion inom näringsverksamheten.

Lagens bestämmelser om säkerhet tillämpas inte på varor som omfattas av sådana bestämmelser i annan lagstiftning genom vilka Europeiska unionens särskilda bestämmelser om säkerhetskraven eller riskkategorierna för vissa produkter har genomförts nationellt.

Lagens bestämmelser om producenters och distributörers skyldigheter och om marknads kontroll samt lagens administrativa bestämmelser tillämpas inte om Europeiska unionens regelverk om berörda omständigheter för vissa produkters del har genomförts nationellt genom annan lagstiftning.

Lagen omfattar inte produkter eller tjänster som exporteras till länder utanför EU-området, om inte annat följer av internationella avtal eller regler som fastställts av industriministern.

Marknadskontroll

Enligt 10 § utövar tillsynsmyndigheten tillsyn över produkters och tjänsters säkerhet. Var och en som befinner sig i de olika leden av överlåtelse ska i behövlig utsträckning medverka till genomförandet av tillsynen.

Tillsynsmyndigheten ska i sin tillsynsverksamhet i tillräcklig utsträckning beakta vilken sorts skaderisk det kan antas vara fråga om.

Om en produkt som ännu inte har släppts ut på marknaden eller en tjänst som ännu inte har utförts medför fara för hälsa eller säkerhet, kan tillsynsmyndigheten enligt 11 § bestämma att

1) produkten får släppas ut på marknaden eller tjänsten utföras endast om mer detaljerad information om de faror som produkten eller tjänsten är förenad med lämnas på danska,

2) en farlig produkt eller ett farligt varuparti inte får släppas ut på marknaden eller en farlig tjänst inte får utföras, om de detaljerade krav som ställts på dem inte uppfylls,

3) tillhandahållande, leverans eller utsläppande på marknaden av en farlig produkt eller ett farligt varuparti eller utförandet av en farlig tjänst förbjuds temporärt så länge detta är nödvändigt för att tillsynsätgärder kan vidtas,

4) en produkt får inte släppas ut på marknaden och en tjänst får inte utföras, om produkten eller tjänsten är förenad med en fara och om de uppgifter som lämnats eller de krav som ställts i 1—3 punkten inte kan anses vara tillräckliga.

Om en farlig produkt har släppts ut på marknaden eller en farlig tjänst har utförts, kan tillsynsmyndigheten enligt 12 § 1 mom. bestämma att var och en som släppt ut produkten på marknaden eller utfört tjänsten, omedelbart eller inom utsatt tid ska

1) i efterhand på danska lämna information om den fara som produkten eller tjänsten är förenad med och om hur faran kan förebyggas,

2) avhjälpa den brist som orsakat faran,

3) dra tillbaka produkten från marknaden,

4) ordna med återkallelse av produkten och

5) förstöra produkten på ett lämpligt sätt.

Enligt 2 mom. kan var och en som deltagit i distributionen av en vara i något handelsled från det ögonblick då faran uppstått åläggas att medverka till att ett föreläggande som riktar sig mot en annan näringsidkare kan verkställas.

Enligt 13 § 1 mom. kan tillsynsmyndigheten, då detta anses nödvändigt, förbjuda försäljning och marknadsföring av en produkt eller tjänst, om denna inte är säker.

Tillsynsmyndigheten kan i samband med ett åläggande eller förbud som avses i 12 § 1 punkten eller 13 § 1 punkten bestämma att den som har produkten i sin besittning ska på ett sätt som definieras närmare medverka till att produkten repareras eller återkallas.

Om tillsynsmyndigheten bedömer att produkten eller tjänsten trots det att den uppfyller de kriterier för överensstämmelse med kraven som ställs i 7 §, utgör en fara för hälsa eller säkerhet, kan tillsynsmyndigheten enligt 13 § 3 mom. bestämma att produkten inte får släppas ut på marknaden eller att tjänsten inte får utföras eller att detta endast kan ske på vissa villkor eller bestämma att varan ska dras tillbaka från marknaden.

Enligt 14 § kan tillsynsmyndigheten vid behov offentligt informera om en fara som är förenad med en produkt eller tjänst.

I lagen om produktsäkerhet finns också bestämmelser om leksakers säkerhet och om farliga livsmedelsimitationer för vilka det finns produktgruppspecifika bestämmelser i EU:s lagstiftning.

Tillsynsmyndigheter

Enligt 17 § är lagens tillsynsmyndighet en säkerhetsstyrelse (Sikkerhedsstyrelsen) som också har andra tillsynsuppgifter, bl.a. tillsynen över elsäkerheten.

Säkerhetsstyrelsen samordnar produktsäkerhetstillsynen också i fråga om de sektorspecifika säkerhetskrav vars uppfyllelse övervakas av andra myndigheter. Ministern som ansvarar för förvaltningsområdet i fråga kan utfärda bestämmelser om behandling av ärenden och om besvärörfaranden. Industriministern kan bestämma att skötseln av ovan nämnda tillsyns- och tillståndsärenden uppdras åt statliga eller kommunala myndigheter eller privata företag. Säkerhetsstyrelsen

kan delegera sin behörighet på nämnda myndigheter och parter vilka industriministern beslutat att ge tillsynsuppgifter.

2.2.4 Europaparlamentets och rådets direktiv om allmän produktsäkerhet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG om allmän produktsäkerhet antogs den 3 december 2001 och publicerades i Europeiska unionens officiella tidning den 15 januari 2002.

Målsättning

Direktivet om allmän produktsäkerhet syftar till att förbättra funktionen hos den inre marknaden. Målet är att skapa en enhetlig säkerhetsnivå ifråga om konsumentskydd. För att säkerställa en hög konsumentskyddsnivå bör gemenskapen bidra till att skydda konsumenternas hälsa och säkerhet.

Tillämpningsområde och definitioner

Med produkt avses varje produkt som, också inom ramen för tillhandahållande av tjänster, är avsedd för konsumenter eller som under rimligen förutsebara förhållanden kan komma att användas av konsumenter även om den inte är avsedd för dem, och som tillhandahålls eller ställs till förfogande i kommersiell verksamhet, oavsett om detta sker mot betalning eller ej och oavsett om produkten är ny, begagnad eller renoverad. Begagnade produkter som tillhandahålls, såsom antikviteter eller produkter som ska repareras eller renoveras innan de tas i bruk, omfattas inte av tillämpningsområdet förutsatt att leverantören tydligt informerar den person som han levererar produkten till om detta. Direktivet om produktsäkerhet tillämpas inte på tjänster.

I avsaknad av mer specifika bestämmelser om de berörda produkternas säkerhet inom ramen för gemenskapslagstiftning, tillämpas alla bestämmelser i direktivet för att säkerställa att det ovan nämnda säkerhetsmålet uppnås. Om produkter omfattas av gemenskapslagstiftning med särskilda säkerhetskrav för dessa produkter, ska direktivet om allmän produktsäkerhet endast gälla för de

aspekter, risker eller riskkategorier som inte omfattas av dessa krav.

Det som sagts ovan betyder att direktivets definitioner på säker produkt och farlig produkt, det allmänna säkerhetskrav som ingår i direktivet samt bestämmelserna om kriterierna för bedömning av överensstämmelse med kraven och om Europastandarders ställning inte tillämpas på produkter när det gäller sådana faror och riskkategorier om vilka bestämmelser utfärdats i den specifika gemenskapslagstiftningen om vissa produkter och produktkategorier.

Andra centrala bestämmelser i direktivet om allmän produktsäkerhet, såsom bestämmelser om producenters och distributörers skyldigheter, medlemsstaternas särskilda skyldigheter och rättigheter samt om utbyte av information och situationer som kräver ett snabbt ingripande tillämpas om gemenskapslagstiftningen inte har motsvarande specialbestämmelser om dessa. Detta innebär framför allt att direktivets bestämmelser om marknads kontroll ska tillämpas om inte gemenskapslagstiftningen om vissa produkter innehåller bestämmelser om marknads kontroll.

Situationen har ändrats till denna del eftersom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 (nedan förordningen om ackreditering och marknads kontroll) trädde i kraft och började tillämpas från den 1 januari 2010. Enligt förordningen har marknads kontrollmyndigheterna i medlemsstaterna också i fortsättningen dock möjlighet att tillämpa de mer detaljerade bestämmelserna i direktivet om allmän produktsäkerhet också på de områden som har sektorspecifik harmoniserad gemenskapslagstiftning.

Definitionerna på säker produkt, farlig produkt och allvarlig risk

Med säker produkt avses i direktivet om allmän produktsäkerhet varje produkt som vid normala eller rimligen förutsebara användningsförhållanden, även i fråga om tid samt i förekommande fall i samband med ibruktagande, installation och underhållsbe-

hov, inte medför någon risk eller endast en låg risk som är förenlig med användningen av produkten och som kan anses som godtagbar och förenlig med en hög skyddsnivå när det gäller människors säkerhet och hälsa, särskilt med hänsyn till följande:

i) produktens egenskaper, bland annat dess sammansättning, förpackning, anvisningar för montering och, i förekommande fall, för installation och underhåll,

ii) produktens inverkan på andra produkter, om det rimligen kan förutses att den kommer att användas tillsammans med andra produkter,

iii) presentationen av produkten, dess märkning, varningar, eventuella bruksanvisningar och anvisningar för bortskaffande samt eventuella andra anvisningar och upplysningar om produkten,

iv) konsumentgrupper, särskilt barn och äldre, för vilka användningen av produkten medför risker.

Möjligheten att uppnå en högre säkerhetsnivå eller att införskaffa andra produkter som medför en lägre risk ska enligt direktivet inte utgöra en tillräcklig grund för att en produkt ska anses vara farlig.

Med farlig produkt avses varje produkt som inte motsvarar definitionen på en säker produkt enligt ovan. Med allvarlig risk avses alla allvarliga risker, även sådana som inte har omedelbar verkan, som kräver ett snabbt ingripande från offentliga myndigheter.

Tillverkare och distributörer

I direktivet indelas näringsidkarna i tillverkare och distributörer.

Med tillverkare avses

i) tillverkaren av produkten, om denne är etablerad inom gemenskapen, varje annan person som framstår som tillverkare genom att förse produkten med sitt namn, varumärke eller annat kännetecken, eller den person som renoverar produkten,

ii) tillverkarens företrädare, om tillverkaren inte är etablerad inom gemenskapen eller, om en sådan företrädare saknas inom gemenskapen, den som importerar produkten,

iii) andra yrkesmässigt verksamma i saluföringsledet, i den mån som deras verksamhet kan påverka säkerhetsegenskaperna hos

en produkt.

Med distributör avses var och en som är yrkesmässigt verksam i saluföringsledet utan att påverka produktens säkerhetsegenskaper.

Återkallelse och tillbakadragning

I direktivet om allmän produktsäkerhet definieras också begreppen återkallelse och tillbakadragning.

Med tillbakadragning avses varje åtgärd som syftar till att förhindra att en farlig produkt distribueras, exponeras eller bjuds ut till konsumenten.

Med återkallelse avses varje åtgärd som syftar till att en farlig produkt, som tillverkaren eller distributören redan har tillhandahållit eller ställt till konsumenternas förfogande, återlämnas.

Allmänt säkerhetskrav, kriterier för bedömning av överensstämmelse och Europastandarder

Enligt artikel 3.1 i direktivet om allmän produktsäkerhet ska tillverkare vara skyldiga att endast släppa ut säkra produkter på marknaden.

Direktivet innehåller närmare bestämmelser om när produkter kan antas vara säkra.

Enligt artikel 3.2 ska en produkt, när det gäller de aspekter som omfattas av berörd nationell lagstiftning, betraktas som säker, om den, i brist på specifika gemenskapsbestämmelser om säkerheten hos denna produkt, uppfyller de specifika reglerna i den nationella lagstiftningen i den medlemsstat på vars territorium den saluförs, förutsatt att dessa regler är upprättade i överensstämmelse med fördraget, särskilt artiklarna 28 och 30 i detta, och att de innehåller krav i fråga om hälsa och säkerhet som produkten måste uppfylla för att få saluföras.

En produkt ska, när det gäller de risker och riskkategorier som omfattas av ifrågavarande nationella standarder, presumeras vara säker om den uppfyller sådana icke bindande nationella standarder som överför Europastandarder för vilka kommissionen har offentliggjort hänvisningar i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

I artikel 3.3 ingår en förteckning över de

faktorer som ska beaktas när en produkts överensstämmelse med de allmänna säkerhetskraven utvärderas. Dessa är följande:

a) icke bindande nationella standarder som överför andra relevanta Europastandarder än dem som avses i punkt 2,

b) standarder som fastställs i den medlemsstat där produkten saluförs,

c) rekommendationer från kommissionen där riktlinjer fastställs för bedömningen av produktsäkerheten,

d) gällande uppförandekoder för produktsäkerhet i den berörda sektorn,

e) den aktuella vetenskapliga och tekniska utvecklingsnivån,

f) den säkerhetsnivå som konsumenterna rimligen kan förvänta sig.

Att en produkt uppfyller de kriterier som är avsedda att säkerställa att det allmänna säkerhetskravet uppfylls, särskilt bestämmelserna i artikel 3.2 och artikel 3.3, ska inte hindra de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna från att vidta lämpliga åtgärder för att begränsa dess utsläppande på marknaden eller kräva att den ska dras tillbaka från marknaden eller återkallas, om det visar sig att produkten trots att den uppfyller kriterierna är farlig. Bestämmelser i detta syfte finns i artikel 3.4.

I artikel 4 finns bestämmelser om sättet för utarbetande av sådana standarder som avses i artikel 3.2 samt om publicering av hänvisningar till sådana standarder i Europeiska unionens officiella tidning.

Enligt artikel 4.1 ska de Europastandarder som avses i artikel 3.2 andra stycket utarbetas på följande sätt:

a) de krav som är avsedda att säkerställa att de produkter som överensstämmer med dessa standarder uppfyller det allmänna säkerhetskravet ska fastställas enligt det förfarande som anges nedan i direktivet, och den kommitté som biträder Europeiska kommissionen i produktsäkerhetsfrågor fungerar som föreskrivande kommitté,

b) på grundval av dessa krav ska kommissionen i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informations-samhällets tjänster begära av de europeiska

standardiseringsorganen att utarbeta standarder som motsvarar dessa krav,

c) på grundval av dessa uppdrag ska de europeiska standardiseringsorganen anta dessa standarder i överensstämmelse med principerna i de allmänna riktlinjerna för samarbetet mellan kommissionen och dessa organ,

d) kommissionen ska vart tredje år överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet, inom ramen för den rapport som avses i artikel 19.2, om program för fastställande av de krav och uppdrag beträffande standarder som föreskrivs i punkterna a och b samt beslut i fråga om de standarder som avses i punkt a och c. Rapporten ska även innehålla information om de produkter för vilka kommissionen har för avsikt att fastställa de ifrågavarande kraven och uppdragen, den produktrisk som skall beaktas samt resultaten av de förberedande arbeten som inletts på detta område.

Enligt artikel 4.2 ska kommissionen i Europeiska gemenskapernas officiella tidning offentliggöra de hänvisningar till Europastandarder som har antagits och utarbetats i enlighet med de krav som avses i punkt 1.

I artikel 4.2. andra stycket föreskrivs att om det allmänna säkerhetskravet säkerställs genom en standard som antagits av de europeiska standardiseringsorganen före ikraftträdandet av detta direktiv, ska kommissionen besluta att offentliggöra hänvisningarna till denna i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

I artikel 4.2 tredje stycket föreskrivs att om en standard inte säkerställer att det allmänna säkerhetskravet uppfylls, ska kommissionen helt eller delvis dra tillbaka hänvisningen till denna i Europeiska unionens officiella tidning.

Enligt artikel 4.2 fjärde stycket ska kommissionen i de fall som avses i andra och tredje stycket, på eget initiativ eller på begäran av en medlemsstat, i enlighet med det förfarande som anges nedan och där den kommitté som biträder kommissionen fungerar som föreskrivande kommitté, besluta om standarden uppfyller det allmänna säkerhetskravet. Kommittén ska besluta om offentliggörandet eller tillbakadragningen efter att ha samrått med den kommitté som inrättas genom artikel 5 i direktiv 98/34/EG. Kommis-

sionen ska underrätta medlemsstaterna om sitt beslut.

Tillverkarnas och distributörernas skyldigheter

Medan producenterna i artikel 3 ålagts en allmän skyldighet att endast släppa ut säkra produkter på marknaden innehåller artikel 5 bestämmelser om deras övriga skyldigheter.

Enligt artikel 5.1 ska tillverkarna inom sina respektive verksamheter förse konsumenterna med relevant information, som gör det möjligt för dessa att bedöma riskerna med en produkt under hela dess normala eller rimligen förutsebara användningstid, om dessa risker inte är direkt uppenbara utan lämplig varning, samt att skydda sig mot dessa risker. Förekomsten av en sådan varning ska inte enligt artikel 5.1 andra stycket medföra någon befrielse från de övriga skyldigheterna i detta direktiv.

Enligt artikel 5.1 tredje stycket ska tillverkarna inom ramen för sina respektive verksamheter vidta proportionella åtgärder i förhållande till egenskaperna hos de produkter de levererar för att göra det möjligt för dem att

a) få information om risker som dessa produkter kan medföra,

b) kunna handla på lämpligt sätt, inbegripet, om detta krävs för att undanröja sådana risker, tillbakadragning från marknaden, lämpliga och effektiva varningar till konsumenterna samt återkallelse från konsumenterna.

Enligt artikel 5.1 fjärde stycket ska åtgärderna enligt tredje stycket till exempel omfatta

a) en angivelse på produkten eller dess förpackning av tillverkarens identitet och adress samt referensen för produkten eller det varuparti som den tillhör utom då det är motiverat att utelämna denna uppgift, och

b) när så är lämpligt slumpvis provning av saluförda produkter, granskning av inkomna klagomål och i förekommande fall förande av ett register över dessa klagomål samt information från tillverkarna till distributörerna om denna övervakning.

I artikel 5.1 fjärde stycket föreskrivs att sådana åtgärder som anges under b i tredje

stycket ska vidtas på frivillig grund eller på begäran av de behöriga myndigheterna i enlighet med artikel 8.1 f. En återkallelse ska göras som en sista utväg, om övriga åtgärder inte räcker för att förebygga de aktuella riskerna, i de fall tillverkarna anser det vara nödvändigt eller när en åtgärd från en behörig myndighet ålägger dem att göra det. En återkallelse kan genomföras inom ramen för uppförandekoder på området i den berörda medlemsstaten när sådana finns.

I artikel 5.2 åläggs distributörerna en skyldighet att iaktta vederbörlig omsorg för att bidra till att de tillämpliga säkerhetskraven följs, i synnerhet genom att inte leverera produkter som de, på grundval av egen fackkännedom eller uppgifter de förfogar över, vet eller borde ha förstått inte överensstämmer med dessa krav.

Dessutom ska de inom ramen för sina respektive verksamheter delta i övervakningen av säkerheten hos de produkter som släpps ut på marknaden, särskilt genom att vidarebefordra information om produktrisker, genom att bevara och tillhandahålla dokument som behövs för att spåra produkternas ursprung samt genom att samarbeta i de åtgärder som tillverkare och behöriga myndigheter vidtagit för att undvika risker. De ska inom ramen för sina olika verksamheter vidta åtgärder som möjliggör ett effektivt samarbete.

I artikel 5.3 i direktivet föreskrivs att när tillverkare och distributörer, på grundval av egen fackkännedom eller uppgifter de förfogar över, känner till eller bör känna till att en produkt som de har släppt ut på marknaden medför risker för konsumenterna som inte är förenliga med de allmänna säkerhetskraven, ska de på de villkor som anges i bilaga I omedelbart underrätta de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna om detta och därvid ange de åtgärder som vidtagits för att förebygga riskerna för konsumenterna. Kommissionen kan anpassa de specifika krav angående informationsplikten vilka anges i bilaga I. I detta deltar den kommitté som anges i direktivet i enlighet med det rådgivande förfarandet.

I artikel 5.4 föreskrivs att tillverkare och distributörer ska inom ramen för sina respektive verksamheter samarbeta med de behöriga myndigheterna på de sistnämndas begäran

när det gäller åtgärder som vidtas för att undvika de risker som är förknippade med den produkt som de tillhandahåller eller har tillhandahållit. Förfarandena för detta samarbete, inklusive förfaranden för en dialog med de berörda tillverkarna och distributörerna i frågor som sammanhänger med produktsäkerheten ska fastställas av de behöriga myndigheterna.

Medlemsstaternas särskilda skyldigheter och befogenheter

Enligt artikel 6 i direktivet om allmän produktsäkerhet ska medlemsstaterna se till att tillverkare och distributörer iakttar sina skyldigheter enligt detta direktiv, så att de produkter som släpps ut på marknaden är säkra.

Medlemsstaterna ska inrätta eller utse myndigheter med behörighet att övervaka produkternas överensstämmelse med de allmänna säkerhetskraven, samt se till att dessa myndigheter har och utövar de befogenheter som behövs för att vidta sådana lämpliga åtgärder som åligger dem enligt detta direktiv. Medlemsstaterna ska fastställa de behöriga myndigheternas uppgifter, befogenheter, organisation och regler för samarbete. De ska hålla kommissionen underrättad om detta och kommissionen ska vidarebefordra dessa uppgifter till övriga medlemsstater.

I artikel 7 föreskrivs att medlemsstaterna ska fastställa regler om påföljder vid överträdelser av de nationella bestämmelser som antagits till följd av detta direktiv och vidta alla åtgärder som behövs för att säkerställa att de tillämpas. De påföljder som föreskrivs ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.

Bestämmelser om de åtgärder för marknads kontroll och sanktioner som de behöriga myndigheterna förfogar över finns i artikel 8. Artikeln innehåller ganska detaljerade bestämmelser om vilka slags metoder marknads tillsynsmyndigheterna ska ha i olika situationer.

I enlighet med artikel 8.1 ska de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna ha befogenhet att, i förekommande fall, bl.a. vidta följande åtgärder:

- a) För varje produkt
- i) anordna lämpliga kontroller av produk-

tens säkerhetsegenskaper i tillräcklig omfattning fram till och med det slutliga användnings- eller konsumtionsstadiet, även efter det att den har släppts ut på marknaden som en säker produkt,

- ii) begära alla nödvändiga upplysningar av de berörda parterna,

- iii) ta stickprov av produkter för att utföra säkerhetsanalyser.

b) För varje produkt som under vissa förhållanden kan medföra risker

- i) kräva att den förses med lämpliga varningar för de risker som den kan medföra, utformade på ett tydligt och lättbegripligt sätt på de officiella språken i den medlemsstat där produkten saluförs,

- ii) ställa förhandsvillkor innan en produkt släpps ut på marknaden så att den görs säker.

c) För varje produkt som kan medföra risker för vissa personer

besluta att dessa personer i god tid och på lämpligt sätt informeras om dessa risker, bland annat genom att särskilda varningar utfärdas.

d) För varje produkt som kan vara farlig temporärt, under den tid som krävs för att utföra olika kontroller, verifikationer eller säkerhetsbedömningar, förbjuda leverans, leveranserbjudande eller exponering av produkten.

d) För varje farlig produkt förbjuda att den släpps ut på marknaden och fastställa de kompletterande åtgärder som krävs för att säkerställa att förbudet efterlevs.

d) För varje farlig produkt som redan finns på marknaden

- i) besluta om eller organisera ett effektivt och omedelbart tillbakadragande av produkten, och varna konsumenterna för de risker som den medför,

- ii) besluta om eller samordna eller i förekommande fall med tillverkarna och distributörerna organisera en återkallelse av produkten från konsumenterna och förstöring av den under lämpliga förhållanden.

I artikel 8.2 konstateras att när de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna vidtar sådana åtgärder som anges i punkt 1, ska de, med beaktande av försiktighetsprincipen när detta är lämpligt, handla i enlighet med fördraget, särskilt artiklarna 28 och 30 i detta, så

att de genomför dem på ett sätt som står i proportion till graden av risk.

I artikel 8.2 finns dessutom detaljerade bestämmelser som betonar att frivilliga insatser från tillverkare och distributörer ska uppmuntras i första hand, och att återkallelse ska tillgripas som en sista utväg.

Artikel 8.3 ändrades år 2008 och lyder nu som följer: "I de fall då produkter medför en allvarlig risk ska de behöriga myndigheterna med vederbörlig skyndsamhet vidta de lämpliga åtgärder som avses i punkt 1 b—f. Bedömningen av huruvida en allvarlig risk föreligger ska göras av medlemsstaterna från fall till fall och utifrån de aktuella omständigheterna med beaktande av de riktlinjer som avses i bilaga II punkt 8."

De åtgärder som de behöriga myndigheterna ska vidta enligt artikel 8.4 ska alltefter omständigheterna rikta sig mot

- a) tillverkaren,
- b) distributörerna, särskilt den ansvarige för det första distributionsledet på den nationella marknaden, inom ramen för deras respektive verksamheter,
- c) varje annan person, när så är nödvändigt med hänsyn till deras medverkan i de åtgärder som vidtagits för att undanröja riskerna med en produkt.

Planering av övervakningen

I artikel 9 förutsätts att för effektiv marknadsövervakning och i syfte att säkerställa en hög skyddsnivå för konsumenternas hälsa och säkerhet, ska medlemsstaterna se till att metoder med lämpliga medel och förfaranden införs. Enligt artikeln inbegriper en effektiv marknadsövervakning också samarbete mellan nationella behöriga myndigheter.

Enligt artikel 9.1 kan de lämpliga metoderna och förfarandena inbegripa

- a) upprättande, regelbundna uppdateringar och genomförande av sektoriella övervakningsprogram för olika kategorier av produkter eller risker samt uppföljning av övervakningsverksamhet, rön och resultat,
- b) uppföljning och uppdatering av vetenskapligt och tekniskt kunnande när det gäller produktsäkerhet,
- c) regelbundna granskningar och bedömningar av hur kontrollverksamheten fungerar

och av dess effektivitet samt vid behov en översyn av den metod och organisation för övervakning som inrättats.

Enligt artikel 9.2 ska medlemsstaterna säkerställa att konsumenter och andra berörda parter har möjlighet att inkomma med klagomål till de behöriga myndigheterna om produktens säkerhet och övervaknings- och kontrollverksamheten och att dessa klagomål följs upp på lämpligt sätt. De ska aktivt informera konsumenterna och övriga berörda parter om de förfaranden som inrättats i detta syfte.

Administrativt samarbete

I artikel 10 ingår bestämmelser om att kommissionen ska främja och delta i det europeiska nätverket mellan de myndigheter i medlemsstaterna som ansvarar för produkt-säkerhet, särskilt i form av administrativt samarbete. Detta nätverk ska utvecklas på ett samordnat sätt med andra befintliga gemenskapsförfaranden. Nätverket syftar framför allt till att underlätta följande åtgärder:

- a) utbyte av information om riskanalyser, farliga produkter, provningsmetoder och provningsresultat, de senaste forskningsrönen samt andra aspekter som har betydelse för kontrollverksamheten,
- b) skapande och genomförande av gemensamma övervaknings- och provningsprojekt,
- c) utbyte av sakkunskap och bästa metoder samt utbildningssamarbete,
- d) en förbättrad samordning på gemenskapsnivå när det gäller att spåra, dra tillbaka och återkalla farliga produkter.

Utbyte av information

För att en enhetlig och hög skyddsnivå för konsumenternas hälsa och säkerhet kan säkerställas samt för att den inre marknads enhetlighet kan bevaras utgår direktivet om allmän produktsäkerhet från att det är nödvändigt att kommissionen informeras om varje åtgärd som begränsar utsläppandet på marknaden av en produkt eller som innebär ett krav på att den dras tillbaka eller återkallas från marknaden.

Bestämmelser om förfarandet för underrättelser finns i artiklarna 11 och 12. Av dessa

gäller artikel 12 förfarandet för underrättelser då produkten i fråga medför en allvarlig risk och artikel 11 underrättelser i sådana fall då det är fråga om en produkt som faller inom tillämpningsområdet för direktivet om allmän produktsäkerhet men den produkt vars utsläppande på marknaden eller saluföring tillsynsmyndigheten begränsar genom sina åtgärder anses inte medföra sådan allvarlig risk som avses i artikel 12.

Enligt artikel 11.1 ska medlemsstaten underrätta kommissionen om staten vidtar åtgärder som begränsar utsläppandet av produkter på marknaden eller som kräver att de ska dras tillbaka eller återkallas. Medlemsstaten ska också underrätta kommissionen om skälen till åtgärderna.

Om den underrättande medlemsstaten anser att riskens verkningar inte går utöver eller kan gå utöver dess eget territorium, ska den informera om åtgärderna i den mån som dessa är av intresse ur produktsäkerhetssynpunkt för medlemsstaterna. Information ska lämnas särskilt i de fall där det rör sig om en ny risk som ännu inte påpekats i andra underrättelser. I andra fall behöver inte någon underrättelse skickas om faror som har lokala verkningar.

Enligt artikel 11.2 ska kommissionen vidarebefordra underrättelsen till övriga medlemsstater, såvida den inte efter granskning på grundval av informationen i underrättelsen skulle finna att åtgärden är oförenlig med gemenskapslagstiftningen. I sådana fall ska kommissionen omedelbart underrätta den medlemsstat som vidtog åtgärden. I motsats till det som föreskrevs i ett tidigare direktiv om allmän produktsäkerhet från år 1992, behöver kommissionen enligt det nya direktivet inte föra förhandlingar med parterna innan underrättelsen vidarebefordras.

I artikel 12 föreskrivs att om en medlemsstat vidtar eller beslutar att vidta, rekommendera eller komma överens med tillverkare och distributörer om att vidta åtgärder, oavsett om de är obligatoriska eller frivilliga, för att hindra, inskränka eller knyta speciella villkor till den eventuella saluföringen eller användningen inom sitt territorium av produkter på grund av en allvarlig risk, ska den omedelbart underrätta kommissionen om detta genom Rapex. Medlemsstaten ska även

utan dröjsmål underrätta kommissionen om varje ändring eller upphävande av sådana åtgärder eller ingripanden.

Om den underrättande medlemsstaten anser att riskens verkningar inte går utöver eller kan gå utöver dess eget territorium, ska den handla enligt förfarandet i artikel 11.

Enligt artikel 12.1 tredje stycket får medlemsstaterna, innan de beslutar att vidta sådana åtgärder eller göra sådana ingripanden, till kommissionen vidarebefordra varje upplysning om förekomsten av en allvarlig risk.

Direktivet föreskriver att vid en allvarlig risk ska en underrättelse via Rapex också skickas om de frivilliga åtgärder som vidtas av tillverkare och distributörer.

Enligt artikel 12.2 ska kommissionen, när den får sådana underrättelser, kontrollera att de stämmer överens med artikel 12 och de krav som är tillämpliga för driften av Rapex och översända dem till övriga medlemsstater, som i sin tur omedelbart ska underrätta kommissionen om vilka åtgärder de vidtar.

Detaljerade förfaranden för Rapex anges i bilaga II om underrättelser enligt både artikel 11 och artikel 12. I artikel 11.1 tredje stycket föreskrivs dessutom att kommissionen utarbetar och uppdaterar regelbundet riktlinjer för administrationen av Rapex samt om förfarandet för underrättelser i allmänhet. Vid upprättandet av riktlinjerna biträds kommissionen av en i direktivet avsedd kommitté bestående av medlemsstaternas representanter i enlighet med det rådgivande förfarandet.

Enligt artikel 12.4 ska Rapex vara öppet för kandidatländer, tredje länder eller internationella organisationer, inom ramen för avtal mellan gemenskapen och dessa länder eller internationella organisationer, enligt villkor som anges i dessa avtal. Varje sådant avtal ska grunda sig på ömsesidighet och inbegripa bestämmelser om tystnadsplikt som motsvarar dem som är tillämpliga i gemenskapen.

Gemenskapens åtgärder i situationer som skapas av produkter som medför allvarliga risker

I artikel 13.1 föreskrivs att om kommissionen får kännedom om en allvarlig risk som vissa produkter medför för konsumenternas hälsa och säkerhet i olika medlemsstater, kan

kommissionen, efter samråd med medlemsstaterna och, om sådana vetenskapliga frågor kommer upp som faller inom behörigheten för en vetenskaplig gemenskapskommitté, den vetenskapliga kommitté som är behörig att behandla risken i fråga, på grundval av resultaten av dessa samråd, anta ett beslut. I ett sådant beslut av kommissionen åläggs medlemsstaterna att vidta någon av de åtgärder som avses i artikel 8.1 b—f, om

a) det framgår av föregående samråd med medlemsstaterna att det bevisligen föreligger skillnader mellan de metoder de använder eller avser att använda för att hantera risken, och

b) risken, på grund av arten av det säkerhetsproblem som produkten medför, inte kan åtgärdas på ett sätt som är förenligt med fallets brådskande art enligt de andra förfaranden som fastställs i den specifika gemenskapslagstiftning som är tillämplig på de aktuella produkterna, och

c) risken endast kan undanröjas på ett effektivt sätt genom att lämpliga åtgärder vidtas på gemenskapsnivå för att garantera en enhetlig och hög nivå på skyddet för konsumenternas hälsa och säkerhet och en väl fungerande inre marknad.

De beslut av kommissionen som avses ovan ska gälla under en period som inte överstiger ett år. Deras giltighet kan enligt samma förfarande förlängas med ytterligare perioder som var och en inte överstiger ett år. Beslut som rör specifika och individuellt identifierade produkter eller partier av produkter ska dock gälla utan någon tidsbegränsning.

Enligt artikel 13.3 ska export från gemenskapen av sådana farliga produkter som varit föremål för ett sådant beslut som avses ovan vara förbjuden, om annat inte anges i beslutet.

Enligt artikel 13.4 ska medlemsstaterna vidta alla nödvändiga åtgärder som krävs för att genomföra de beslut som avses ovan inom mindre än 20 dagar, om inte en annan tidsfrist anges i dessa beslut.

I artikel 13.5 föreskrivs att de behöriga myndigheter som ansvarar för tillämpningen av de åtgärder som avses ovan ska inom en månad ge de berörda parterna möjlighet att inkomma med synpunkter samt underrätta

kommissionen om dessa.

Kommittéförfaranden

I artiklarna 14 och 15 finns bestämmelser om en kommitté som ska biträda kommissionen i frågor som rör direktivet om allmän produktsäkerhet. Denna kommitté agerar i enlighet med det föreskrivande förfarandet då den behandlar sådana åtgärder som avses i artikel 4 som berör de standarder som antas av ett europeiskt standardiseringsorgan samt sådana förslag till beslut av kommissionen som avses i artikel 13 då en produkt medför en allvarlig risk för konsumenters hälsa och säkerhet och övriga förutsättningar enligt artikel 13 föreligger.

I andra fall agerar kommittén i enlighet med det rådgivande förfarandet.

Kommittén ska själv anta sin arbetsordning.

Tillgången till uppgifter och sekretess

Enligt artikel 16 ska sådan information som medlemsstaternas myndigheter eller kommissionen förfogar över, och som rör de risker som produkten medför för konsumenternas hälsa och säkerhet, i allmänhet ställas till allmänhetens förfogande i enlighet med kraven på öppenhet. Detta påverkar inte de begränsningar som gäller övervaknings- och undersökningsåtgärderna. Allmänheten ska särskilt ha tillgång till information om produktidentifikation, riskens art och de åtgärder som vidtagits.

Slutbestämmelser

Artiklarna 17—24 innehåller bestämmelser som huvudsakligen handlar om administration, förfaranden och information. I artikel 17 hänvisas till rådets direktiv 85/374/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister och konstateras att direktivet om allmän produktsäkerhet inte påverkar tillämpningen av det ovan nämnda direktivet om ansvarsfrågor.

I artikel 18 föreskrivs att varje beslut som fattas enligt detta direktiv och som begränsar

utsläppandet av en produkt på marknaden, eller som kräver att produkten ska dras tillbaka eller återkallas, ska motiveras på ett tillfredsställande sätt. Besluten ska snarast möjligt delges den berörda parten med angivande av de möjligheter att överklaga som står till buds enligt gällande lagstiftning i den berörda medlemsstaten samt inom vilken tid överklagandet ska ske.

De berörda parterna ska då så är möjligt ges möjlighet att lämna sina synpunkter innan åtgärden vidtas. Om så inte har skett på grund av åtgärdernas brådskande art, ska denna möjlighet ges vid lämplig tidpunkt efter det att åtgärden har vidtagits. Vid åtgärder som innebär krav på att en produkt ska dras tillbaka eller återkallas, ska behovet att uppmuntra distributörer, användare och konsumenterna att bidra till genomförandet av sådana åtgärder beaktas.

Enligt artikel 18.2 ska medlemsstaterna säkerställa att varje åtgärd som de behöriga myndigheterna vidtar och som begränsar utsläppandet av en produkt på marknaden eller som kräver att den ska dras tillbaka eller återkallas, kan prövas vid behörig domstol. Enligt artikel 18.3 ska beslut som fattats med stöd av detta direktiv och som begränsar utsläppandet av en produkt på marknaden eller som kräver att produkten ska dras tillbaka eller återkallas, inte påverka bedömningen av den berörda partens ansvar enligt de bestämmelser i nationell straffrättslig lagstiftning som är tillämpliga i det aktuella fallet.

I artikel 19.1 konstateras att kommissionen får hänskjuta varje fråga som rör tillämpningen av detta direktiv, särskilt sådana som rör kontroll och marknadsövervakning, till den kommitté som avses i artikel 15. Enligt artikel 19.2 ska kommissionen vart tredje år efter den 15 januari 2004 överlämna en rapport om direktivets tillämpning till Europaparlamentet och rådet.

Enligt artikel 20 ska kommissionen identifiera behov, möjligheter och prioriteringar för gemenskapsåtgärder i fråga om tjänsters säkerhet och överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet före den 1 januari 2003 tillsammans med lämpliga förslag på området.

Kommissionen håller som bäst på att revidera gemenskapslagstiftningen om allmän

produktsäkerhet.

2.2.5 De nya gemenskapsreglerna om den fria rörligheten för varor

Den lagstiftning som behandlas i denna proposition påverkas i viss utsträckning av Europeiska gemenskapens nya regler om den fria rörligheten för varor. Detta så kallade produktpaket innehåller följande regelverk: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 764/2008 av den 9 juli 2008 om förfaranden för tillämpning av vissa nationella tekniska regler på produkter som lagligen saluförts i en annan medlemsstat och om upphävande av beslut nr 3052/95/EG, dvs. den s.k. förordningen om ömsesidigt erkännande, samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 och Europaparlamentets och rådets beslut (EG) nr 768/2008 av den 9 juli 2008 om en gemensam ram för saluföring av produkter och upphävande av rådets beslut 93/465/EEG. Utredningar pågår ännu om vilka inverknings som dessa regelverk egentligen kommer att ha på direktivet om allmän produktsäkerhet och på den finska lagstiftningen om allmän produktsäkerhet samt på tillämpningen av dessa. Kommissionen ämnar utfärda anvisningar om detta. Förordningen om ömsesidigt erkännande har tillämpats från den 13 maj 2009. Förordningen om ackreditering och marknadskontroll tillämpas sedan den 1 januari 2010.

2.3 Bedömning av nuläget

Den nuvarande nationella lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet har varit i kraft endast i några få år.

De allmänna utgångspunkterna och principerna för produktsäkerhetslagstiftningen har visat sig vara ändamålsenliga. De är till stora delar förenliga och överensstämmande med Europeiska unionens produktsäkerhetslagstiftning som är förpliktande för Finland.

Lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet hör till området för

miljö- och hälsoskydd som regleras i folkhälso- solagen. Vissa andra lagar inom området miljö- och hälsoskydd har i betydlig utsträckning reviderats efter det att lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet stiftades, vilket har lett till att lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet skiljer sig från andra lagar inom området för miljö- och hälsoskydd bl.a. i fråga om struktur. Det är ändamålsenligt att de olika lagarna inom miljö- och hälsoskyddet i tillräcklig utsträckning beaktar de särdrag som är typiska för vart och ett av de reglerade områdena. Å andra sidan är det förståeligt, särskilt med tanke på tillsynsmyndigheterna inom regionförvaltningen och lokalförvaltningen, att lagarna till sin struktur påminner om varandra och till sitt innehåll är så förenliga med varandra som möjligt. Det är inte möjligt att med några andra medel än genom ändring av lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet få till stånd någon överensstämmelse med de övriga bestämmelserna på området miljö- och hälsoskydd, t.ex. med livsmedelslagen. Detta behövs särskilt med tanke på planeringen av de lokala tillsynsmyndigheternas arbete samt planeringen av miljö- och hälsoskyddet.

De erfarenheter som gjorts medan lagen varit i kraft visar att lagen behöver ändras till vissa delar. Det finns ett särskilt behov av att förenkla och skapa klarhet i de begrepp som används i lagen, precisera de bestämmelser som berör planeringen av tillsynen samt att skapa klarhet i bestämmelserna om tillsynsmyndigheternas befogenheter.

I den nationella produktsäkerhetslagstiftningen har endast näringsidkarna varit ansvariga parter sedan 1987. Då tillämpningsområdet för denna lagstiftning har utvidgats första gången år 1993 och sedan återigen år 2004, så att lagstiftningen berör förutom konsumtionsvaror dessutom också varor som överläts till personer som kan jämföras med konsumenter samt konsumenttjänster och också andra tjänster än kommersiella tjänster och aktörer inom den offentliga förvaltningen och privata aktörer som verkar inom annan verksamhet än näringsverksamhet, är de begrepp och definitioner som förekommer i lagen inte på ett ändamålsenligt sätt tillämpliga med tanke på den nuvarande regleringen.

I vissa lagar på området miljö- och hälsoskydd har verksamhetsutövarna ålagts en skyldighet att till tillsynsmyndigheten göra en anmälan om inledande av verksamhet eller att söka tillstånd för verksamheten. Nu förtiden ingår inga sådana bestämmelser i lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. På basis av de erfarenheter som gjorts vid tillsynen på den lokala nivån ser det ut att finnas skäl att överväga huruvida det skulle vara ändamålsenligt att inta sådana bestämmelser i den allmänna produktsäkerhetslagstiftningen, t.ex. så att den skulle omfatta sådana konsumenttjänster som kan vara förenade med betydande risker. Den anmälningsskyldighet som gäller för tjänsterna i fråga kan bedömas öka säkerheten och vara ändamålsenlig med tanke på tillsynsmyndigheternas verksamhet. Samma nytta bedöms inte kunna uppnås genom rekommendationer eller andra motsvarande arrangemang.

Även om den nationella lagstiftningen om produktsäkerhet redan från börjat ålagt näringsidkarna och senare också andra tjänsteleverantörer en omsorgsplikt, har dess närmare innebörd till vissa delar förblivit tämligen oklar för verksamhetsutövarna. Konsumentverket har utarbetat anvisningar om självkontroll för sådana parter som tillhandahåller konsumenttjänster. Konsumentverket har också i sina anvisningar redan år 2003 ansett att t.ex. en part som tillhandahåller programtjänster inom turismen ska upprätta ett skriftligt säkerhetsdokument för att uppfylla sin omsorgsplikt i praktiken. Eftersom verksamhetsutövaren redan innan han eller hon inleder sin verksamhet ska känna till de faror som är förenade med de varor och tjänster som verksamhetsutövaren tillhandahåller, har det ansetts behövt att i lag ålägga sådana verksamhetsutövare som tillhandahåller konsumenttjänster med betydande risker en skyldighet att upprätta ett säkerhetsdokument om sin verksamhet. Även om en uttrycklig skyldighet att upprätta säkerhetsdokument ska omfatta endast vissa typer av tjänster, kan det finnas behov av skriftlig säkerhetsplanering också i samband med andra konsumenttjänster.

I lagstiftningen på området miljö- och hälsoskydd finns det å sin sida gemensamma

bestämmelser om styrningen och planeringen av myndigheternas verksamhet. Dessa planeringsfrågor behandlas å andra sidan skilt i var och en av de lagar som berör området miljö- och hälsoskydd och i de bestämmelser på lägre nivå som utfärdats med stöd av nämnda lagar. Det finns anledning att skapa klarhet i de nuvarande bestämmelserna om detta i lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet enbart för att de har utfärdats vid en tidpunkt då det nuvarande planeringssystemet ännu befann sig på planeringsstadiet.

Bestämmelserna om de tillsynsmetoder som tillsynsmyndigheterna förfogar över har i praktiken visat sig vara delvis svårförståeliga varför det verkar finnas anledning att skapa klarhet också i dessa. Också till denna del bör man i mån av möjlighet sträva efter att bringa bestämmelserna om de administrativa tvångsmedlen i överensstämmelse med bl.a. lagstiftningen om miljö- och hälsoskyddet. Efter den lagstiftningsändring som genomfördes år 2004 har de kommunala befattningshavare som utför uppgifter inom produktsäkerhetstillsynen fått omfattande utbildning i frågor som rör användningen av administrativa tvångsmedel. Trots detta har bestämmelserna i fråga också fortsättningsvis upplevts vara svåra att tolka.

År 2008 lät Konsumentverket göra en undersökning om näringsidkarnas kunskapsnivå i anslutning till produktsäkerhetslagstiftningen och om deras åtgärder för säkerställande av att varor är säkra. Undersökningen riktade sig särskilt till personer som arbetar med inkösuppgifter inom konsumtionsvaruhandeln. Undersökningen visade att företagen känner dåligt till produktsäkerhetslagstiftningen. Under de senaste åren har man å andra sidan strävat efter att förbättra situationen med informationsåtgärder som vidtagits av näringslivets organisationer.

De uppgifter inom produktsäkerhetstillsynen som tidigare ankom på Konsumentverket har sedan ingången av 2010 överförts på Säkerhetsteknikcentralen men den ovan nämnda undersökningens uppgifter om näringsidkarnas kunskapsnivå beskriver säkert också nuläget.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Propositionens mål

Propositionens mål är att utveckla och skapa klarhet i den gällande lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet så att lagens bestämmelser ska vara så klara och åskådliga som möjligt ur såväl näringsidkarnas och andra tjänsteleverantörernas som konsumenternas och myndigheternas synvinkel. Inga ändringar föreslås i lagens allmänna syfte, dvs. strävan efter att i förväg eller i framtiden förebygga sådana faror för hälsa och egendom som farliga konsumtionsvaror och konsumenttjänster kan medföra. Lagens allmänna syfte inbegriper dessutom säkerställandet av att konsumtionsvaror och konsumenttjänster är säkra.

3.2 De viktigaste förslagen

Lagens rubrik

När den gällande lagen stiftades år 2004 ändrades den tidigare lagens rubrik, dvs. produktsäkerhetslagen, till lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet.

Den nuvarande rubriken motsvarar väl lagens tillämpningsområde men är relativt lång. Därför föreslås det att lagens rubrik ändras till konsumentssäkerhetslag som är kortare men väl beskriver lagens innehåll och tillämpningsområde. I stället för ordet produkt, som närmast för tankarna till konsumtionsvaror, skulle i rubriken användas ordet konsumentssäkerhet som mer åskådligt beskriver det faktum att produktsäkerhetslagstiftningen i dagens Finland reglerar konsumenters säkerhet i en mer omfattande bemärkelse än enbart i samband med konsumtionsvaror, dvs. också säkerheten hos olika slags konsumenttjänster. Detta skulle också ligga i linje med det att termen konsumentssäkerhet ("consumer safety") numera används i internationella sammanhang och det är ett vidare begrepp än begreppet produktsäkerhet ("product safety"). I fortsättningen används således termen konsumentssäkerhet.

Lagens syfte

I lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet finns inte någon uttrycklig bestämmelse om lagens syfte. Därför föreslås det att i lagen intas en ny paragraf om detta. En sådan paragraf finns i de övriga lagarna på området miljö- och hälsoskydd.

Definitioner

I stället för de tidigare begreppen näringsidkare och annan tjänsteleverantör föreslås i den nya lagen definitioner på varuleverantör och tjänsteleverantör. Dessutom föreslås att det bland definitionerna intas begreppet verksamhetsutövare som täcker båda ovan nämnda kategorier samt en definition på riskbedömning. De föreslagna ändringarna avser inte att ändra tillämpningsområdet i sak.

När konsumentssäkerhetslagstiftningen har utvecklats har i lagen under årens lopp, särskilt åren 1993 och 2004, inkluderats nya begrepp och definitioner, exempel på dessa är ”personer som kan jämföras med konsumenter” och ”annan tjänsteleverantör”. Flera tidigare definitioner, såsom definitionerna på konsument, näringsidkare och konsumtionsvara, har bevarats i den gällande lagen i en identisk eller nästan identisk form jämfört med de definitioner som fanns i 1986 års produktsäkerhetslag.

För att skapa klarhet i lagen föreslås att ordet verksamhetsutövare ska användas för den ansvariga parten i stället för de nuvarande näringsidkare och annan tjänsteleverantör. Begreppet verksamhetsutövare ska inbegripa varuleverantörer, som avser fysiska personer eller enskilda eller offentliga juridiska personer som tillverkar, importerar, exporterar, transporterar genom landet, saluför, tillhandahåller, säljer eller på annat sätt överlåter eller förmedlar konsumtionsvaror. Begreppet verksamhetsutövare ska vidare inbegripa tjänsteleverantörer, som avser fysiska personer eller enskilda eller offentliga juridiska personer som utför, saluför, tillhandahåller, säljer eller på annat sätt överlåter eller förmedlar konsumenttjänster. Om man i lagen inför begreppet verksamhetsutövare kan lagen till vissa delar betydligt förenklas och

förtydligas. Detta skulle dessutom ligga mer i linje med andra lagar på området miljö- och hälsoskydd, eftersom man i hälsoskyddslagen använder en liknande term, ”verksamhetsidkare”, och livsmedelslagen har också en term som i mångt och mycket motsvarar denna, dvs. ”livsmedelsföretagare”.

Det föreslås dessutom att i lagen intas vissa nya definitioner som anses vara behövliga med tanke på lagens tillämpningsområde. Exempelvis har termen riskbedömning ansetts vara så central med tanke på marknadsövervakningen att den ska definieras i lag.

Genom förslaget skapas också större klarhet i vilka verksamhetsutövare som förpliktas av lagen i och med att definitionerna på både varuleverantör och tjänsteleverantör ska inbegripa också parter som förmedlar konsumtionsvaror eller konsumenttjänster.

Skyldighet att till den kommunala tillsynsmyndigheten göra en anmälan om att en konsumenttjänst inleds då tjänsten kan vara förknippad med betydande risker

I den gällande lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet åläggs verksamhetsutövarna inte någon skyldighet att göra en anmälan till tillsynsmyndigheten när verksamheten inleds, ändras eller upphör. Exempelvis hälsoskyddslagen och livsmedelslagen har bestämmelser om obligatorisk förhandsanmälan då det är fråga om sådana tillsynsobjekt om vilka en anmälan anses vara på sin plats.

I samband med den pågående kommun- och servicestrukturreformen har uppgiftsfördelningen mellan staten och kommunerna utretts. I detta sammanhang har det beslutats att miljö- och hälsoskyddet också fortsättningsvis ska höra till kommunernas uppgifter. För att konsumentskyddsärendena skulle få tillräcklig uppmärksamhet vid miljö- och hälsoskyddstillsynen på den lokala nivån ska man granska lagstiftningen om den i förhållande till andra lagar inom området miljö- och hälsoskydd. Till denna del har hälsoskyddslagen och livsmedelslagen samt de förfaranden med förhandsanmälan som ansluter sig till dessa en särskild betydelse.

Inom de kommunala tillsynsenheterna ses avsaknaden av bestämmelser om anmäl-

ningsskyldighet i konsument säkerhetslagstiftningen som en brist och som en orsak till att övervakningen på den lokala nivån är så splittrad. Eftersom verksamhetsutövaren inte behöver göra någon anmälan om inledande av verksamheten, känner tillsynsmyndigheten nödvändigtvis inte ens till vilka objekt den skall övervaka. På grund av det höga antalet tillsynsobjekt och tillsynsenheternas bristfälliga resurser har många kommuner ansett det vara en övermäktig uppgift för tillsynsmyndigheten att ensam kartlägga tillsynsobjekten. Eftersom man i andra lagar inom miljö- och hälsoskyddet i regel har ansett det nödvändigt att åtminstone för de viktigaste typerna av objekt ha ett anmälnings- eller tillståndsförfarande, framhäver detta deras betydelse i tillsynen. Då å ena sidan motsvarande förfarande saknas inom konsument säkerhetssektorn och resurserna inom miljö- och hälsoskyddet å andra sidan är begränsade i sin helhet har detta lett till att man inom hälso- och miljöskyddet koncentrerat sig mer på den tillsyn som omfattas av anmälnings- eller tillståndsskyldigheten.

De senaste utvecklingsprojekten för att skapa ett riksomfattande informationssystem för miljö- och hälsoskyddet har för sin del visat att det råder en konstig situation i konsument säkerhetstillsynen i förhållande till tillsynen enligt de övriga lagarna inom miljö- och hälsoskyddet. De övriga lagarna utgår från att en anmälan ska göras eller ett tillstånd sökas hos myndigheten innan verksamheten kan inledas. När det gäller tillsynen över konsument säkerhet kan man numera närmast bara uppmuntra de kommunala tillsynsmyndigheterna att i mån av möjlighet utnyttja de anmälningar som gjorts på basis av andra lagar trots att de frågor som är viktigast ur konsument säkerhetens synvinkel uttryckligen kan ansluta sig just till den allmänna konsument säkerhetslagstiftningen.

Det är dock inte nödvändigt eller ändamålsenligt att i den allmänna konsument säkerhetslagstiftningen föreskriva en allmän skyldighet för alla verksamhetsutövare att göra en anmälan till tillsynsmyndigheten innan verksamheten inleds. Av denna anledning ska skyldigheten gällande en förhandsanmälan enligt förslag begränsas till vissa konsument säkerhetstjänster som kan vara

förenade med betydande risker.

Vilka dessa tjänster är har slagits fast bland annat i de tillsynskriterier och det tillsynsprogram för produkt säkerhetstillsynen som Konsumentverket har utarbetat år 2006. Kommunerna planerar sin tillsyn på basis av det riksomfattande övervakningsprogram för produkt säkerhetstillsynen som Konsumentverket tidigare upprättade (senast för åren 2008—2010) och som numera upprättas av Säkerhetsteknikcentralen.

Inom tillsynen över konsumenttjänsterna känner man nuförtiden relativt väl till vilka slags objekt som typiskt kan vara förenade med särskilda eller betydande risker. I praktiken har en del av objekten också förts in i kommunala tillsynsmyndigheters register över tillsynsobjekt genom andra sektorer inom miljö- och hälsoskyddet, t.ex. livsmedelsövervakningen och hälsoskyddet. Enligt tillsynsmyndigheterna uppgår antalet objekt som har samband med konsumenttjänster och som kan betraktas som betydelsefulla ur kundsäkerhetens synvinkel till ca 21 000 enligt 2008 års statistik. Huvudparten av dessa upprätthålls av kommuner. De största tillsynsobjekten utgörs av lekplatser (ca 11 000) och badstränder (ca 2 800). Antalet kommersiella tjänsteleverantörer, dvs. näringsidkare, uppgår till några tusen. En del av de objekt som har betydelse ur kundsäkerhetssynvinkel är sådana att man redan nuförtiden ska göra en anmälan om dem på basis av hälsoskyddslagen.

Som regel skulle deltagandet i sedvanliga sportevenemang, konserter eller motsvarande publikställningar i egenskap av åskådare och åhörare inte vara en sådan tjänst till vilken anmälningskyldigheten bör utsträckas.

Om man i lagen intog bestämmelser om anmälningar som ska göras till tillsynsmyndigheten innan tillhandahållandet av en konsumenttjänst inleds, skulle anmälningskyldigheten i praktiken kunna fullgöras lätt, eftersom kommunerna redan nu har erfarenhet av bl.a. anmälningar enligt hälsoskyddslagen. I praktiken skulle samma blanketter och dokumentmaterial kunna användas både till anmälningar enligt hälsoskyddslagen och till anmälningar enligt konsument säkerhetslagen samt överhuvudtaget till alla anmälningar som görs med stöd av lagarna inom miljö-

och hälsoskyddet. På blanketterna skulle anmälaren sedan specificera vilka anmälningar enligt de olika lagarna inom miljö- och hälsoskyddet som den aktuella anmälan omfattar. I framtiden skulle objekten kunna registreras i ett gemensamt informationssystem för miljö- och hälsoskyddet vilket gör att de olika anmälningarna knappast skulle medföra något extra besvär för tillsynsmyndigheterna.

I de fall då en tjänsteleverantör har ansvar för flera tjänster av samma typ eller flera objekt som är förenade med risker av samma typ, skulle det vara ändamålsenligt att tjänsterna och objekten skulle kunna anmälas till den kommunala tillsynsmyndigheten genom en enda anmälan som skulle innehålla tillräckliga uppgifter om samtliga tjänster och objekt. Således kunde t.ex. en kommuns alla lekplatser, som ju i fråga om en stor stad kan vara flera hundra till antalet, anmälas genom en enda anmälan till tillsynsmyndigheten.

Bestämmelserna om anmälningspliktig verksamhet har i hälsoskyddslagen placerats i två olika paragrafer. I 13 § (24/2006) finns bestämmelser om vem som omfattas av anmälningsskyldigheten och i 15 § bestämmelser om hur tillsynsmyndigheten ska behandla en anmälan och vid behov meddela föreskrifter. Det skulle dock inte finnas något behov av att i anmälningar enligt den allmänna konsument säkerhetslagstiftningen lämna lika utförliga utredningar som lämnas i anmälningarna enligt hälsoskyddslagen. Det skulle räcka med att tillsynsmyndigheten får information om att en verksamhet inleds eller att en verksamhet ändras väsentligt. Enligt förslaget behöver inte den kommunala tillsynsmyndigheten i princip inte vidta åtgärder med anledning av anmälan och inte fatta något särskilt beslut med anledning av den. Tjänsteleverantören behöver inte heller vänta på tillsynsmyndighetens reaktion innan tjänsteleverantören kan inleda tillhandahållandet av en tjänst.

Det skulle dock vara ändamålsenligt att tillsynsmyndigheten underrättade en tjänsteleverantör som gjort anmälan om att anmälan har tagits emot. Detta kan anses ligga i linje med god förvaltning och dessutom vara nödvändigt med tanke på den praktiska tillsynen. Då tjänsteleverantören fått en mottagningsanmälan vet denna att anmälan har kommit

fram. Samtidigt kan tjänsteleverantören informeras bl.a. om att mottagandet av anmälan inte betyder att tillsynsmyndigheten skulle ha kontrollerat att verksamheten är laglig utan endast att myndigheten tagit emot anmälan. I mottagningsanmälan skulle tjänsteleverantören dessutom t.ex. kunna ges vägledning om vilka informationskällor om konsument säkerhet det finns, t.ex. om Säkerhetsteknikcentralens webbsidor, samt lämnas information om särskilda omständigheter och praxis lokalt. När det gäller livsmedelstillsynen har motsvarande förfarande med mottagningsbrev genomförts t.ex. i samband med anmälningar om kosttillskott.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden (nedan tjänstedirektivet) antogs den 12 december 2006. I Finland har direktivet genomförts genom lagen om tillhandahållande av tjänster (1166/2009), som trädde i kraft den 28 december 2009.

Tjänstedirektivet berör vissa av de konsumenttjänster som nu föreslås bli omfattade av anmälningsskyldighet. En stor del av de tjänster som nu med åberopande av kundernas säkerhet föreslås bli omfattade av anmälningsskyldighet är dock sådana som faller utanför tjänstedirektivets räckvidd, eftersom andra tjänster än kommersiella tjänster, dvs. tjänster som inte utförs mot vederlag, inte omfattas av tjänstedirektivet. Många av de tjänster som kommunerna tillhandahåller, såsom lekplatser och badstränder, hör till denna grupp. I tjänstedirektivet används för kommersiella tjänster benämningen ekonomiska tjänster.

Enligt artikel 5.1 ska medlemsstaterna granska de förfaranden och formaliteter som är tillämpliga på tillträde till och utövande av en tjänsteverksamhet. Om nämnda förfaranden och formaliteter inte är tillräckligt enkla, ska medlemsstaterna förenkla dem.

Det föreslagna anmälningsförfarandet, som avser omfatta endast sådan tjänsteverksamhet som är förenad med betydande risker, skulle inte utgöra något hinder för eller försvåra inledandet av verksamhet. Både gemenskapslagstiftningen och den nationella lagstiftningen utgår från att endast säkra tjänster får tillhandahållas. Tjänsteleverantören måste försäkra sig om att så är fallet innan verk-

samheten inleds. Det föreslagna anmälningförfarandet fördröjer inte verksamhetsstarten eftersom tjänsteleverantören inte behöver vänta på tillsynsmyndighetens reaktion innan tjänsteleverantören kan inleda tillhandahållandet av en tjänst. När det gäller anmälningsskyldigheten ska inte någon åtskillnad göras mellan finländska tjänsteleverantörer och tjänsteleverantörer som kommer från någon annan medlemsstat.

Med hänvisning till det som anförts ovan kan det konstateras att det föreslagna lätta anmälningförfarandet inte är problematiskt med tanke på vare sig lagen om tillhandahållande av tjänster eller tjänstedirektivet.

Under beredningsarbetet övervägdes möjligheten att ålägga verksamhetsutövarna skyldighet att inom ett år från lagens ikraftträdande lämna den kommunala tillsynsmyndigheten en anmälan om sådana redan existerande tjänster som omfattas av anmälningsskyldigheten. För att underlätta den administrativa bördan har man dock kommit fram till att en anmälan ska göras om enbart de tjänster som börjar tillhandahållas efter ikraftträdandet av denna lag.

Det finns skäl att följa hur det nu föreslagna rätt enkla anmälningförfarandet fungerar i praktiken och bedöma huruvida det föreslagna förfarandet räcker för att de krav som ställts på det uppfylls eller om det finns behov av att utveckla det exempelvis så att det mer liknar det anmälningförfarande som tillämpas enligt hälsoskyddslagen. Enhetliga förfaranden skulle kunna ge synergifördelar och de skulle gagna såväl verksamhetsutövarna som tillsynsmyndigheterna.

Säkerhetsdokumentet

Konsumentverket, som tidigare ledde produktsäkerhetstillsynen, har i sina tillsynsanvisningar för olika slags tjänster förutsatt att leverantörer av vissa slags tjänster ska för fullgörande av den omsorgsplikt som föreskrivs i 3 § i konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet uppgöra en skriftlig säkerhetsplan. I Konsumentverkets anvisningar används benämningen säkerhetsdokument. I dokumentet anges de risker som är förenade med verksamheten liksom också de

åtgärder genom vilka riskerna kan hanteras. Utgångspunkterna för tillsynen har inte ändrats till denna del när Konsumentverkets produktsäkerhetstillsynsuppgifter överförts på Säkerhetsteknikcentralen. Det säkerhetsdokument som förutsätts inom tillsynen över den allmänna konsumentssäkerhetslagstiftningen liknar i hög grad den räddningsplan som förutsätts bli uppgjord enligt räddningslagen (468/2003). Räddningslagen har detaljerade bestämmelser om de villkor på vilka planerna ska uppgöras samt om innehållet i planerna.

En del av tjänsteleverantörerna upprättar säkerhetsdokument sedan tidigare. Konsumentverket har tidigare i sina anvisningar om tillsynen enligt produktsäkerhetslagen betonat deras betydelse. I den praktiska konsumentssäkerhetstillsynen har det dock upptäckts att även verksamhetsutövare som tillhandahåller programtjänster som kan vara förenade med höga risker tidvis har ifrågasatt kravet att upprätta en skriftlig produktsäkerhetsplan. De har då fäst uppmärksamhet vid att den gällande lagen inte innehåller några uttryckliga bestämmelser i vilka tjänsteleverantörerna skulle åläggas att uppgöra säkerhetsplaner.

Av denna anledning finns det skäl att i lagen inta bestämmelser om skyldighet att upprätta säkerhetsdokument. Lagstiftningen bör dessutom innehålla bestämmelser om innehållet i dokumentet, om uppdatering av dokumentet, om sättet att säkerställa att de anställda hos tjänsteleverantören är förtrognas med planen, om den säkerhetsutbildning för personalen som behövs samt om övningar i hur man agerar i nödsituationer. I statsrådets förordning om uppgifter som skall lämnas om konsumtionsvaror och konsumenttjänster finns redan nu relativt täckande bestämmelser om den information som ska lämnas konsumenterna innan tillhandahållandet av en tjänst inleds.

De bestämmelser om säkerhetsdokumentet som avses här kunde till sitt innehålla påminna om 9 § i räddningslagen där man ålägger en skyldighet att göra upp en räddningsplan ”för sådana i förordning av statsrådet angivna byggnader eller andra objekt där person- och brandsäkerheten eller miljön kan antas vara utsatt för stor risk eller skadorna

till följd av en eventuell olycka vara allvarliga". I 9 och 10 § i statsrådets förordning om räddningsväsendet (787/2003) finns mer detaljerade bestämmelser om skyldigheten att göra upp räddningsplaner och om innehållet i planerna.

I praktiken har Konsumentverket tidigare i bl.a. sina tillsynsanvisningar och vid utbildningstillfällen instruerat verksamhetsutövarna och tillsynsmyndigheterna om att det är ändamålsenligt för verksamhetsutövaren att i ett och samma säkerhetsdokument inbegripa alla de planer som krävs enligt olika lagar. Det räcker med andra ord med att man i stället för många olika slags planer inrättar ett enda dokument som inbegriper både den räddningsplan som förutsätts enligt räddningslagen och det säkerhetsdokument som förutsätts enligt produktsäkerhetslagstiftningen. På detta sätt blir samordningen och uppdateringen av de planer som berör kundernas säkerhet lättare. Också i 9 § 2 mom. i statsrådets förordning om räddningsväsendet nämns en möjlighet att sammanslå flera dokument av denna typ till ett.

Det är ändamålsenligt att bestämmelserna om skyldigheten att upprätta ett säkerhetsdokument enligt konsument säkerhetslagen kopplas samman med förhandsanmälan. Om en konsumenttjänst är av sådan art att en anmälan om den måste göras till den kommunala tillsynsmyndigheten innan verksamheten inleds ska också ett säkerhetsdokument för tjänsten upprättas. Den ifrågakommande tjänstens art och omfattning ska dock avgöra hur omfattande och detaljerat säkerhetsdokumentet ska vara.

Säkerhetsdokumentet behövs framför allt för att säkerställa att tjänsteleverantören själv är tillräckligt väl förberedd på de risker som kan vara förenade med tjänsten. Syftet är inte att den kommunala tillsynsmyndigheten ska sätta sig in i samtliga säkerhetsdokument utan det ska ske endast vid behov i samband med marknadsövervakningen.

På motsvarande sätt som i fråga om anmälan om inledande av verksamheten ska också bestämmelserna om skyldigheten att upprätta ett säkerhetsdokument utfärdas så att en tjänsteleverantör som har flera objekt av samma slag, såsom lekplatser, skulle kunna upprätta ett enda säkerhetsdokument för des-

sa. I det gemensamma säkerhetsdokumentet skulle man allt enligt behov kunna inbegripa uppgifter om särdragen hos varje enskild objekt och deras säkerhet. Ett sådant förfarande skulle underlätta arbetet för särskilt kommunala tjänsteleverantörer och minska deras arbetsbörda vid upprättandet och uppdateringen av säkerhetsdokumentet. Förfarandet får dock inte försämra säkerhetsplaneringens utförlighet, nivå eller kvalitet. Ett dokument som är gemensamt för flera objekt ska således vara tillräckligt omfattande och detaljerat och det ska uppdateras tillräckligt ofta på samma sätt som de säkerhetsdokument som upprättas skilt för varje objekt.

Det finns anledning att föreskriva om en skälig övergångsperiod också i fråga om kravet att upprätta ett skriftligt säkerhetsdokument. Ett säkerhetsdokument ska således upprättas senast när ett år har gått från lagens ikraftträdande. Noteras bör att skyldigheten att upprätta ett säkerhetsdokument även gäller sådana tjänster enligt 6 § som tjänsteleverantören har tillhandahållit redan före lagens ikraftträdande. Dessutom har skriftliga säkerhetsplaner redan uppgjorts i många fall för de typer av tillsynsobjekt som nu föreslås bli omfattade av denna skyldighet. Förutom att skriftliga säkerhetsplaner har upprättats för fullgörande av den omsorgsplikt som föreskrivs i 3 § i lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet, förutsätter dessutom också räddningslagstiftningen att skriftliga säkerhetsplaner görs upp för vissa objekt.

Utöver säkerhetsdokumentet har tillsynsmyndigheterna traditionsenligt förutsatt att en tjänsteleverantör som tillhandahåller konsumenttjänster dessutom ska ha s.k. olycksbokföring i vilken sådana händelser som har betydelse med tanke på kundernas säkerhet antecknas. Konsumentverket har redan i sina tidigare anvisningar om konsumenttjänsters säkerhet uppmanat tjänsteleverantörerna att vid olycksbokföringen också anteckna mer obetydliga incidenter och att utnyttja den samlade informationen till utvecklande av säkerheten hos sin verksamhet.

Det föreslås att mer detaljerade bestämmelser om säkerhetsdokumentet ska kunna utfärdas genom förordning av statsrådet.

Utveckling av tullverkets tillsynsuppgifter

Enligt gällande lag utövar tullverket tillsyn över efterlevnaden av lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet samt bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den när det gäller import, export och transport genom landet av konsumtionsvaror eller varor som används i samband med konsumenttjänster, samt planerar och styr övervakningen. Med import har man i lagen avsett införsel av varor till Finland från länder utanför Europeiska unionen. Tullverket utövar för tillfället inte tillsyn enligt produktsäkerhetslagen över de varor som importerats till Finland från medlemsstaterna i Europeiska unionen.

Då man beaktar att tillsynen bör riktas utgående från riskbedömningen, dvs. de faror för skada som de olika produkterna medför, är den ovan beskrivna situationen inte den bästa möjliga med tanke på konsumenternas säkerhet. I fråga om många grupper av konsumtionsvaror, såsom leksaker och textilier, har tillverkningen huvudsakligen flyttas till länder utanför Europeiska unionen. Ofta när konsumtionsvaror importerats till gemenskapen anländer de till något annat ställe än Finland, exempelvis till någon av Europas största hamnar. Tillsynsmyndigheten vet dessutom att vissa parter som importerar konsumtionsvaror till Finland inte för in varorna direkt från länder utanför EU utan de importeras till Finland via EU:s andra medlemsstater. Då den tillsyn som medlemsstaterna utövar sker i form av stickprov, har produkterna i fråga ofta inte genomgått någon kontroll innan de anländer till Finland.

För att den tillsyn som tullverket utövar skulle kunna riktas på ett ändamålsenligt sätt föreslås att det i lag föreskrivs om tullens tillsynsbehörighet på det sättet att tullens kontrollbefogenheter utöver denna s.k. tredjelandskontroll skulle kunna utsträckas även till de varor som importerats till Finland från Europeiska unionens medlemsstater vid lossning av varupartier i Finland och lagring i samband därmed. Motsvarande reglering finns i 34 § i livsmedelslagen.

Utvidgning av tullmyndigheternas befogenheter på detta sätt skulle ge myndigheterna ökade möjligheter att agera i sådana fall

då de exempelvis via Rapex-systemet får information om att en konsumtionsvara som medför allvarlig fara finns på den inre marknaden. I ett sådant fall skulle tullmyndigheterna kunna ingripa i fallet redan i det skede då ett varuparti som innehåller den farliga varan anländer till Finland och importörens lager. Detta skulle ha en viktig förebyggande effekt.

På motsvarande sätt som i fråga om den tillsyn över handeln på den inre marknaden som utövas med stöd av livsmedelslagen ska också i tillsynen över konsumtionsvaror på den inre marknaden hänsyn tas till den gemenskrättsliga utgångspunkten att varorna måste kunna röra sig fritt inom EU-området. Den fria rörligheten av varor kan begränsas endast på vissa grunder. Av denna anledning ska tullverket när det utövar tillsyn över konsumtionsvaror på den inre marknaden se till att den fria rörligheten av varor inte begränsas i onödan. Detta skulle innebära att när man inom ramen för tillsynen på den inre marknaden tar ett prov av ett varuparti för att undersöka dess lagenlighet, kan tillsynsmyndigheterna i princip inte stoppa varupartiet för den tid undersökningen pågår så som är fallet när det gäller tredjelandskontroll. I ett fall då en konsumtionsvara uppenbarligen ser ut att strida mot bestämmelserna kunde tullmyndigheten dock underrätta den berörda verksamhetsutövaren om detta för att verksamhetsutövaren frivilligt skulle kunna avhålla sig från att släppa varan ut på marknaden för mer omfattande distribution. Om tullmyndigheterna å andra sidan upptäcker att en vara helt klart strider mot bestämmelserna och dessutom är farlig för konsumenterna, kunde tullmyndigheterna vid behov temporärt förbjuda att varan släpps ut på marknaden i Finland.

Ett viktigt argument för det föreslagna nya förfarandet är att man på detta sätt skulle kunna ingripa mot sådana fall där varor som härstammar från tredje länder med avsikt cirkuleras via andra medlemsstater i syfte att undgå kontroll. Då tullmyndigheten tar ett prov på en vara som finns på importörens lager skulle man i många fall kunna undvika en situation där en vara vars lagenlighet misstänks vidarebefordras till distribution. Också i ett sådant fall att detta skulle ske skulle till-

synsmyndigheten, särskilt Säkerhetsteknikcentralen, på basis av de dokument som den fått av tullmyndigheterna ha god beredskap att vidta åtgärder för tillbakadragning av varan från marknaden eller för återkallelse av varan, om detta visade sig vara nödvändigt.

Syftet med ändringen är inte att utöka volymen hos tullmyndigheternas kontrollverksamhet utan att de resurser som numera används till kontroll av varor från tredje länder skulle kunna riktas på nytt. Med tanke på en ändamålsenlig samordning av åtgärderna inom konsumentssäkerhetstillsynen bör tullverkets tillsynsverksamhet planeras så att den ligger i linje med det riksomfattande program för övervakning av konsumentssäkerheten som ska upprättas av Säkerhetsteknikcentralen.

Ur näringsidkarnas synvinkel skulle det nya systemet vara nyttigt eftersom det därmed skulle gå att hindra att varor som uppenbarligen strider mot bestämmelserna vidarebefordras till detaljhandeln för distribution. På detta sätt går det att undvika betydande merkostnader. I en sådan situation skulle det i många fall vara möjligt att returnera varupartiet till tillverkaren.

För att principen om en jämlik och icke diskriminerande behandling av konsumtionsvaror på den inre marknaden ska bli följd, ska på tullverkets tillsynsverksamhet liksom också på den övriga tillsynen på den inre marknaden tillämpas bestämmelserna i 29 § om kostnader för provtagning och analys av prover. Enligt det nämnda 29 § 3 mom. får tillsynsmyndigheten ålägga en verksamhetsutövare att ersätta kostnaderna för anskaffning, provtagning och undersökning av konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten, om en konsumtionsvara eller konsumenttjänst inte uppfyller kraven i denna lag eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den. Den tillsyn över varor på den inre marknaden som tullmyndigheten utövar ska i fråga om avgifter inte skilja sig från den övriga tillsynen. Ändringsförslaget avser inte påverka de avgifter som tas ut för tullmyndighetens kontroll av varor som härstammar från tredje länder utan avsikten är att den nuvarande praxisen till denna del ska fortsätta.

Klarläggande och utvecklande av administrativa tvångsmedel

I den gällande lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet har 22—31 § rubriken tillsynsmetoder. Eftersom det är ändamålsenligt att de olika bestämmelserna inom miljö- och hälsoskyddet överensstämmer med varandra när det är fråga om regler av samma typ, föreslås att benämningen administrativa tvångsmedel ska användas för påföljderna ifråga, vilket stämmer överens med rubriken för kapitel 7 i livsmedelslagen.

De myndigheter som utövar produktsäkerhetstillsyn och olika parter som berörs av tillsynen har upplevt den gällande lagens bestämmelser om tvångsmedel som komplicerade och svårtolkade, och tillämpningen av dem således som problematisk. Det skulle vara bra särskilt med tanke på de lokala tillsynsmyndigheterna att de administrativa tvångsmedel som anges i konsument säkerhetslagstiftningen skulle i större utsträckning än nuförtiden vara förenliga med motsvarande bestämmelser i livsmedelslagen.

Den gällande lagens bestämmelser om tvångsmedel har upplevts vara delvis otillräckliga med tanke på konsument säkerhetstillsynens behov. För att konsumenternas säkerhet skulle kunna tryggas är det dock nödvändigt att bl.a. de som i kommunerna utövar miljö- och hälsoskyddstillsyn också i praktiken är kapabla att själva vidta behövliga åtgärder i sådana fall som rör konsument säkerhetstillsynen. Av denna anledning föreslås att de administrativa tvångsmedel som anges i lagen ska klarläggas och också delvis ändras innehållsmässigt.

Det som är av betydelse med tanke på tillsynen över konsumenttjänsters säkerhet är att enligt den gällande regleringen hade endast Konsumentverket, och numera Säkerhetsteknikcentralen, i egenskap av tillsynsmyndighet enligt konsument säkerhetslagstiftningen möjlighet att meddela ett förbud enligt 23 §, dvs. att förbjuda tillhandahållandet av en konsumenttjänst. Detta kommer sig av att enligt paragrafen i fråga hade de kommunala och regionala tillsynsmyndigheterna behörighet att meddela förbud endast då det var fråga om en verksamhet som stred mot någon

författning på lägre nivå som utfärdats med stöd av den aktuella lagen. I fråga om konsumenttjänster har några sådana författningar inte utfärdats med undantag av statsrådets förordning om uppgifter som skall lämnas om konsumtionsvaror och konsumenttjänster.

Däremot har de kommunala tillsynsmyndigheterna kunnat meddela ett temporärt förbud enligt 24 §. Vissa kommunala tillsynsmyndigheter har dock upplevt den praktiska tillämpningen av paragrafen som problematisk och själva regleringen som svårtolkad.

I praktiken befinner sig alltså exempelvis de kommunala tillsynsmyndigheterna i en situation där de har behörighet och skyldighet att inom sitt område utöva tillsyn över konsumentens säkerheten, särskilt säkerheten hos konsumenttjänster enligt den arbetsfördelning som tillämpas inom tillsynen, men när det gäller administrativa tvångsmedel är deras behörighet begränsad. De har haft möjlighet att utfärda temporärt förbud men varit därefter skyldiga att förelägga ärendet Konsumentverket, och numera alltså för Säkerhetsteknikcentralen, för avgörande.

Med tanke på det tillsynsansvar som kommunen har och den arbetsfördelning som tillämpas inom tillsynen kan det anses som motiverat att kommunen också har en möjlighet att inom sitt område vid behov tillgripa effektiva administrativa tvångsmedel. I enlighet med detta föreslås de kommunala tillsynsmyndigheternas befogenheter bli utvidgade så att det i fortsättningen skulle vara möjligt också för kommunen att meddela det förbud som anges i lagen.

De nuvarande bestämmelserna om administrativa tvångsmedel i lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet är strukturellt sett olika än motsvarande bestämmelser i livsmedelslagen. Genom det aktuella förslaget eftersträvas större enhetlighet mellan lagarna, dock med beaktande av särdragen i konsumentens säkerhetslagstiftningen.

I tillsynen över konsumentens säkerheten stöter man på fall av mycket varierande slag. Med tanke på den praktiska tillsynen kan det vara på sin plats att tillämpa bestämmelserna om administrativa tvångsmedel också i sådana fall då någon fara i själva verket ännu inte har uppstått exempelvis för att konsumenter ännu inte har använt en konsumtionsvara el-

ler deltagit i en konsumenttjänst, men när tillsynsmyndigheten kan bedöma att en sådan fara kommer att uppstå när varan används eller tjänsten utförs. När det gäller 22 §, som ingår i lagen sedan tidigare, har denna slutsats kunnat dras av paragrafens ordalydelse, men också andra administrativa tvångsmedel, såsom ett förbud enligt 23 § eller ett temporärt förbud enligt 24 §, kan vid behov tillämpas i förebyggande syfte på det sätt beskrivs ovan, om inte faran kan avväjas på något annat sätt.

Med tanke på den praktiska tillsynen har det ansetts vara tydligare att bestämmelserna om åläggandet att vidta korrigerings- och rättelseåtgärder, att avbryta verksamheten eller att låta åtgärden utföras på den försumliges bekostnad samt bestämmelserna om föreläggandet att lämna information, vilka alla nu för tiden ingår i 22 §, ska i fortsättningen placeras i var sin paragraf.

I paragrafen om åläggandet att vidta korrigerings- och rättelseåtgärder föreslås dessutom ett omnämnande om att om tjänsteleverantören försummat sin skyldighet enligt 6 § att göra en anmälan om inledande av verksamheten eller om en väsentlig ändring av verksamheten eller sin skyldighet enligt 7 § att upprätta säkerhetsdokument för de tjänster som han eller hon tillhandahåller, ska tillsynsmyndigheten kunna meddela ett åläggande beträffande nämnda skyldigheter. En förutsättning för att åläggande kan meddelas är dock att verksamhetsutövaren dessförinnan har uppmanats att fullgöra skyldigheterna enligt 6 och 7 § men trots detta inte har gjort det.

Enligt gällande lag kan Säkerhetsteknikcentralen, tullmyndigheten och de övriga tillsynsmyndigheter som avses i 12 §, när dessa meddelar beslut om förbud enligt 23 §, dessutom förbjuda export eller transport genom landet av en konsumtionsvara eller en vara som används i samband med en konsumenttjänst.

Bestämmelsen om exportförbud föreslås bli ändrad så att export av en sådan konsumtionsvara eller konsumenttjänst som medför en allvarlig fara för hälsan skulle kunna förbjudas också då något förbudsbeslut inte har meddelats eller då det inte funnits anledning att meddela något sådant beslut.

Tillsynsmyndighetens rätt att få information

Bestämmelserna om tillsynsmyndighetens rätt att få information föreslås bli kompletterade och klarlagda. Det föreslås att bestämmelserna ska ha liknande ordalydelse som motsvarande bestämmelser i livsmedelslagen.

Tillsynsmyndigheterna föreslås således ha rätt att få den information som är nödvändig med tanke på tillsynen av både myndigheterna och tillsynsobjekten. Dessutom föreslås att tillsynsmyndighetens rätt att få information också ska gälla sekretessbelagda uppgifter, om detta är nödvändigt med tanke på utförandet av tillsynsuppgifter. Detta framgår inte klart av den gällande lagstiftningen.

Som exempel på sådana fall i vilka konfidentiella uppgifter om hälsotillstånd kan vara viktiga med tanke på utredningen av saken kan nämnas t.ex. sådana problematiska situationer när en allvarlig olycka har hänt i samband med utförandet av en konsumenttjänst. För att tillsynsmyndigheten ska kunna bedöma vilka fortsatta åtgärder som eventuellt behövs bör myndigheten kanske få information om vad som har hänt och hur de olika faktorerna har påverkat händelsen. Det ligger också i verksamhetsutövarens intresse att det skapas klarhet i huruvida t.ex. en olycka har berott på en orsak som har samband med utförandet av tjänsten eller en orsak som har att göra med deltagaren.

Sekretessbelagda uppgifter om affärs- eller yrkeshemligheter eller uppgifter om en enskild persons ekonomiska ställning kan komma till användning vid produktsäkerhetstillsynen när man bedömer huruvida en produkt är säker för konsumenterna med hänsyn till dess mekaniska eller kemiska egenskaper. Också med tanke på bedömningen av huruvida några tillsynsåtgärder behöver vidtas kan det vara viktigt att veta i hur stora mängder eller inom hur stort område en produkt har distribuerats.

Kommunens uppgifter inom konsumentssäkerhetstillsynen, delegering av behörighet och brådskande fall

Enligt gällande lag kan fullmäktige ge en

nämnd eller ett organ rätt att i vissa ärenden delegera behörighet till en underlydande tjänsteinnehavare eller sektion. I den praktiska konsumentssäkerhetstillsynen har det upptäckts att exempelvis begränsningar i möjligheterna att delegera behörighet har utgjort hinder för effektiv verksamhet.

Nuförtiden får inte kommunen delegera t.ex. behörighet att avbryta utförandet av en konsumenttjänst till en tjänsteinnehavare. Det kan dock uppstå ett behov av detta slag som ska tillgodoses så snabbt som möjligt för att konsumenternas säkerhet ska kunna tryggas. Om behörighet inte har delegerats ska ärendet behandlas av kommunens tillsynsmyndighet, i allmänhet en nämnd, och i brådskande fall är detta i praktiken ett alltför långsamt förfarande med tanke på konsumenternas säkerhet.

Därför föreslås det att rätten att tillgripa sådana administrativa tvångsmedel som är viktiga särskilt med tanke på tillsynen över konsumenttjänsterna skulle kunna delegeras till enskilda tjänsteinnehavare.

Godkännandet av den kommunala tillsynsplanen ska dock enligt förslag inte kunna delegeras till en tjänsteinnehavare utan den nämnd som kommunen bestämt eller ett annat organ med ansvar för tillsynen ska godkänna tillsynsplanen.

I överensstämmelse med de övriga lagarna inom miljö- och hälsoskyddet ska dock rätten att förelägga vite dock inte enligt förslag kunna delegeras till en tjänsteinnehavare. Däremot skulle det enligt förslaget vara möjligt att delegera behörigheten att förelägga hot om tvångsutförande eller avbrytande till en tjänsteinnehavare.

I lagen föreslås en ny bestämmelse enligt vilken den tjänsteinnehavare som utför tillsynsuppgifter i brådskande fall skulle kunna tillgripa vissa av de administrativa tvångsmedel som anges i lagen även om kommunen inte skulle ha delegerat behörighet att tillgripa dem till honom eller henne. Vissa kommuner har ännu inte delegerat behörighet så som lagen möjliggör t.ex. till chefen för tillsynen eller hälsoinspektören.

Exceptionella situationer

I lagen föreslås en ny paragraf enligt vilken

både Säkerhetsteknikcentralen och de kommunala tillsynsmyndigheterna åläggs en skyldighet att i sin tillsynsverksamhet bereda sig på exceptionella situationer som uppstår vid tillsynen genom att i förväg planera sådana åtgärder som behöver vidtas i sådana situationer. Det föreslås dessutom en bestämmelse om att närmare bestämmelser om beredningsplaner med tanke på exceptionella situationer får vid behov utfärdas genom förordning av statsrådet.

Beredskapen inför exceptionella situationer har visat sig vara viktig för den kommunala produktsäkerhetstillsynen. De konsumenttjänster på vilka kommunen enligt den vedertagna arbetsfördelningen ska koncentrera sig i sin tillsynsverksamhet är ofta av sådan art att det vid utförandet av dem lätt kan uppstå situationer som kan klassificeras som exceptionella.

Motsvarande bestämmelser finns också i livsmedelslagen och hälsoskyddslagen.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen har inga betydande ekonomiska konsekvenser för verksamhetsutövarna.

Som det konstaterats tidigare i den allmänna motiveringen utgår den gällande lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet redan från principen att verksamhetsutövarna, både varuleverantörerna och tjänsteleverantörerna, ska se till att de konsumtionsvaror som de tillverkar, importerar, saluför eller överlåter eller de konsumenttjänster som de utför eller tillhandahåller är säkra. Denna skyldighet gäller i lika hög grad för såväl de näringsidkare som de icke-kommersiella verksamhetsutövare som är ansvariga parter.

Av denna anledning kan det konstateras att propositionen, vars huvudsakliga syfte är att uppdatera den gällande lagstiftningen och få den att överensstämma med den övriga lagstiftningen inom miljö- och hälsoskyddet, inte har några inverknings på kostnaderna och avkastningen för de företag eller icke-kommersiella aktörer som tillhandahåller konsumtionsvaror eller konsumenttjänster.

Propositionen har inga konsekvenser med tanke på konkurrensen mellan näringsidkare eller marknads funktion. I likhet med den gällande lagen handlar skyldigheterna t.ex. om överlåtelse av varor eller tillhandahållande av tjänster, oberoende av om det är fråga om kommersiell verksamhet eller offentlig verksamhet som omfattas av lagens tillämpningsområde. De skyldigheter som har att göra med konsumentssäkerhet inverkar inte på små och medelstora företags ställning på marknaden eller på företagsverksamheten i allmänhet eftersom bestämmelsen om den föreslagna skyldigheten att upprätta säkerhetsdokument har formulerats så att arten och omfattningen av den tjänst som tillhandahålls ska beaktas vid bedömningen av hur omfattande och utförligt säkerhetsdokumentet i fråga ska vara.

Då det är fråga om konsumenttjänster kan det uppskattas att kundernas medvetenhet om att uppmärksamhet ägnas åt konsumentssäkerhet kan öka deras förtroende och på detta sätt vara ägnad att bidra till en ökning av tillväxtpotentialerna för företagsverksamheten.

Förslaget innehåller inte några sådana skyldigheter som skulle inverka på företagens investeringar. Det faktum att ökad uppmärksamhet fästs vid konsumentssäkerhetsaspekter kan vara ägnad att öka tjänsteinnovationerna. Förslagen har inte några konsekvenser för företags internationella konkurrensförmåga på kort sikt eftersom omsorgsplikten gäller all serviceverksamhet som bedrivs i Finland i lika hög grad. På längre sikt kan ett effektiviserat beaktande av säkerhetsaspekterna förbättra de finländska tjänsteleverantörernas konkurrenskraft särskilt när det gäller tjänster inom turismen.

Propositionens förslag om att tjänsteleverantören ska göra en skriftlig anmälan till den kommunala tillsynsmyndigheten om inledande av en tjänst innan tillhandahållandet av tjänsten inleds då tjänsten enligt lag hör till den grupp tjänster som kan vara förenad med betydande risker, kan i vissa fall anses utgöra en precisering av den gällande bestämmelsen om omsorgsplikt.

Som det redan har konstaterats i den allmänna motiveringen är avsikten att konsumentssäkerhetstillsynen på den regionala och lokala nivån också i fortsättningen ska vara

en del av miljö- och hälsoskyddet. För att säkerställa att tillsynen på den lokala nivån håller hög kvalitet bör förutsättningarna för tillsynen över vissa riskfyllda tjänster som omfattas av lagens tillämpningsområde förbättras för att denna tillsyn inte helt ska falla i skymundan bland alla de uppgifter som den kommunala tillsynsmyndigheten har. De kommunala tillsynsmyndigheterna är de som uttryckligen framfört åsikter som framhäver nödvändigheten med det föreslagna nya anmälningsförfarandet.

Det bör noteras att de anmälnings- och tillstånds-förfaranden som föreskrivs i hälsoskyddslagen och livsmedelslagen, och nämnts tidigare i den allmänna motiveringen, och skyldigheten att göra en förhandsanmälan inte berör enbart kommersiell verksamhet och näringsidkare utan i en betydande utsträckning även sådana andra parter som bedriver icke-kommersiell verksamhet. Kommunerna ska således redan nu ha fungerande system för inlämnande av anmälningar när det gäller t.ex. badplatser och simhallar samt konditionssalar. De ska således också redan i dagsläget ha möjlighet till intern fakturering i fråga om anmälningar enligt livsmedelslagen och hälsoskyddslagen. Som det konstaterats ovan finns det bland de grupper av tjänster som föreslås bli berörda av skyldigheten med förhandsanmälan endast några få sådana som sedan tidigare inte omfattas av anmälnings-skyldighet enligt någon av lagarna inom miljö- och hälsoskyddet. Med tanke på den allmänna lagstiftningen om konsument-säkerhet kan det å andra sidan inte anses acceptabelt att anmälningssystemet för riskfyllda konsumenttjänster enligt konsument-säkerhetslagen skulle vara underordnat anmälningssystemen enligt de övriga lagarna inom miljö- och hälsoskyddet så att anmälnings-skyldigheten enligt konsument-säkerhetslagen skulle träda i kraft endast då någon anmälan enligt de övriga lagarna inom miljö- och hälsoskyddet inte krävs.

Den direkta kostnad som medförs för verksamhetsutövarna av det anmälningsförfarande som föreslås i lagen ska således bestå i en avgift för behandling av anmälan. De avgifter som kommunen tar ut för tillsynen får uppgå högst till det belopp som motsvarar kostnaden för produktionen av tjänsten (pre-

stationen). I detta skede går det alltså endast att göra grova uppskattningar av hur stor avgiften skulle kunna vara. Dessutom varierar avgiften från kommun till kommun eftersom varje kommun beslutar själv om sin avgifts-taxa i enlighet med ovan nämnda principer.

När avgiftens storlek och de ekonomiska konsekvenserna av avgiften för verksamhetsutövarna bedöms kan som en jämförelsepunkt användas det anmälningsförfarande som föreskrivs i hälsoskyddslagen och som är ett betydligt tyngre förfarande än det som föreslås i den förevarande propositionen. Vid förfarandet enligt hälsoskyddslagen gör den kommunala tillsynsmyndigheten en inspektion av det objekt som anmälts och utgående från inspektionen skriver en tillsynsrapport samt meddelar ett beslut även om det skulle vara fråga om ett mycket rutinmässigt fall. Enligt exempelvis Helsingfors stads avgifts-taxa är avgiften för en sådan anmälan enligt hälsoskyddslagen som lägst 150 euro (t.ex. en liten frisörsalong). I fråga om anmälan om ändringar i verksamheten är avgiften typiskt hälften av den avgift som tas ut för ett nytt tillsynsobjekt.

Det aktuella förslaget om anmälningsförfarande motsvaras långt av det anmälningsförfarande för kosttillskott som tillämpas inom livsmedelstillsynen och där Livsmedelssäkerhetsverket Evira skickar ett mottagningsbrev i standardformat till den som gjort anmälan. Den avgift som tas ut för en anmälan om kosttillskott är nuförtiden 52 euro (jord- och skogsbruksministeriets förordning 63/2009).

Enligt uppskattning kommer det att årligen inrättas ca 1 000 sådana nya objekt som omfattas av den föreslagna anmälnings-skyldigheten. Dessa skulle enligt uppskattning medföra en sammanlagd kostnad på ca 50 000 euro för verksamhetsutövarna om alla kommuner skulle ta ut en avgift och det genomsnittliga avgiftsbeloppet skulle vara 50 euro. Ca hälften skulle gälla kommersiella tjänster och hälften icke kommersiella tjänster.

Antalet väsentliga ändringar i verksamheten och byten av tjänsteleverantör skulle årligen uppgå till ca 500. Om avgiften för ändringarna skulle vara hälften av avgiftsbeloppet för anmälningar, dvs. i genomsnitt 25 euro utgående från det ovanstående, skulle de

totala kostnaderna för verksamhetsutövarna vara ca 12 500 euro. Summan skulle fördelas ungefär till hälften på kommersiella aktörer och till hälften på icke kommersiella aktörer.

Allt som allt skulle avgifterna till följd av anmälningsskyldigheten medföra verksamhetsutövarna kostnader på omkring 62 500 euro per år.

De kostnader som skulle medföras av mottagandet av anmälningar enligt det föreslagna anmälningsförfarandet skulle troligtvis förbli ganska låga. I fråga om flera typer av objekt är verksamhetsutövarna redan nuförtiden skyldiga att göra anmälningar på basis av antingen hälsoskyddslagen eller livsmedelslagen och inga nämnvärda merkostnader skulle orsakas av att också skyldigheterna enligt konsument säkerhetslagstiftningen ska iakttas. Skickandet av mottagningsanmälningar till verksamhetsutövarna skulle medföra extra arbete för de kommunala tillsynsmyndigheterna. Lagstiftarens syfte har varit att man med de inkomster som inflyter från tillsynen kan säkra och utveckla resurserna för miljö- och hälsoskyddstillsynen i de kommunala tillsynsenheterna.

Noteras bör dessutom att det till kommunerna årligen skulle inflyta ca 62 500 euro i intäkter enligt ovan. Enligt förslaget ska kommunerna hos verksamhetsutövarna ta ut en avgift enligt en av kommunen godkänd taxa för mottagningen av anmälningar och skickandet av mottagningsanmälningar. Avgifterna ska fastställas så att de motsvarar kostnaderna.

De kostnader som upprättandet av säkerhetsdokument medför för verksamhetsutövarna uppskattas vara mycket låga eftersom tjänsteleverantörerna inom många av de sektorer där säkerhetsdokument kommer att krävas redan nu har befintliga säkerhetsdokument eller t.ex. räddningsplan enligt räddningslagstiftningen som mycket lätt kan kompletteras så att den också uppfyller de krav som ställs på säkerhetsdokumentet. Det skulle vara möjligt att t.ex. upprätta ett enda säkerhetsdokument för en kommuns lekplatser varvid den kostnad som upprättandet medför skulle vara mycket lägre än kostnaden för upprättandet av ett eget säkerhetsdokument för varje lekplats. En del kommuner har dessutom redan befintliga service- och

underhållsplaner för objekten i fråga vilka redan innehåller många detaljer som ska ingå i ett säkerhetsdokument. För många tillsynsobjekts del tillgodoser det befintliga kvalitetssystemet redan i allmänhet åtminstone delvis säkerhetsplaneringens behov.

Enligt Säkerhetsteknikcentralens syn skulle det vara önskvärt att verksamhetsutövarna själva upprättade sina säkerhetsdokument och inte uppdrog detta åt en utomstående sakkunnig; detta för att verksamhetsutövarna skulle bli tvungna att själva ta reda på alla omständigheter som har med tjänsternas säkerhet att göra och beakta dessa i hela sin fortsatta verksamhet. Dessutom rekommenderas att det för sådana objekt som sedan tidigare inte har något säkerhetsdokument först upprättas ett kortfattat säkerhetsdokument som kan utvidgas och kompletteras senare på basis av gjorda erfarenheter. Således kommer upprättandet av ett säkerhetsdokument inte att medföra några betydande kostnader för aktörerna utan det utgör ett led i verksamhetsutövarnas kvalitetssystem och riskhantering.

Som helhet betraktat kommer de kostnader som medförs av det föreslagna anmälningsförfarandet och den föreslagna skyldigheten att upprätta säkerhetsplaner enligt aktuella beräkningar att vara ganska låga jämfört med den nytta som kan fås av dem. Den nytta som på detta sätt kan vinnas består i en högre säkerhetsnivå för konsumenterna, vilket leder till att hem- och fritidsolyckornas antal kommer att minska på längre sikt. När det gäller kommersiella tjänster utgör den höjda säkerhetsnivån och existensen av säkerhets-system en konkurrensfaktor bl.a. inom turismnäringen.

4.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Det uppskattas att Säkerhetsteknikcentralen kommer att medföras extra arbete och behov av extra resurser i anslutning till de uppgifter som uppstår till följd av verksamhetsutövarnas anmälningsskyldighet och upprättandet av säkerhetsdokument. Till dessa uppgifter hör bl.a. handledning av och rådgivning för kommunala tillsynsmyndigheter när det gäller organisering av tillsynsenheternas förfa-

randen i anslutning till anmälningsskyldigheten samt utredning av möjligheterna att eventuellt integrera anmälningsförfarandet med de övriga anmälningsförfarandena inom miljö- och hälsoskyddet.

Det är nödvändigt att vid Säkerhetsteknikcentralen upprätta mallar för säkerhetsdokument för de sektorer som omfattas av skyldigheten att upprätta säkerhetsdokument men som tills vidare inte har haft några sådana. De redan existerande mallar av dokument ska uppdateras så att de motsvarar de föreslagna bestämmelserna. Extra arbete medförs också av den handledning som måste ges verksamhetsutövarna i upprättandet av säkerhetsdokument samt av föreläsningar vid olika kurser. Också de kommunala tillsynsmyndigheterna behöver utbildning i granskningen av säkerhetsdokument samt i handledningen av verksamhetsutövare.

Säkerhetsteknikcentralen kommer att medföras extra arbete också med anledning av de ändringar som föreslås i tillsynsmetoderna dvs. de administrativa tvångsmedlen. De kommunala befattningshavarna måste få skolning och kommunerna handledning särskilt när det gäller juridiska frågor eftersom de kommunala tillsynsenheterna för miljö- och hälsoskydd i regel inte har någon personal med juridisk kompetens. Också förslagen om temporärt förbud, avbrytande av verksamheten och tvångsutförande av åtgärder förutsätter att Säkerhetsteknikcentralen i sin produktsäkerhetstillsyn ständigt förfogar över juridisk kompetens eftersom de ärenden som gäller beslut om temporärt förbud som meddelats av en kommun ska avgöras så fort som möjligt, och utredningen av enskilda fall kräver resurser av Säkerhetsteknikcentralen.

Det är ändamålsenligt att den kunskap som på basis av den föreslagna anmälningsskyldigheten samlas vid tillsynsobjekten integreras i det under planering varande riksomfattande informationssystemet för miljö- och hälsoskyddet. Planeringsuppgifterna i anslutning till detta och handledningen av de kommunala myndigheterna kräver arbetsinsatser av Säkerhetsteknikcentralen.

Uppgifterna kring styrningen av de kommunala tillsynsmyndigheterna bl.a. i fråga om anmälningsskyldighet bedöms kunna medföra extra arbete för regionförvaltnings-

verken. Uppgifterna kan dock skötas inom den nuvarande ramen för omkostnaderna.

Styrningen av konsumentssäkerhetstillsynen på den lokala nivån har redan fått och kommer att få ytterligare ökad betydelse till följd av de föreslagna ändringarna. För styrning av den kommunala konsumentssäkerhetstillsynen har Säkerhetsteknikcentralen för närvarande endast en tjänsteman som ska styra samtliga tillsynsenheter i Finland, vilka är ca 120 till antalet, samt regionförvaltningsverken.

På grund av den kompletterande naturen hos lagstiftningen om allmän konsumentssäkerhet har tillsynen flera kontaktytor som är gemensamma med den tillsyn som utövas av s.k. sektormyndigheterna. Detta medför en ganska stor mängd juridiskt utredningsarbete som kan uppskattas öka ytterligare jämfört med tidigare när den föreslagna lagstiftningen verkställs.

Vid beredningen av förslaget har det bedömts att uppgifterna inom den allmänna konsumentssäkerhetstillsynen kan skötas med Säkerhetsteknikcentralens nuvarande resurser.

En ny skyldighet som ingår i de föreslagna bestämmelserna gäller vissa riskfyllda konsumenttjänster vilka föreslås bli omfattade av en skyldighet att göra förhandsanmälan. En stor del av de tjänster som omfattas av den nya anmälningsskyldigheten omfattas redan nu av en anmälningsskyldighet enligt livsmedelslagen eller hälsoskyddslagen. En bedömning av de ekonomiska konsekvenserna av denna begränsade anmälningsskyldighet har gjorts ovan.

Kommunerna skulle medföras tilläggskostnader i någon mån av avfattandet och sändandet av mottagningsbrev för inkomna anmälningar. Enligt förslaget ska kommunerna ha rätt att ta ut en avgift för mottagandet av verksamhetsutövarnas anmälningar och sändandet av mottagningsbrev till verksamhetsutövarna. Kostnaderna för det extra arbetet skulle således kunna täckas med avgifter som tas ut.

Enligt förslaget ska ett säkerhetsdokument upprättas för de konsumenttjänster som omfattas av skyldigheten att göra en förhandsanmälan. Också till denna del skulle det endast i sällsynta fall röra sig om en helt ny skyldighet. Omsorgsplikten enligt 3 § i den

gällande lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet kan anses förut-sätta redan nuförtiden att en verksamhetsut-övare som tillhandahåller tjänster som är för-enade med risker har ett säkerhetsdokument eller motsvarande dokumentmaterial. Avsik-ten är inte att de kommunala tillsynsmyndig-heterna regelmässigt ska kontrollera alla sä-kerhetsdokument utan att de vid behov ska kunna göra detta i samband med andra till-synsåtgärder.

Genom den föreslagna anmälningsskyldig-heten och skyldigheten att upprätta säker-hetsdokument går det att uppnå en högre allmän säkerhetsnivå när det gäller tillhanda-hållande av konsumenttjänster, vilket ligger i både verksamhetsutövarnas och konsumen-ternas intresse.

Tullverkets uppgifter kan även efter den nya lagens ikraftträdande skötas inom den nuvarande omkostnadsramen.

Förslaget påverkar inte andra myndigheters uppgifter, vilka vid behov ska tillämpa kon-sumentssäkerhetslagen då speciallagstiftning-en inte medger en tillräckning säkerhetsnivå, i någon sådan mån att myndigheterna inte skulle kunna sköta uppgifterna inom de nu-varande omkostnadsramarna.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och bered-ningsmaterial

Handels- och industriministeriet tillsatte den 2 oktober 2007 en arbetsgrupp med upp-gift att utreda behoven att utveckla lagstift-ningen om allmän produktsäkerhet.

Enligt sitt uppdrag skulle arbetsgruppen särskilt utreda följande:

– Är lagens nuvarande tillämpningsområde ändamålsenligt?

– Borde lagens bestämmelser om produk-ters spårbarhet preciseras? Till denna del fick arbetsgruppen också i uppdrag att bedöma behovet av att revidera statsrådets förordning om den information som skall lämnas om konsumtionsvaror och konsumenttjänster en-ligt följande:

– Bör i lagen föreläggas sanktioner i syfte att effektivisera fullgörandet av verksam-hetsutövarnas anmälningsskyldighet för den

händelse att skyldigheten inte fullgörs?

– Bör i lagen intas bestämmelser om verk-samhetsutövarnas skyldighet att göra en an-mälan om inledande av verksamhet till till-synsmyndigheten samt att upprätta ett säker-hetsdokument?

– Bör klarhet skapas i de i lagen angivna tillsynsmetoderna, särskilt i fråga om be-stämmelserna om temporärt förbud, korriger-ings-, reparations- och rättelseåtgärder samt avbrytande av verksamheten och exportför-bud?

– Bör reglerna om delegering av behörighet i de bestämmelser som gäller kommunala tillsynsmyndigheter preciseras?

– Bör lagens bestämmelser om produktsä-kerhetstillsynen som en del av miljö- och hälsoskyddet preciseras?

Enligt sitt uppdrag skulle arbetsgruppen framlägga sitt förslag i form av en regerings-proposition och överlämna förslaget till ar-bets- och näringsministeriet senast den 30 juni 2008. Arbets- och näringsministeriet för-längde arbetsgruppens mandat så att arbets-gruppen skulle överlämna sitt förslag till mi-nisteriet senast den 31 december 2008. Ar-betsgruppens förslag har publicerats (på fins-ka) i arbets- och näringsministeriets publika-tionsserie och har där nummer 17/2009 ("Kilpailukyky 17/2009").

Den förevarande propositionen grundar sig på arbetsgruppens förslag och de remissytt-randen som erhållits med anledning av det.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Arbets- och näringsministeriet begärde ut-låtande om sitt förslag av sammanlagt 62 re-missinstanser. Remissyttrande erhöles från 40 myndigheter och organisationer.

I remissyttrandena ställde sig remissorga-nen i regel positiva till förslaget. En revide-ring av lagstiftningen ansågs i allmänhet vara motiverad.

I några remissyttranden framfördes kritik mot lagens omfattande tillämpningsområde. I remissyttrandet från justitieministeriet miss-tänkte man att tillämpningsområdet blir ut-vidgat i onödan till följd av de ändringar som gjorts i definitionerna. Enligt Finlands Kom-munförbund är det ytterst omfattande till-

lämpningsområdet problematiskt både ur verksamhetsutövarnas och ur tillsynsmyndigheternas synvinkel. Enligt Finlands miljöcentral borde man i förslaget ha fäst uppmärksamhet förutom vid farorna för hälsa och egendom dessutom också vid miljöolägenheterna.

Den föreslagna anmälningsskyldigheten fick understöd i ca hälften av remissyttrandena. I en del utlåtanden framfördes dock reservationer. Företagarna i Finland rf meddelade att föreningen inte kan stödja förslaget om anmälningsskyldighet. Finansministeriet föreslog att anmälningsskyldigheten skulle begränsas till att gälla endast kommersiella verksamhetsutövare. Finlands Kommunförbund, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira samt Vanda stads miljöcentral ansåg att anmälningsskyldigheten bör begränsas till att gälla endast nya objekt. Finlands Kommunförbund och länsstyrelsen i Östra Finlands län ansåg att anmälningsskyldigheten borde gälla endast sådana fall som inte omfattas av en anmälningsskyldighet enligt någon annan lag inom miljö- och hälsoskyddet. Näringslivets organisationer ansåg det viktigt att det praktiska fullgörandet av anmälningsskyldigheten inte ska medföra oskäligt stor börda för verksamhetsutövarna.

Skyldigheten att upprätta ett säkerhetsdokument som kopplats till anmälningsskyldigheten fick ett omfattande understöd i remissyttrandena men i många utlåtanden konstaterades det, på samma sätt som i den förevärande motiveringen till förslaget, att dokumentet ska stå i en rimlig proportion till arten och omfattningen hos den verksamhet som dokumentet handlar om.

Förslagen om administrativa tvångsmedel fick understöd. Näringslivsorganisationerna betonade i sina ställningstaganden att verksamhetsutövarna i princip först bör ges en möjlighet att vidta frivilliga åtgärder.

Förslaget om att utvidga tullverkets uppgifter fick understöd. I remissyttrandena betonades samtidigt att den praktiska tillsynen ska genomföras så att den fria rörligheten för varor på den inre marknaden tryggas.

Många myndigheter samt både hushålls- och konsumentorganisationer ansåg det beklagansvärt att förslaget inte innehöll några

författningsförslag i syfte att öka spårbarheten av produkter.

I det sista beredningsskedet gavs de centrala parterna tillfälle att yttra sig över den reviderade propositionen.

Propositionen har behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och kommunal förvaltning den 15 mars 2010.

De ställningstaganden som framförts i de remissyttrandena som givits i de olika skedena av beredningen har i mån av möjlighet beaktats vid finslipningen av lagförslaget.

6 Samband med andra propositioner

6.1 Lagen om Säkerhets- och kemikalieverket

Som bäst bereds en regeringsproposition med förslag till lag om Säkerhets- och kemikalieverket, som ska ersätta den gällande lagen om säkerhetsteknikcentralen (1071/1995). I propositionen föreslås dessutom ändringar i kemikalielagen (744/1989), lagen om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (669/2008), lagen om växtskyddsmedel (1259/2006) samt miljöskyddslagen (86/2000).

Det centrala syftet med denna proposition är att de uppgifter inom kemikalietillsynen som sköts vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, Finlands miljöcentral samt Livsmedelssäkerhetsverket koncentreras till Säkerhetsteknikcentralen vars namn föreslås bli ändrad till Säkerhets- och kemikalieverket. Propositionen har samband med 2011 års budgetsförslag.

Om förslaget till lag om Säkerhets- och kemikalieverket godkänns före det förevärande förslaget till konsumentssäkerhetslag, skulle detta medföra ändringsbehov eftersom namnet på tillsynsmyndigheten enligt konsumentssäkerhetslagstiftningen, dvs. Säkerhetsteknikcentralen, ändras till Säkerhets- och kemikalieverket.

6.2 Revidering av räddningslagen

Också en reform av räddningslagen är aktuell och avsikten är att en regeringsproposition om detta ska avlätas till riksdagen under

våren 2010.

Revideringen av räddningslagen har beröringspunkter med konsument säkerhetslag-

stiftningen särskilt när det gäller förebyggande av olyckor, tillsynen över tjänsternas säkerhet och säkerhetsplaneringen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Konsument säkerhetslagen

Konsument säkerhetslagen föreslås bli indelad i kapitel. Kapitelindelningen ska dock inte påverka numreringen av paragraferna.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens syfte. I lagens allmänna bestämmelser föreslås bli intagen en ny 1 § om lagens syfte med motsvarande bestämmelser som finns i 1 § i hälsoskyddslagen och livsmedelslagen.

I paragrafen konstateras att lagens syfte för det första är att säkerställa att konsumtionsvaror och konsumenttjänster är säkra. På gemenskapsnivå finns bestämmelser om konsumtionsvarors säkerhet i det ovan nämnda direktivet om allmän produkt säkerhet i vilket det föreskrivs att det är en allmän skyldighet för de ekonomiska aktörerna att bara saluföra säkra produkter.

Ett ytterligare syfte för lagen är enligt förslaget att förebygga sådan fara för konsumenters hälsa och egendom som förorsakas av konsumtionsvaror och konsumenttjänster. Med tanke på lagens tillämpning är det ändamålsenligt att regleringens förebyggande karaktär framgår av den paragraf som beskriver lagens syfte. Om en konsumtionsvara eller konsumenttjänst är farlig, får tillsynsmyndigheten vidta åtgärder även om det t.ex. inte ännu skulle ha inträffat någon olycka i anslutning till konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten i fråga.

Enligt paragrafen ska ett ytterligare syfte med lagen vara att när fara uppstår säkerställa att faran kan undanröjas på ett tillräckligt effektivt sätt. Med uttrycket ”när fara uppstår” avses t.ex. en olycka, en farlig situation, en riskfaktor som är förenad med en vara eller tjänst och som verksamhetsutövaren själv, konsumenten eller någon annan part upptäcker eller en riskfaktor som upptäcks i samband med myndighetstillsynen. En fara som upptäckts och undanröjts i något enskilt

fall kan också uppstå i samband med andra likadana produkter eller tjänster och kräva eventuellt ingripande med tanke på säkerheten.

Lagens syfte ska dessutom vara att säkra en högklassig konsument säkerhetstillsyn. För att detta syfte ska uppfyllas ska tillsynen vara systematisk, rätt riktad och uppfylla kraven beträffande god förvaltning.

Dessutom föreslås att lagen ska ha ett ytterligare syfte, nämligen att bidra till förbättrande av verksamhetsbetingelser för verksamhetsutövare. En klar och logisk reglering ökar rättssäkerheten också för dem som överlåter varor och tillhandahåller tjänster.

2 §. Tillämpningsområde. I förslaget har bestämmelserna om lagens tillämpningsområde skiljts från de bestämmelser som innehåller definitioner. Särskilda bestämmelser om definitioner finns i 3 §.

Bestämmelserna om tillämpningsområdet i 2 § motsvarar till innehållet gällande bestämmelser. Det föreslås att paragrafens ordalydelse ändras. Av tydlighetsskäl föreslås att paragrafen delas in i två moment av vilka 1 mom. ska gälla konsumtionsvaror och 2 mom. konsumenttjänster. På detta sätt betonas också tydligare än i den gällande lagstiftningen att lagen också berör konsumenttjänster vid sidan av konsumtionsvaror som av tradition uppfattats höra till produkt säkerhetsområdet. Enligt förslaget ska tillämpningsområdet även omfatta förmedlingen av konsumtionsvaror och konsumenttjänster.

I paragrafen om tillämpningsområdet föreslås ett nytt 3 mom. som anger att lagen ska tillämpas på CE-märkning eller fall där sådan märkning saknas, om det inte föreskrivs närmare om detta någon annanstans i lagstiftningen.

I EU:s harmoniserande gemenskapslagstiftning om produkter tillämpas den nya metoden i en stor utsträckning. Principerna om den har fastställts i förordningen om krav för ackreditering och marknads kontroll vars innehåll har beskrivits i den allmänna motiveringen. I gemenskapens regelverk, förordningar eller direktiv enligt den nya metoden

fastställs allmänna krav i fråga om produkt-säkerhet. Innan tillverkaren släpper en produkt ut på marknaden, ska produkten uppfylla samtliga krav som ställs på den i den tillämpliga gemenskapslagstiftningen. Därefter ska produkten förses med CE-märkning. Det föreslås således att i den aktuella paragrafen om lagens tillämpningsområde intas en bestämmelse om CE-märkning som ska kunna tillämpas särskilt i sådana fall i vilka en konsumtionsvara som borde ha CE-märkning inte har någon sådan. Frågan behandlas nedan i motiveringen till 12 §.

3 §. Definitioner. Det föreslås att de definitioner som är mest centrala med tanke på den föreslagna lagen ska intas i 3 §. I gällande lag finns definitioner på följande termer: konsumtionsvara, konsumenttjänst, näringsidkare och annan tjänsteleverantör. Definitionerna på dessa finns i 2 § som anger lagens tillämpningsområde. I den föreslagna lagen ingår alltså definitionerna i en annan paragraf än bestämmelserna om tillämpningsområdet.

Det föreslås för det första att de två första punkterna ska innehålla en likadan definition på *konsumtionsvara* respektive *konsumenttjänst* som finns i gällande lag. Det föreslås en modernisering av språkdräkten hos de finska termer som beskriver begreppen konsumenttjänst och tjänst. Det är fråga om en språklig ändring.

Definitionerna i den gällande lagen föreslås bli ändrade så att i 3 och 4 punkten föreslås en definition på *varuleverantör* respektive *tjänsteleverantör* i stället för de nuvarande definitionerna på näringsidkare och annan tjänsteleverantör. Definitionerna ska alltså utgå ifrån att det är fråga om en konsumtionsvara respektive en konsumenttjänst och inte från den situation i vilken överlåtelse sker, dvs. huruvida överlåtelse av varan eller tillhandahållandet av tjänsten sker i näringsverksamhet eller inte.

Med varuleverantör respektive tjänsteleverantör avses enligt förslaget en fysisk person eller en enskild eller offentlig juridisk person som på något av de sätt som anges i paragrafen överlåter konsumtionsvaror eller tillhandahåller konsumenttjänster. De parter som förpliktas av lagen ska i enlighet med sin egen roll fullgöra de skyldigheter som anges i lagen, och tillsynen över efterlevnaden av

lagen ska huvudsakligen riktas mot den ansvariga part som i varje enskilt fall bäst kan påverka säkerheten hos en konsumtionsvara eller konsumenttjänst.

För att lagens tillämpningsområde inte ska ändras genom de nya definitionerna på varuleverantör och tjänsteleverantör föreslås i 2 och 3 mom. bestämmelser om de fall i vilka lagen inte ska tillämpas. De parter som enligt 2 och 3 mom. inte ska omfattas av lagens skyldigheter är fysiska personer till den del varor överlåts eller tjänster tillhandahålls i annan verksamhet än näringsverksamhet och allmännyttiga föreningar i den mån de tillhandahåller sina medlemmar tjänster i annan verksamhet än näringsverksamhet. Exempel på sådana fall är t.ex. träningspass eller motsvarande evenemang som en idrottsförening ordnar för sina egna medlemmar. Motsvarande bestämmelser ingår i gällande lag.

Under beredningsarbetet har det övervägts huruvida också sådana tjänster som föreningar och andra sammanslutningar i annan än näringsverksamhet tillhandahåller personer som överväger medlemskap bör lämnas utanför lagens tillämpningsområde. Organisationerna i fråga ger nämligen ofta personer som överväger medlemskap möjlighet att delta i läger och evenemang. En sådan avgränsning av tillämpningsområdet angås dock inte möjlig att genomföra eftersom det inte med tillräcklig exakthet kan fastställas när någon överväger medlemskap. Dessutom kan det konstateras att medlemskapet i en idrottsförening eller scoutkår inkluderar försäkringskydd med tanke på eventuella olyckor under aktiviteterna. De som överväger medlemskap har inte något försäkringsskydd. En person som överväger att bli medlem i sådan förening känner inte ofta till de typiska risker som är förenade med idrottsgrenen eller hobbyverksamheten i fråga vilket betyder att en sådan person är i behov av särskilt skydd.

Eftersom organisationerna i fråga ofta ger personer som överväger medlemskap möjlighet att delta i läger och evenemang föreslås att sådana tjänster som i annan än näringsverksamhet tillhandahålls personer som överväger medlemskap ska lämnas utanför lagens tillämpningsområde.

Däremot ska juridiska personer, såsom offentliga samfund, ideella föreningar och bo-

stadsaktiebolag, i likhet med gällande lag betraktas som varuleverantörer även i sådana fall då varor överläts i annan än näringsverksamhet.

Det föreslås att lagen ska göras klarare också genom bestämmelser om att även de parter som förmedlar konsumtionsvaror och konsumenttjänster ska omfattas av de skyldigheter som anges i lagen. De ska i enlighet med sin egen roll iaktta bland annat lagens omsorgsplikt.

När det gäller konsumtionsvaror avses med förmedlare så kallade agenter som vanligtvis förmedlar en utländsk tillverkarens varor till en finländsk detaljhandlare. För att konsumenternas säkerhet ska kunna garanteras är det ändamålsenligt att en förmedlare som är tillverkarens företrädare i Finland ska vara en sådan ansvarig part som avses i denna lag. Annars kan det i den praktiska konsumentssäkerhetstillsynen uppstå en situation i vilken de enskilda återförsäljarna utgör den första instans på den nationella marknaden mot vilken tillsynsmyndigheten kan rikta åtgärder och med vilken myndigheten kan förhandla. Sådana kunde vara t.ex. blomsterkiosker, servicestationer eller leksaksaffärer i olika delar av landet. Deras antal kan dock vara avsevärt högt. Exempelvis Konsumentverket har sedan tidigare år erfarenheter av faktiska situationer i vilka utförandet av tillsynsuppgifter för att trygga konsumenternas säkerhet inneburit en stor utmaning och ibland varit till och med omöjligt. Dessutom är en sådan situation besvärlig ur de enskilda företagens synvinkel jämfört med en situation där kontakt kan tas med en enda part genom vilken produkterna har skaffats.

När det gäller konsumenttjänster avses med förmedlare en part som till konsumenterna förmedlar t.ex. resepaket bestående av flera aktiviteter som tillhandahålls av olika tjänstleverantörer. Sådana parter ska för sin del se till att säkerhetsaspekterna beaktas på tillbörligt sätt i paketerbjudandena. Den som förmedlat paketet till konsumenten kan också i praktiken vara den enda part som har en möjlighet att bedöma helheten ur konsumentens synvinkel då de enskilda underleverantörerna sörjer för säkerheten hos endast den del av paketet som de själva producerar. Vid den praktiska konsumentssäkerhetstillsynen riktas

tillsynen dock i allmänhet mot den part som har de bästa förutsättningarna att påverka säkerheten i det aktuella fallet. Exempelvis när det gäller turismtjänster kan denna part i stället för den som ordnar inkvarteringen vara den som tillhandahåller äventyrs- och upplevelsetjänster trots det att det är fråga om en underleverantör.

De föreslagna definitionerna omfattar också definitionen på *verksamhetsutövare*. Detta är ändamålsenligt för att man vid behov ska kunna åsyfta både varuleverantörer och tjänstleverantörer.

Det föreslås dessutom att i paragrafen intas en ny definition på *riskbedömning*. Riskbedömning används som begrepp också bl.a. i den nya EU-förordningen om krav för ackreditering och marknads kontroll. För att skyldigheterna ska bli fullgjorda ska både de ansvariga parter som avses i lagen och de myndigheter som utövar tillsyn över efterlevnaden av lagen göra behövliga riskbedömningar allt efter vilken verksamhet det är fråga om.

Vid riskbedömningen uppskattas sannolikheten för att en ofördelaktig händelse inträffar och följdernas allvarlighetsgrad. Risk är lika med produkten av händelsens sannolikhet och graden av allvarlighet hos dess följder. Denna produkt kallas riskfaktor. Ju större sannolikhet det finns för att en olycka inträffar och ju allvarligare följer den får, desto större är risken.

Fara och risk är två olika saker. När det gäller konsumenttjänster och konsumtionsvaror består faran av faktorer som har att göra med människors hälsa och egendom när det är fråga om konsumenter eller personer som kan jämföras med konsumenter eller personer som berörs av tjänsten. Hur stor fara det är frågan om, dvs. vilka följder en eventuell olycka får, är beroende av bl.a. hur många människor eller hur stor egendom som svävar i fara när olyckan inträffar och hur allvarliga följer olyckan får. Farans omfattning kan också föreställas som en hälsoskada, dvs. den skada för människans hälsa som omständigheterna, förhållandena eller faktorerna förorsakar. Hur stor hälsoskadan blir beror på hur skadlig den faktor är som orsakar skadan och på graden av exponering.

Från riskbedömningssynpunkt utmanande

är bl.a. sådana situationer vars följder som sådana är allvarliga, t.ex. döden, men sannolikheten för att händelsen inträffar är mycket liten. I ett sådant fall kan den totala risken vara mycket liten vilket inte alltid är lätt att uppfatta. Å andra sidan finns det fall då faran i sig är liten men sannolikheten är stor varvid den totala risken kan vara stor.

Det föreslås vidare att det bland definitionerna i den föreslagna lagen också intas en definition på *tillsynsmyndighet*. Med tillsynsmyndighet avses förutom de myndigheter som nämns i 13—16 § (Säkerhetsteknikcentralen, Tullverket, regionförvaltningsverket, kommunala tillsynsmyndigheter) dessutom också sådana andra tillsynsmyndigheter enligt 18 § som i sin övervakning enligt nämnda paragraf vid behov ska tillämpa de bestämmelser i denna lag som gäller de ansvariga parternas skyldigheter eller tillsynsmyndigheternas rättigheter. Om exempelvis en myndighet som utövar tillsyn över efterlevnaden av viss speciallagstiftning inte på basis av speciallagstiftningen förfogar över tillräckligt effektiva administrativa tvångsmedel, ska myndigheten i fråga vid behov tillämpa bestämmelserna i denna lag.

I den föreslagna paragrafen ingår också en definition på *CE-märkning*. Den baserar sig på den ovan i den allmänna motiveringen nämnda förordningen om ackreditering och märknadskontroll. Med CE-märkning avses märkning genom vilken tillverkaren visar att produkten överensstämmer med tillämpliga krav som fastställs i harmoniserad EU-lagstiftning om märkning. Konsumtionsvaran omfattas ofta av krav som anges i flera olika gemenskapsrättsakter och varan ska uppfylla samtliga krav.

4 §. Lagens subsidiaritet och komplementaritet. Paragrafens innehåll motsvarar till största delen den gällande regleringen.

I praktiken har det dock rått en viss osäkerhet om huruvida lagstiftningen om allmän produktsäkerhet eller konsumentssäkerhet kan tillämpas i sådana fall då en tjänsts säkerhet bedöms och övervakas också på basis av annan lagstiftning. Exempelvis när det gäller stora evenemang för allmänheten ska ofta vid sidan av den aktuella allmänna lagstiftningen om konsumentssäkerhet också samtidigt tillämpas lagen om sammankomster (530/1999)

och räddningslagen samt markanvändnings- och bygglagen (132/1999). Räddningslagen, lagen om sammankomster samt markanvändnings- och bygglagen är i likhet med konsumentssäkerhetslagen allmänna lagar, men var och en av dessa har dock sin egen synvinkel när det gäller säkerhetsfrågorna. Därför är det motiverat att lagarna kan tillämpas parallellt eftersom det är ett effektivt sätt att trygga människors hälsa och säkerhet. Genom ett tätt samarbete mellan myndigheterna kan överlappningar i övervakningen undvikas.

Det ska vidare betonas att ett av de viktigaste målen för den allmänna konsumentssäkerhetslagstiftningen är att säkerställa att det inte uppstår sådana luckor i lagstiftningen som gör det omöjligt att ingripa mot upptäckta brister i säkerheten. För att skapa klarhet i situationen föreslås i 4 § en bestämmelse som anger att alla aspekter som hänför sig till konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet ska beaktas vid bedömningen av frågan om regleringens subsidiaritet.

2 kap. Verksamhetsutövarens skyldigheter

5 §. Omsorgsplikt. Till sitt sakinnehåll motsvarar den föreslagna paragrafen huvudsakligen 3 § i gällande lag. I enlighet med motiveringarna till den föreslagna 3 § har begreppen näringsidkare och annan tjänsteleverantör i den föreslagna 5 § ersatts med termen verksamhetsutövare.

Den sista meningen i paragrafen föreslås bli ändrad så att i stället för att verksamhetsutövaren endast ska känna till de risker som är förenade med konsumtionsvaror och konsumenttjänster ska verksamhetsutövaren också ha skyldighet att bedöma riskerna i fråga i den mån som verksamhetens art och omfattning detta förutsätter. Med detta avses riskbedömning så som den definieras i 3 § 1 mom. 6 punkten. Eftersom redan den gällande lagen förutsätter kännedom om de risker som är förenade med varor och tjänster och beaktande av dessa för att den allmänna omsorgsplikten ska bli fullgjord på behörigt sätt, betyder ändringen inte någon egentlig utvidgning av verksamhetsutövarens skyldigheter jämfört med nuvarande reglering.

6 §. Anmälningsskyldighet. I lagen föreslås en ny paragraf som anger att leverantörer av vissa tjänster ska innan tjänsteleverantören börjar tillhandahålla en konsumenttjänst göra en skriftlig anmälan om detta till den kommunala tillsynsmyndigheten. Förslaget har behandlats ovan i den allmänna motiveringen.

I 1 mom. ingår en förteckning med 14 punkter över de konsumenttjänster vilka ska anmälas till den kommunala tillsynsmyndigheten innan tjänsteleverantören börjar tillhandahålla tjänsten. Det är fråga om sådana konsumenttjänster som enligt de erfarenheter som gjorts i samband med tillsynen kan vara förenade med betydliga risker, om säkerhetsaspekterna inte har beaktats på tillbörligt sätt.

Som det konstateras i den allmänna motiveringen, skulle det för fullgörandet av anmälningsskyldigheten räcka med att verksamhetsutövaren gör en anmälan på det föreskrivna sättet. Verksamhetsutövaren behöver alltså exempelvis inte vänta på tillsynsmyndighetens reaktion innan verksamheten kan inledas. Det skulle dock vara ändamålsenligt att myndigheten utan dröjsmål underrättade den som gjort anmälan om att anmälan har tagits emot.

Anmälan kan göras på elektronisk väg i enlighet med vad som anges i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003).

Avsikten är att anmälan ska göras till den kommunala tillsynsmyndigheten i den kommun inom vars område tjänsten ska tillhandahållas. Anmälan kan omfatta en verksamhetsutövares hela verksamhet, så att anmälan innehåller en närmare specifikation av t.ex. vilka olika delar eller aktiviteter tjänsten inbegriper. Exempelvis tillhandahåller programserviceföretagare ofta kunderna paket som består av flera aktiviteter, och i sådana fall skulle det inte krävas någon skild anmälan om varje aktivitet utan det skulle räcka med en gemensam anmälan där alla aktiviteter räknas upp. En enda anmälan till tillsynsmyndigheten skulle också räcka t.ex. om en kommuns lekplatser då en stor stad ju kan ha flera hundra lekplatser.

Då en verksamhetsutövare tillhandahåller en konsumenttjänst regelbundet inom flera kommuners områden ska en anmälan göras

till varje tillsynsenhet inom vars område tjänsten tillhandahålls om det är fråga om en så kallad ambulerande tjänsteleverantör. Sådana är t.ex. tivolin och tillhandahållare av motsvarande tjänster vilkas verksamhet präglas av att de rör sig mellan flera kommuners eller flera tillsynsenheters områden. Trots att ett sådant förfarande ur verksamhetsutövarens synvinkel innebär i viss mån upprepade anmälningar kan inte något annat slags förfarande betraktas som realistiskt i praktiken. Dessutom är det fråga om ett från verksamhetsutövarens synpunkt relativt enkelt förfarande.

I de fall då tjänsten tillhandahålls huvudsakligen inom en kommuns eller tillsynsenhetens område men aktiviteterna stundvis förläggs till en annan kommuns eller tillsynsenhetens område skulle det däremot räcka med att anmälan görs till den tillsynsenhet inom vars område aktiviteterna huvudsakligen äger rum. Verksamhetsutövaren ska dock bedöma huruvida de aktiviteter som bedrivs inom en annan tillsynsenhetens område är förenade med så betydande risker att det finns skäl att göra en anmälan också till den andra tillsynsenheten.

När det gäller tjänsters säkerhet räknas också förmedlare, t.ex. resebyråer, till sådana ansvariga parter som avses i lag. Skyldigheten att göra en anmälan om inledande av en tjänst och skyldigheten att upprätta ett säkerhetsdokument åligger den näringsidkare som genomför eller utför en tjänst om vilken en anmälan enligt 6 § ska göras. Det ankommer särskilt på förmedlaren att se till att en helhet som är sammansatt av flera delar eller som genomförs av underleverantörer är säker ur konsumentens synvinkel och att säkerhetsfrågorna blir beaktade och samordnade på så sätt att inga luckor till denna del uppstår. Resebyråer eller hotell som sammanställer ett resepaket behöver inte göra en anmälan enligt 6 § till tillsynsmyndigheten, om resebyråerna eller hotellen inte själva producerar någon av de tjänster som omfattas av anmälningsskyldigheten utan tjänsterna produceras av underleverantörer som gör anmälan och upprättar säkerhetsdokument för sina verksamheter.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska anmälan göras om nöjespark, zoo, husdjurspark, tivolin

och cirkus. I fråga om nämnda tjänster ska verksamhetsutövaren i allmänhet redan nu-förtiden inlämna en ansökan om godkännande enligt livsmedelslagen och i vissa fall en anmälan enligt hälsoskyddslagen. De erfarenheter som gjorts i samband med tillsynen visar att nämnda verksamheter är förenade med också sådana risker som bör bedömas även ur konsument säkerhetslagstiftningens synvinkel.

Enligt 2 punkten omfattar anmälningsskyldigheten också konditionssalar. De problem med säkerheten hos konditionssalarnas redskap och de brister i övervakningen som upptäckts var den huvudsakliga orsaken till att det ansågs motiverat att utvidga produktsäkerhetslagstiftningens tillämpningsområde till att omfatta konsumenttjänster, vilket skedde 1993. Konditionssalarna omfattas av anmälningsskyldighet enligt 13 § i hälsoskyddslagen (24/2006).

I 3 punkten nämns skidcentra och motsvarande skidanläggningar. Med motsvarande skidanläggningar avses bl.a. s.k. snowtubingcentra samt centra för down-hill cykling och racing. Konsumentverket har tidigare inom ramen för anvisningarna för produktsäkerhetstillsynen utfärdat en anvisning för främjande av säkerheten i skidpister.

I 4 punkten nämns utomhuslekplatser och motsvarande inomhuslekplatser. Det som är viktigt med dessa är det är barn som använder lekplatserna. Det är således betydelsefullt ur säkerhetssynpunkt att bl.a. se till att de lekredskap som finns på lekplatserna är säkra och att de underhålls regelbundet och på ett adekvat sätt.

De lekplatser som avses här upprätthålls oftast av kommuner. I en kommun kan det finnas till och med flera hundra lekplatser. I praktiken kan anmälningsskyldigheten i ett sådant fall fullgöras genom en enda gemensam anmälan som omfattar alla lekplatser. Också i detta fall bör dock sådana särdrag hos ett visst objekt som är av betydelse med tanke på säkerheten nämnas skilt, såsom terrängförhållanden som avviker från det normala, t.ex. branta klippväggar eller kullar eller vattendrag, och som finns inom området eller i dess omedelbara närhet.

Inomhuslekplatserna är ofta belägna i köpcentra. I dessa fall kan de stora besökarska-

rorna utgöra en särskild utmaning med tanke på säkerheten varför det är viktigt att tjänsteleverantören ordnar med övervakning av barnen, särskilt i de fall då tjänsteleverantören uttryckligen tillhandahåller barnpassningstjänster.

Med utomhuslekplatser och motsvarande inomhuslekplatser avses i detta sammanhang t.ex. inte en lekhörna i anslutning till en restaurang eller en motsvarande plats, om den har en liten areal eller om de tjänster som erbjuds inte annars är omfattande.

Enligt 5 punkten omfattas skateboardramper och cyklingsplatser av motsvarande typ av anmälningsskyldigheten. På dylika platser, som huvudsakligen används av unga människor, är risken för olycksfall relativt stor.

I 6 punkten nämns äventyrs-, upplevelse- och naturtjänster och andra motsvarande programtjänster. År 2003 har Konsumentverket utfärdat en anvisning om främjandet av säkerheten hos kringaktiviteter. Enligt anvisningen räknas till kringaktiviteter bl.a. program-, äventyrs-, upplevelse-, natur- och motionstjänster som sker i olika miljöer inomhus, utomhus, i tätorter, i terräng, i luften, på sjön eller på vägen.

Programtjänster tillhandahålls ibland i anslutning till andra tjänster, t.ex. i nöjesparker eller vid stora publikevenemang. Det som är typiskt för programtjänster är att kunden själv aktivt deltar i aktiviteten.

Sådan annan motsvarande programtjänst som avses i punkten kunde vara t.ex. en tjänst av en helt ny typ som är förenad med betydande risker men som inte kanske traditionellt skulle kallas programtjänst. Den verksamhetsutövare som tillhandahåller tjänsten ska inom ramen för sin omsorgsplikt i förväg bedöma vilka risker som är förenade med verksamheten och vilka åtgärder som bör vidtas med anledning av dem. Begreppet programtjänster omfattar både självständiga och ledda aktiviteter.

De omständigheter som har betydelse med tanke på programtjänsternas säkerhet är den grupp som deltar, t.ex. om det är fråga om barn, unga, äldre personer, personer med nedsatt rörelseförmåga eller konsumenter som fått övning i en särskild aktivitet, samt antalet deltagare. Rådande terräng-, miljö-

och väderförhållanden samt antalet ledare som behövs är också detaljer som måste beaktas.

Med programtjänster enligt 6 punkten avses inte t.ex. konsumenttjänster av typen konserter som i allmänhet inte kan anses vara förenade med sådana risker för deltagarna som de ovan beskrivna programtjänsterna inbegriper. Också motionstjänster som är förenade med små risker betraktas inte som sådana programtjänster som avses i 6 punkten. Av denna anledning har det i slutet av 6 punkten lagts till en precisering enligt vilken anmälningskyldigheten inte omfattar sådana programtjänster hos vilka den risk som tjänsten är förenad med kan betraktas som liten.

I 7 punkten nämns klättercentra. Klättrandet är förenat med sådana risker att det är motiverat med en förhandsanmälan om inledandet av tjänsten till den kommunala tillsynsmyndigheten.

I 8 punkten nämns ridstall och andra ridtjänster. För deras del kan en verksamhetsutövare redan nu, beroende på fallet i fråga, vara skyldig att göra en anmälan på basis av hälsoskyddslagen. År 2004 har Konsumentverket inom ramen för anvisningarna för produktsäkerhetstillsynen utfärdat anvisningar för främjande av ridtjänsters säkerhet.

I 9 punkten nämns kartingbanor. År 2003 har Konsumentverket utfärdat anvisningar för främjande av säkerheten inom karting.

I 10 punkten nämns simhallar, utebassänger, span och badhotell med underhållning. År 2002 har Konsumentverket utfärdat anvisningar för främjande av säkerheten i simhallar och badinrättningar. Dessa tjänster omfattas redan nuförtiden av en anmälningskyldighet enligt 13 § i hälsoskyddslagen. Samma skyldighet enligt hälsoskyddslagen gäller också för de badstränder och vinterbadplatser som avses i 11 punkten. Av lagens tillämpningsområde följer att anmälningskyldigheten inte omfattar t.ex. en badstrand eller vinterbadplats som en fysisk person upprätthåller i annan än näringsverksamhet.

Enligt 12 punkten föreslås anmälningskyldigheten omfatta också tatueringar och piercing och andra tjänster för kroppsmodifiering. Dessa tjänster kan omfattas av anmälningskyldigheten enligt 13 § i hälsoskyddslagen, men i övrigt regleras tjänsterna inte

någon annanstans i lagstiftningen. I punkten avses inte sådana hälsovårdstjänster som omfattas av hälsovårdslagstiftningen. Det som är typiskt för de tjänster som avses här är att deras verkningar för konsumenter i många fall är av permanent karaktär. Exempelvis kan borttagningen av tatueringar efteråt medföra stora kostnader och mycket besvär. De ämnen som används i vissa tatueringar kan senare i kombination med kosmetiska preparat orsaka svåra allergiska reaktioner. Bristande hygien vid utförandet av tjänsten kan orsaka hälsoproblem.

I 13 punkten nämns larmtelefoner och andra motsvarande tjänster. Det är fråga om tekniska lösningar som avser att förbättra äldre personers möjligheter att bo kvar i sitt eget hem i stället för en vårdinrättning. Till sin karaktär skiljer sig denna punkt ganska mycket från de övriga punkterna i förteckningen vilka i huvudsak har att göra med motion och fritidsaktiviteter. Genom de tjänster som avses i denna punkt kan kunden ges en bild av att det med hjälp av tjänsten går att uppnå en betydligt högre nivå av trygghet än utan tjänsten i fråga. I praktiken kommer den hjälp som fås via en larmtelefon i brådskande fall eller nödsituationer nödvändigtvis inte så snabbt som kunderna kan tro.

Utöver larmtelefoner ska punkten enligt förslaget även omfatta andra fjärrövervakningstjänster som har att göra med hälsotillståndet och som är avsedda för äldre människor och grupper med särskilda behov. Det kan antas att utbudet av och efterfrågan på sådana tjänster kommer att öka också i fortsättningen och att det i framtiden kommer att finnas fler fjärrövervakningstjänster på marknaden.

Dessa tjänster omfattas delvis också av annan lagstiftning. Till sådan lagstiftning hör bl.a. lagstiftningen om privata säkerhetstjänster, såsom bevakningstjänster, och räddningsväsendets föreskrifter om brandlarmsystem. Det som har betydelse i detta sammanhang är hur täckande denna speciallagstiftning är ur konsumentens säkerhetssynpunkt.

Enligt 14 punkten ska verksamhetsutövaren göra en anmälan till den kommunala tillsynsmyndigheten om evenemang som är förenade med en betydande risk som, om risken realiserar, kan äventyra säkerheten på grund

av det stora antalet deltagare eller av annat särskilt skäl. Denna punkt har ett nära samband med verksamhetsutövarens omsorgsplikt enligt 5 § i lagförslaget. Verksamhetsutövaren ska med den omsorgsfullhet och yrkesskicklighet som förhållandena kräver säkerställa att konsumenttjänsten inte medför fara.

Evenemang i vilka ett stort antal människor deltar eller som ordnas på en plats där antalet människor som berörs av tjänsten är stort förutsätter alltid tillräckliga förhandsförberedelser av verksamhetsutövaren. Det är naturligt att förutsätta att också den kommunala myndigheten som utövar tillsyn över konsumentens säkerheten i dylika fall på förhand underrättas om evenemanget.

Med annat särskilt skäl enligt 14 punkten avses sådana särskilt riskfyllda tjänster om vilka konsumenterna bör ges behövlig förhandsinformation för att avvärja en fara som konsumenttjänsten kan medföra för hälsa eller egendom. I sådana fall är det motiverat att ge förhandsinformation om tjänsten också till den kommunala tillsynsmyndigheten. Det kan exempelvis vara fråga om en tjänst som förutsätter ett visst hälsotillstånd eller vissa personliga egenskaper av deltagarna. Vidare kan det förutsättas av deltagarna att dessa har förberett sig på ett särskilt sätt inför tjänsten, och eventuellt krävs det förhandskunskaper eller viss prestationsnivå av deltagarna. I vissa fall får konsumenten delta i tjänsten endast om denne har ett tillstånd som beviljats av en viss myndighet, t.ex. körkort eller annan liknande tillståndshandling. Det kan även handla om andra omständigheter om vilka förhandsinformation ska lämnas till konsumenter i enlighet med 10 § i statsrådets förordning om uppgifter som skall lämnas om konsumtionsvaror och konsumenttjänster.

Som det konstateras i den allmänna motiveringen krävs i princip ingen anmälan om sådana fall i vilka konsumenten utgör publik vid en konsert, ett sportevenemang eller annat motsvarande publikevenemang, om inte exceptionella förhållanden och risker som är förenade med dessa gör att en anmälan behövs.

Enligt 2 mom. ska det av anmälan framgå tjänsteleverantörens namn, hemort och kontaktuppgifter samt den plats där tjänstens ut-

förs. Anmälan ska vidare innehålla en beskrivning av tjänsten och de mest betydelsefulla risker som är förenade med tjänsten och åtgärder som vidtagits för att avvärja dem. I anmälan ska dessutom inkluderas uppgift om när säkerhetsdokumentet har upprättats och senast uppdaterats. Om något säkerhetsdokument ännu inte har upprättats när anmälan skickas, ska detta nämnas i anmälan.

Enligt 3 mom. ska motsvarande anmälan göras också om en väsentlig ändring i en verksamhet som avses i 1 mom. Uppgiften är viktig ur den kommunala tillsynsmyndighetens synpunkt. Verksamhetsutövaren ska utifrån sin omsorgsplikt och kravet på yrkeskunskap kunna bedöma i vilka fall det är fråga om en väsentlig ändring i verksamheten.

Enligt 4 mom. ska en anmälan om byte av tjänsteleverantör göras till den kommunala tillsynsmyndigheten.

Som det konstateras ovan i den allmänna motiveringen, är målet att minska den administrativa bördan och i detta syfte göra anmälningsskyldigheten så litet betungande som möjligt och, att alltid då detta är möjligt, sammanslå anmälningarna med de förhandsanmälningar som ska göras på basis av andra lagar inom miljö- och hälsoskyddet. Exempelvis när en tjänsteleverantör är skyldig att göra en anmälan på basis av dels den aktuella lagen och dels på basis av hälsoskyddslagen måste man utgå från att tjänsteleverantören kan göra de båda anmälningarna på en blankett. En eventuell gemensam anmälan ska dock innehålla alla uppgifter som förutsätts i lagstiftningen.

Enligt 5 mom. ska den kommunala tillsynsmyndigheten efter det att ha mottagit en anmälan utan dröjsmål skicka en mottagningsanmälan till tjänsteleverantören. Ur verksamhetsutövarens synpunkt är det viktigt att få bekräftelse på att anmälan har kommit fram. Det ankommer på tillsynsmyndigheten att överväga huruvida åtgärder ska vidtas med anledning av anmälan.

7 §. Säkerhetsdokument. I lagen föreslås en ny 7 § som innehåller bestämmelser om upprättande av ett säkerhetsdokument. Skyldigheten ska omfatta sådana tjänsteleverantörer som ska göra en anmälan enligt 6 § till tillsynsmyndigheten. I säkerhetsdokumentet bör de risker som är förenade med verksamheten

uppges liksom också sådana åtgärder genom vilka riskerna kan hanteras. Dessutom bör det uppges på vilket sätt information om riskerna ges till personer som deltar i tillhandahållandet av tjänsten. Med sådana personer avses dem som handlar för verksamhetsutövarens räkning, såsom de anställda, men däremot inte konsumenter eller personer som kan jämföras med konsumenter vilka deltar i tjänsten.

Eftersom skyldigheten att upprätta ett säkerhetsdokument ska omfatta tjänster som sinsemellan är relativt olika, föreslås det i slutet av 1 mom. att verksamhetens art och omfattning ska beaktas vid upprättandet av säkerhetsdokumentet. Således när en bedömning görs av hur täckande eller hur omfattande ett säkerhetsdokument ska vara bör hänsyn tas till huruvida det är fråga om exempelvis en stor nöjespark eller ett litet företag drivet av en enda person som tillhandahåller programtjänster vilka är förenade med små risker.

I den allmänna motiveringen har det redan diskuterats en möjlighet att sammanslå säkerhetsdokumentet med en säkerhets- eller beredskapsplan eller motsvarande annan plan som förutsätts enligt annan lagstiftning. För att underlätta det praktiska arbetet föreslås i 2 mom. samma slags bestämmelse som ingår i 9 § 2 mom. i statsrådets förordning om räddningsväsendet (787/2003) om att uppgifter som motsvarar dem som ska lämnas i säkerhetsdokumentet kan ingå i den plan som görs upp enligt annan lag. Om så sker bör man dock se till att säkerhetsdokumentets detaljrikedom inte minskar, dess nivå inte sänks och dess kvalitet inte försämras.

Det är vidare ändamålsenligt att de verksamhetsutövare som bedriver flera olika aktiviteter, såsom programserviceföretagare som tillhandahåller olika aktiviteter, ska enligt 3 mom. få upprätta ett enda säkerhetsdokument för hela sin verksamhet så att dokumentet innehåller delar som berör de olika aktiviteterna. Ett sådant förfarande skulle underlätta också arbetet för kommunala tjänsteleverantörer och minska besväret för dem vid upprättandet och uppdateringen av säkerhetsdokumentet. De olika delarna av säkerhetsdokumentet skulle innehålla beskrivningar av de omständigheter som har betydelse

med tanke på säkerheten för varje aktivitet.

Enligt 4 mom. ska säkerhetsdokumentet hållas uppdaterat.

Enligt 5 mom. ska tjänsteleverantören försäkra sig om att de personer som deltar i tillhandahållandet av tjänsten är förtroga med innehållet i säkerhetsdokumentet. Vid behov ska tjänsteleverantören ordna utbildning för dem.

Enligt 6 mom. ska säkerhetsdokumentet uppvisas för och tillställas tillsynsmyndigheten på dennas begäran.

Det föreslås i 7 § 7 mom. att närmare bestämmelser om innehållet i och upprättandet av säkerhetsdokumentet får utfärdas genom förordning av statsrådet. Förordningen föreslås dessutom innehålla bestämmelser om uppdatering av säkerhetsdokumentet, om sättet att säkerställa att de anställda hos tjänsteleverantören är förtroga med planen, om den säkerhetsutbildning för personalen som behövs samt om övningar i hur man agerar i nödsituationer.

I 10 § i statsrådets förordning om uppgifter som skall lämnas om konsumtionsvaror och konsumenttjänster finns bestämmelser om lämnande av sådan förhandsinformation som behövs för avvärjande av sådana faror för människors hälsa och egendom som en konsumenttjänst kan medföra. De omständigheter som nämns i förordningen har betydelse när man överväger vilka slags uppgifter som ska ingå i ett säkerhetsdokument.

8 §. Underrättelse om farliga konsumtionsvaror eller konsumenttjänster. I paragrafen föreskrivs om verksamhetsutövarens skyldighet att underrätta tillsynsmyndigheten om en farlig konsumtionsvara eller konsumenttjänst samt skyldighet att samarbeta med tillsynsmyndigheten. Till sitt sakinnehåll motsvarar paragrafen till stora delar 4 § i gällande lag.

Till 1 mom. föreslås ett tillägg som består av exempel på åtgärder som kan behöva vidtas med avseende på en farlig konsumtionsvara eller konsumenttjänst. Enligt 4 § 1 mom. i gällande lag ska näringsidkaren eller tjänsteleverantören, när denna underrättar tillsynsmyndigheten på det sätt som anges i paragrafen, samtidigt uppges vilka åtgärder som denna redan har vidtagit med tanke på

faran.

Åtgärder som ska nämnas i anmälan skulle kunna vara avbrytande av verksamheten, avbrytande av distributionen av eller bortdragande från marknaden av en farlig vara.

Den gällande lagstiftningen innehåller inga detaljerade bestämmelser om innehållet i och formen av anmälan varför Konsumentverket under tidigare år gett många anvisningar för upprättande av anmälningar. På Säkerhetsteknikcentralens webbplats finns anvisningar om hur en anmälan görs och skilda anmälningsblanketter för konsumtionsvaror och konsumenttjänster. Konsumentverket har redan hösten 2007 i betydlig grad ökat och preciserat de anvisningar som getts kommunala tillsynsmyndigheter. Dessutom har verket tidigare utarbetat en anvisning om behandlingen av de anmälningar som inlämnas till Konsumentverket, och denna anvisning kan också numera tillämpas på anmälningar som ska göras till Säkerhetsteknikcentralen.

Enligt det nuvarande 1 mom. ska verksamhetsutövaren underrätta "tillsynsmyndigheten" om en fara. Det räcker med andra ord att verksamhetsutövaren underrättar någon av de tillsynsmyndigheter som anges i lag, dvs. Säkerhetsteknikcentralen, regionförvaltningsverken, kommuner samt tullmyndigheten. Detta är inte ändamålsenligt med tanke på tillsynen och innebär dessutom att det ankommer på tillsynsmyndigheten i fråga att se till att informationen sprids till alla parter som behöver den, i praktiken vanligtvis till den kommunala tillsynsmyndigheten och Säkerhetsteknikcentralen. Särskilt i brådskande fall och i fall med allvarliga olyckor är det viktigt att ovan nämnda parter som utövar operativ tillsyn utan dröjsmål blir informerade om saken. Informationsförmedlingen fungerar nuförtiden inte på ett sätt som en effektiv tillsyn skulle förutsätta.

Av detta skäl föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. där det föreskrivs att när det är fråga om en farlig konsumtionsvara eller en vara som används i samband med en konsumenttjänst ska Säkerhetsteknikcentralen underrättas och när det är fråga om en farlig konsumenttjänst ska tillsynsmyndigheten i den kommun inom vars område faran uppstått eller olyckan inträffat underrättas.

Utgångspunkten är att det skulle vara för-

delaktigt för verksamhetsutövarna att ha ett nära samarbete med tillsynsmyndigheterna. Därför kan det inte tänkas att någon avgift tas ut av verksamhetsutövarna för de underrättelser som avses i denna paragraf.

I anslutning till tillsynen har det kommit fram att det med tanke på ordandet av tillsynen skulle vara ändamålsenligt med en mer detaljerad reglering om hur underrättelse ska ske. Därför bör närmare bestämmelser om formen av och innehållet i underrättelsen kunna utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 §. Skyldighet att lämna uppgifter till konsumenter. Paragrafen motsvarar till sitt sakinnehåll 5 § i gällande lag. Det föreslås att ordalydelsen i 1 mom. förenklas. Det är fråga om en språklig ändring.

I linje med de ändringar som föreslagits i definitionerna föreslås att termerna näringsidkare och annan tjänsteleverantör ersätts med termen verksamhetsutövare. Dessutom föreslås att omnämmandet som gäller marknadsföring stryks som onödigt.

3 kap. **Överensstämmelse med kraven**

10 §. Farliga och säkra konsumtionsvaror och konsumenttjänster. Till paragrafen föreslås ett tillägg i form av ett omnämmande om att som farlig konsumtionsvara betraktas också en vara som på grund av sitt vilseledande utseende kan orsaka skada, förgiftning, sjukdom eller annan fara för någons hälsa. Med sådana varor avses t.ex. produkter vars utseende är på det sättet vilseledande att konsumenten kan få för sig att produkten är avsedd för ett helt annat ändamål än den i själva verket är och agerar därefter.

Till sina övriga delar motsvarar paragrafen 6 § i gällande lag.

11 §. Grunder för bedömning av konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. Paragrafen motsvarar till sitt sakinnehåll 7 § i gällande lag. Paragrafens rubrik har dock ändrats så att den bättre än tidigare ska motsvara innehållet i paragrafen.

12 §. Kravet beträffande CE-märkning. Det föreslås att i lagen intas en ny paragraf i vilken det föreskrivs om en skyldighet att förse de konsumtionsvaror som släpps ut på mark-

naden, och som enligt Europeiska unionens lagstiftning ska vara försedda med CE-märkning, med en sådan märkning.

Om CE-märkning används i strid med den ovan nämnda förordningen om ackreditering och marknadskontroll tillämpas lagen om CE-märkningsföreseelse (187/2010). Lagen trädde i kraft den 1 april 2010. Lagen om CE-märkningsföreseelse ersatte lagen om att vissa produkter skall förses med CE-märkning (1376/1994).

Den nya lagen omfattar dock endast sådana fall i vilka CE-märkning uppsåtligt eller av grov oaktsamhet används i strid med reglerna i gemenskapslagstiftningen om ackreditering och marknadskontroll. Flera nationella lagar som gäller specifika produktgrupper och genom vilka sektorspecifika harmoniserade gemenskapsbestämmelser genomförs innehåller bestämmelser om CE-märkning av produktgrupperna i fråga. Det finns dock inte någon säkerhet om att tillsynsmyndigheterna i samtliga fall på basis av den nationella lagstiftningen har tillräckliga befogenheter att bestämma att produkter som inte försetts med CE-märkning ska dras tillbaka från marknaden på det sätt som EU-lagstiftningen förutsätter. Kravet gäller också sådana produkter som i sig inte är farliga för hälsa eller egendom.

Det är ändamålsenligt att se till att särskilt den allmänna konsument- och säkerhetslagstiftningen innehåller bestämmelser om CE-märkning av sådana produktgrupper som omfattas av kravet beträffande CE-märkning och där tillsynen regleras genom konsument- och säkerhetslagstiftningen. Sådana är särskilt maskiner och personlig skyddsutrustning som används i annan verksamhet än arbete. Då sektorsbestämmelserna dock inte i samtliga fall gör det möjligt att bestämma att en konsumtionsvara, som i strid med bestämmelserna inte har någon märkning, dras tillbaka från marknaden, har det ansetts ändamålsenligt att inta bestämmelser om detta i den förevarande konsument- och säkerhetslagen. Enligt den föreslagna 18 § ska också andra tillsynsmyndigheter än de tillsynsmyndigheter som utövar tillsyn över efterlevnaden av konsument- och säkerhetslagen tillämpa 12 och 36 §, om speciallagstiftningen inte ger tillräckliga befogenheter att ingripa i ett fall i

vilket en konsumtionsvara i strid med gemenskapslagstiftningen inte har försetts med CE-märkning.

4 kap. Tillsynsmyndigheter

13 §. Säkerhetsteknikcentralen. Paragrafen motsvarar till sitt sakinnehåll 8 § i gällande lag.

14 §. Tullverket. Innehållet i paragrafens 1 mom. motsvarar till största delen 9 § mom. i gällande lag. För att skapa klarhet i paragrafen föreslås ordalydelsen bli ändrad så att tullverkets uppgifter anges huvudsakligen i form av en förteckning.

På de grunder som anförs i den allmänna motiveringen föreslås att i paragrafen intas ett nytt 2 mom. om tullverkets tillsynsuppgifter i de fall som gäller varor som levereras till Finland från Europeiska unionens medlemsländer. Med omnämmandet av lossning av varupartier i Finland och tillhörande lagring åsyftas det att tullverket ska kunna kontrollera säkerheten hos de varor som importeras till Finland från EU:s medlemsländer endast till den delen varorna finns i importörens lager eller på annat motsvarande ställe innan de kommer till detaljhandeln. Avsikten är att tillsyn av detta slag ska ske närmast bara i sådana specialfall i vilka det är relevant utgående från riskbedömningen. Till denna del har förslaget behandlats i mera detalj i den allmänna motiveringen ovan.

15 §. Regional konsument- och säkerhetsinspektion. Till sitt sakinnehåll motsvarar paragrafen delvis 10 § i gällande lag. Paragrafen har dock ändrats så att enligt 1 mom. styr och övervakar regionförvaltningsverket tillsynen över konsument- och säkerheten inom sitt område samt utvärderar kommunernas planer för tillsynen över konsument- och säkerheten och genomförandet av dessa.

Enligt 2 mom. utövar dessutom regionförvaltningsverket för sin del tillsyn över konsument- och säkerheten inom sitt område.

Av paragrafens nya formulering framgår det alltså nu tydligare vilka slags uppgifter som är centrala i den tillsyn över konsument- och säkerheten som regionförvaltningsverket utövar. I den föreslagna formen skulle paragrafen också i fråga om innehåll och ordalydelse bättre motsvara andra lagar inom miljö- och

hälsoskyddet. Den största ändringen i sak handlar om den skyldighet att utvärdera kommunernas planer för tillsynen över konsumentens säkerheten och hur de genomförs som åläggs regionförvaltningsverken. I praktiken har länsstyrelserna, som var regionförvaltningsverkens föregångare, redan utfört denna uppgift. Det är ändamålsenligt att ett omnämnande om detta tas in i lagen.

Regionförvaltningsverken ska alltså kvarstå som tillsynsmyndigheter som utövar tillsyn över efterlevnaden av konsumentens säkerhetslagen.

16 §. *Kommunal konsumentens säkerhetstillsyn.* I paragrafen finns bestämmelser om kommunal konsumentens säkerhetstillsyn. Paragrafen motsvarar till sitt sakinhåll delvis 11 § i gällande lag. I paragrafen föreslås bestämmelser om kommunens uppgifter samt om delegering av behörighet i kommunen.

I paragrafen föreslås ett omnämnande om en möjlighet att ordna konsumentens säkerhetstillsynen också inom ramen för ett samarbetsområde för miljö- och hälsoskyddet. Bestämmelser om detta finns i lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet (410/2009) i vilken det anges att miljö- och hälsoskyddet i regel ska ordnas inom ramen för tillsynsenheter med personalresurser som motsvarar minst tio årsverken. I många fall förutsätter detta att kommunerna för detta ändamål bildar ett samarbetsområde för miljö- och hälsoskyddet.

En övergång till samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet gör det i vissa fall möjligt för tjänsteinnehavarna att specialisera sig i högre grad än tidigare, dvs. att sätta sig in i något eller några av delområdena inom miljö- och hälsoskyddet. Eftersom konsumentens säkerhetstillsynen är ett mindre känt delområde inom miljö- och hälsoskyddet innebär det en utmaning att få tillräckliga resurser för tillsynen samt en yrkeskunnig personal med bra motivation att utföra tillsynsuppgifter. I den allmänna motiveringen ovan konstateras att tillsynen över konsumenttjänsternas säkerhet står i centrum i övervakningen på den lokala nivån.

Enligt gällande lag kan fullmäktige ge nämnden eller organet rätt att delegera behörighet till en underlydande tjänsteinnehavare eller sektion endast i ärenden som gäller

meddelande av ett förbud (23 §) eller ett temporärt förbud (24 §). Om behörighet inte har delegerats ska ärendet behandlas av kommunens tillsynsmyndighet, i allmänhet en nämnd, och i brådskande fall är detta i praktiken ett alltför långsamt förfarande med tanke på konsumenternas säkerhet. Därför är det relevant att lagen också möjliggör användning av vissa andra administrativa tvångsmedel, särskilt sådana som är centrala med tanke på tillsynen över konsumenttjänsterna, t.ex. genom en enskild tjänsteinnehavares försorg. Det bör bedömas lokalt till vilken part det är ändamålsenligt att delegera behörighet. En sådan part kan vara t.ex. chefen för hälsotillsynen eller hälsoinspektören. Enligt den föreslagna paragrafen ska alltså fullmäktige ges möjlighet att ge en nämnd eller ett organ rätt att delegera behörighet till en underlydande tjänsteinnehavare med avseende på de föreslagna 34—38 § samt på hot om tvångsutförande eller avbrytande enligt 45 §. I överensstämmelse med tillsynspraxisen inom de övriga sektorerna av miljö- och hälsoskyddet ska tjänsteinnehavaren dock inte ha rätt att förelägga vite.

Det föreslås att 2 mom. ändras så att där uttryckligen hindras delegering av behörighet att godkänna kommunal tillsynsplan till en tjänsteinnehavare eller sektion. I gällande lag finns inte någon sådan begränsning varför sådan delegering av behörighet är i dagens läge möjlig.

Med tanke på ärendets betydelse, tillsynens enhetlighet och de förtroendevaldas möjligheter att få information samt möjligheter till inflytande är det dock motiverat att tillsynsplanerna behandlas och godkänns av det organ som ansvarar för tillsynen. Godkännandet av tillsynsplanen är dock med beaktande av verkställigheten av tillsynen samt kommunens ekonomi och invånarnas välfärd förenad med så viktiga aspekter att det är motiverat att planen godkänns av ett kollegialt organ. En liknande begränsning ingår dessutom i vissa andra bestämmelser på miljö- och hälsoskyddets område, såsom 7 § 1 mom. i hälsoskyddslagen samt i kemikalielagen och tobakslagen, varför det redan i enhetlighetens namn är motiverat att ta in bestämmelsen också i den föreslagna lagen.

17 §. *Skyndsamma åtgärder.* I lagen före-

slås en ny 17 § med bestämmelser om möjligheten för en enskild kommunal tjänsteinnehavare som utövar tillsyn att i brådskande fall använda vissa av de administrativa tvångsmedel som anges i lag, även om någon behörighet enligt 16 § 2 mom. att använda dem inte skulle ha delegerats till honom eller henne.

Bestämmelsen behövs eftersom många kommuner inte har delegerat behörighet så som lagen möjliggör t.ex. till chefen för tillsynen eller hälsoinspektören. Enligt de uppgifter som samlats om produktsäkerhetstillsynen år 2006 har ca 14 procent av tillsynsenheterna inte delegerat någon behörighet enligt 23 och 24 § i lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet till en tjänsteinnehavare.

I kommuner kan det dock uppstå situationer i vilka skyndsamma åtgärder är nödvändiga för att konsumenternas säkerhet ska kunna tryggas. I sådana fall ska en tjänsteinnehavare kunna tillgripa nödvändiga administrativa tvångsmedel för att trygga konsumenternas säkerhet. Möjligheten att tillgripa tvångsmedel på detta sätt föreslås dock bli begränsad endast till vissa administrativa tvångsmedel, dvs. åtgärder enligt 34—38 § i den föreslagna lagen.

Det nämnda tillägget om en kommunal tjänsteinnehavares möjligheter att agera behövs eftersom konsumentssäkerhetstillsynen berör flera sådana grupper av tjänster som används av parter som är särskilt sårbara såsom små barn. För att exempelvis sådana faror som kan uppstå på lekplatser och som hotar barnens säkerhet ska kunna undanröjas på ett effektivt sätt, finns det skäl att genom en bestämmelse av denna typ, som lämpar sig särskilt för brådskande fall, säkerställa att barnens säkerhet inte blir beroende av de överföringar av behörighet som eventuellt gjorts i en kommun.

Med brådskande fall avses t.ex. en sådan situation i vilken det på en lekplats som används av barn finns ett trasigt lekredskap som orsakar omedelbar fara för barnen och den ansvariga parten inte frivilligt undanröjer faran t.ex. genom att laga redskapet eller att flytta bort det.

Med tanke på verksamhetsutövarens rättskydd samt för att ärendet ska bli tillräckligt

noggrant och professionellt utrett föreslås i 2 och 3 mom. bestämmelser om att ett beslut enligt 34 eller 36 §, som fattats i brådskande fall, ska utan dröjsmål, dock senast sju dagar från det att beslutet fattades, föreläggas den kommunala tillsynsmyndigheten för behandling, och ett beslut som avses i 35 § eller 37—38 § föreläggas Säkerhetsteknikcentralen för behandling. Den kommunala tillsynsmyndigheten eller Säkerhetsteknikcentralen ska därefter avgöra ärendet så fort som möjligt.

Reglering som i stor utsträckning motsvarar den föreslagna har genomförts i 63 § i livsmedelslagen varför den föreslagna paragrafen är ändamålsenlig också med tanke på harmoniseringen av bestämmelserna inom miljö- och hälsoskyddet.

18 §. Andra tillsynsmyndigheter. Till sitt innehåll motsvarar den föreslagna paragrafen huvudsakligen 12 § i gällande lag. Det föreslås dock att paragrafens ordalydelse förtydligas. Samtidigt görs en precisering enligt vilken den myndighet som utövar tillsyn över konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet med stöd av annan lagstiftning inte ska få tillämpa bestämmelserna i 6 och 7 § i denna lag.

I enlighet med de ändringar som föreslagits i de definitioner som ingår i lagen föreslås att termen näringsidkare ersätts med termen verksamhetsutövare. Detta innebär också en ändring i sak eftersom punkten i fråga enligt paragrafens ordalydelse i den gällande lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet inte har berört sådana andra tjänsteleverantörer som avses i lagen. Det är dock motiverat att paragrafen i fråga till denna del utvidgas så att den jämlikt omfattar alla verksamhetsutövare som avses i lag.

5 kap. **Konsumentssäkerhetstillsyn**

19 §. Skötseln av uppgifter och uppgifternas prioriteringsordning. Paragrafen har i övrigt samma innehåll som 13 § i gällande lag utom att det lagts till ett omnämnande om att uppgifterna ska skötas på ett med tanke på riskbedömningen så ändamålsenligt sätt som möjligt. Skyldigheten att bedöma risker omfattar också tillsynsmyndigheternas planer för tillsynen och genomförande av tillsynen.

Myndigheterna kan dock i princip inte tänkas vara skyldiga att göra en riskbedömning i skriftlig form i anslutning till tillsynen.

20 §. Riksomfattande övervakningsprogram. Paragrafen motsvarar till sitt innehåll 14 § i gällande lag.

21 §. Regionförvaltningsverkets plan. I lagen ska intas en ny bestämmelse om regionförvaltningsverkets skyldighet att upprätta en plan för den tillsyn som verket ansvarar för. Bestämmelser om regionförvaltningsmyndighetens plan finns t.ex. också i livsmedelslagen.

Det är ändamålsenligt att den plan som regionförvaltningsverket upprättar är relativt enkel. När planen bereds bör en bedömning göras av huruvida det skulle finnas anledning att upprätta en plan gemensamt med de övriga sektorerna inom miljö- och hälsoskyddet. Planen skulle kunna utgöra ett komplement till regionförvaltningsverkets resultatavtal för hela miljö- och hälsoskyddet vilka innehållsmässigt är ganska allmänt hållna. Regionförvaltningsmyndighetens plan ska inriktas på t.ex. de tillsynsprojekt som samordnas av regionförvaltningsverken och genomförs av de kommunala tillsynsmyndigheterna.

22 §. Kommunens tillsynsplan. I fråga om sakinnehåll överensstämmer paragrafen delvis med 15 § i gällande lag. Eftersom den aktuella paragrafen i gällande lag dock avviker från motsvarande bestämmelser i andra lagar inom miljö- och hälsoskyddet föreslås att paragrafen ska få samma formulering som dessa.

I paragrafen åläggs kommunen en uttrycklig skyldighet att godkänna kommunens tillsynsplan. Tillsynsplanen ska vid behov, dock minst vart tredje år, ses över. Regleringen överensstämmer till denna del med bestämmelserna i de övriga lagarna inom miljö- och hälsoskyddet.

Enligt förslaget förutsätts i 2 mom. att kommunens tillsynsplan behandlas i ett kommunalt kollegialt organ. Detta är nödvändigt med tanke på tillsynsplanens stora betydelse.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse med bemyndigande att utfärda statsrådets förordning om tillsynsplanen för miljö- och hälsoskyddet. Motsvarande bemyndigande ingår i alla centrala lagar inom miljö- och hälsoskyddet.

Förordningens bestämmelser om bl.a. provtagning och laboratorieundersökningar har dock inte någon större betydelse för konsument säkerhetstillsynen.

23 §. Tullverkets tillsynsplan. I lagen föreslås en ny paragraf som ska innehålla bestämmelser om tullverkets tillsynsplan.

I gällande lag har tullverket inte ålagts någon skyldighet att upprätta en tillsynsplan. Då förslaget betonar vikten av planering vid tillsynen har det ansetts nödvändigt att i lagen inta en paragraf om tullverkets skyldighet att upprätta en tillsynsplan för den tillsyn som verket ansvarar för. Vid upprättandet av tillsynsplanen ska tullverket ta hänsyn till det riksomfattande övervakningsprogram som Säkerhetsteknikcentralen utarbetat. Enligt 12 § planerar, styr och utvecklar Säkerhetsteknikcentralen verksamheten. Av denna anledning är det nödvändigt att tullverket i sin egen planering beaktar det riksomfattande övervakningsprogram som Säkerhetsteknikcentralen utarbetat för att tillsynsresurserna kan användas på ett ändamålsenligt sätt och överlappande åtgärder kan undvikas.

Enligt 2 mom. ska tullverkets tillsynsplan ses över årligen.

24 §. Beredskap inför exceptionella situationer. I lagen föreslås en ny 24 § i vilken både Säkerhetsteknikcentralen och den kommunala tillsynsmyndigheten åläggs en skyldighet att förbereda sig på exceptionella situationer som uppstår vid tillsynen genom att i förväg planera sådana åtgärder som behöver vidtas i sådana situationer. Det föreslås dessutom en bestämmelse om att närmare bestämmelser om beredskapsplaner med tanke på exceptionella situationer får vid behov utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 1 mom. ska Säkerhetsteknikcentralen upprätta en plan för tryggnad av konsumenters och personers liv och hälsa vid allvarliga olyckor och i motsvarande exceptionella situationer. I detta syfte ska Säkerhetsteknikcentralen vid planeringen av sin tillsynsverksamhet fästa uppmärksamhet vid möjliga exceptionella situationer.

I lagen föreslås inte någon definition på exceptionella situationer vilket betyder att tillsynsmyndigheterna måste själva avgöra när det är fråga om en exceptionell situation. Det

är alltid fråga om en exceptionell situation när någon konsumtionsvara inom en kort tid orsakat flera allvarliga olyckor i en situation då ingen kände till att varan var farlig eller då det i samband med utförandet av en konsumenttjänst inträffat en allvarlig olycka som gällt liv och hälsa. I sådana fall är tillsynsmyndigheterna tvungna att koncentrera sig på eliminering eller begränsande av riskfaktorn och att prioritera denna uppgift framför alla andra tillsynsuppgifter.

I gällande lag ingår inga krav på beredskap inför exceptionella situationer. Med tanke på konsumenternas säkerhet är det dock nödvändigt med beredskap av denna typ. I juni 2006 utfärdade Konsumentverket en anvisning "Exceptionella situationer i kommunens produktsäkerhetstillsyn" (16.6.2006, dnr 2006/52/1166). Enligt anvisningen ska frågor som gäller exceptionella situationer införlivas i den kommunala tillsynsplanen eller miljöhälsovårdens beredskapsplan för exceptionella situationer. Konsumentverket har förutsett att sådan planering inför exceptionella situationer ska ske första gången år 2007. Planeringen inför exceptionella situationer ska utvecklas och kompletteras i fortsättningen i takt med att kunskapen och erfarenheten ökar.

Den praktiska erfarenheten har visat att beredskapen inför exceptionella situationer är en viktig sak med tanke på den kommunala konsumentssäkerhetstillsynen. Enligt den vedertagna arbetsfördelningen inom tillsynen över konsumentssäkerheten ska kommunerna koncentrera sig på övervakning av säkerheten hos de konsumenttjänster som produceras lokalt. Konsumenttjänster är ofta av sådan art att det vid utförandet av dem lätt uppstår situationer som kan klassificeras som exceptionella. I 2 mom., som innehåller bestämmelser om de kommunala tillsynsmyndigheternas skyldighet att förbereda sig på exceptionella situationer, betonas bl.a. samarbetet med andra ämbetsverk och inrättningar när det gäller beredskapen inför exceptionella situationer.

En reglering som långt liknar den som föreslås här har genomförts i andra författningar på miljö- och hälsoskyddets område, dvs. i både 46 § i livsmedelslagen och i 8 § i hälsoskyddslagen.

Enligt 3 mom. får närmare bestämmelser om innehållet i och uppgörandet av beredskapsplaner med tanke på exceptionella situationer utfärdas genom förordning av statsrådet. Det kan finnas behov för detta om det visar sig att man med hjälp av de ovan nämnda anvisningarna inte uppnår tillräcklig effektivitet när det gäller beredskapen inför exceptionella situationer.

25 §. Myndighetsinformation. I lagen föreslås en ny 25 § som innehåller bestämmelser om myndighetens möjlighet att vid behov informera om sådana frågor som är av betydelse för konsumenternas säkerhet. Myndigheten har en allmän informationsrätt och informationskyldighet i fråga om de ärenden som rör dess verksamhetsområde också utan någon explicit bestämmelse. För tydlighetens skull föreslås dock att en bestämmelse om detta tas in i lag. Likadana bestämmelser finns i artikel 16 i direktivet om allmän produktsäkerhet.

Informationen kan inbegripa utöver den allmänna säkerhetsinformationen också t.ex. detaljer som rör enskilda tillsynsfall och är viktiga med tanke på konsumenternas säkerhet. Exempelvis i ett fall då tillsynsmyndigheten meddelat ett säljförbud är det vanligt att myndigheten informerar om sitt beslut. Informationen kan också bestå av en första information om en fara, meddelande om en fara, rapportering om tillsynsverksamhetens resultat eller instruktioner för konsumenter samt verksamhetsutövare. På kommunnivå kan det t.ex. vara fråga om information om en sådan fara i anslutning till en konsumenttjänst som inte kan undanröjas effektivt och informeringen kan inte skötas t.ex. med skyltar på ort och ställe.

Paragrafen avser att komplettera 20 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) som behandlar särskilt myndighetens information om sin egen verksamhet.

26 §. Tillsynsmyndighetens underrättelse- och uppgiftsskyldighet. I lagen föreslås en ny 26 § som ska innehålla bestämmelser om den kommunala tillsynsmyndighetens och regionförvaltningsverkets skyldighet att lämna Säkerhetsteknikcentralen sådana uppgifter som gäller tillsynen eller som är betydelsefulla med tanke på tillsynen. I gällande lag

har tillsynsmyndigheterna inom lokal- och regionförvaltningen inte ålagts någon liknande skyldighet. Med tanke på den riksomfattande styrningen och planeringen av tillsynen över konsumentssäkerheten samt uppgörandet av det riksomfattande övervakningsprogrammet är det dock nödvändigt att genom lag säkerställa att uppgifterna fås.

Tillsynsmyndighetens skyldighet ska vid behov också utsträcka sig till sekretessbelagda uppgifter om vilka det föreskrivs i den föreslagna 27 §.

I 1 mom. föreslås en bestämmelse om att den kommunala tillsynsmyndigheten ska åläggas en skyldighet att underrätta Säkerhetsteknikcentralen om exceptionella situationer som avses i 24 §. Detta bedöms kunna stödja också verkställigheten av 24 §.

I 2 mom. åläggs å sin sida både den kommunala tillsynsmyndigheten och regionförvaltningsverket skyldighet att utan ersättning lämna Säkerhetsteknikcentralen olika slags uppgifter som gäller utövandet av tillsynen.

Det är dessutom ändamålsenligt att Säkerhetsteknikcentralen bestämmer det sätt på vilket kommunen ska rapportera uppgifterna. På detta sätt går det att säkerställa att verket får all den information som det behöver och att det vid informationsöverföring används ett lämpligt överföringssätt, som i framtiden kan vara t.ex. elektronisk dataöverföring. Detta är särskilt viktigt med tanke på framtiden då man ska införa ett riksomfattande informationssystem för miljö- och hälsoskydd. Miljö- och hälsoskyddets utvecklingsprojekt för insamling av information (YHTI) är ett exempel på detta. Av denna anledning föreslås i 3 mom. en bestämmelse om att tillsynsmyndigheten ska lämna uppgifterna enligt 1 och 2 mom. på det sätt som Säkerhetsteknikcentralen bestämmer.

Dessutom föreslås i 4 mom. ett bemyndigande enligt vilket närmare bestämmelser om tillsynsmyndighetens underrättelse- och uppgiftsskyldighet får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

Bestämmelser som motsvarar dem som föreslås här finns i 52 § i livsmedelslagen och i 47 § i hälsoskyddslagen.

27 §. Rätt att få information. I paragrafen föreslås bestämmelser om tillsynsmyndighetens rätt att få information. Till sitt innehåll

motsvarar paragrafen delvis 16 § i gällande lag. Det föreslås dock att mer omfattande bestämmelser om rätten till information än de som ingår i nuvarande 16 § ska kunna utfärdas på samma sätt som i 51 § i livsmedelslagen.

Enligt den föreslagna bestämmelsen har tillsynsmyndigheten rätt att av myndigheter samt av verksamhetsutövare som berörs av den aktuella lagen och av andra som omfattas av skyldigheterna enligt denna lag få den information som är nödvändig för verkställande av tillsynen. De sistnämnda kan vara t.ex. sådana utomstående experter som anlitas som hjälp vid tillsynen. Dessutom föreslås liknande bestämmelser som i livsmedelslagen om myndighetens rätt att på vissa grunder få också sekretessbelagda uppgifter, om detta är nödvändigt med tanke på utförandet av tillsynsuppgifter.

Rätten att få sekretessbelagda uppgifter ska alltså begränsas till sådana uppgifter som är nödvändiga med tanke på tillsynen. Det kan endast bli fråga om sekretessbelagda uppgifter som rör antingen enskild affärsverksamhet eller yrkesutövning eller en enskild persons ekonomiska ställning eller hälsotillstånd. Tillsynsmyndighetens rätt att få information ska alltså inte utvidgas mer än vad som är nödvändigt med tanke på utövandet av tillsyn för att skydda konsumenterna.

Sådana fall i vilka bl.a. uppgifter om hälsotillstånd kan vara nödvändiga för att saken skulle kunna utredas är exempelvis druckningsfall, problematiska fall i anslutning till skönhetsvårdstjänster samt olyckor som inträffat i samband med programtjänster. För att tillsynsmyndigheten ska kunna bedöma vilka fortsatta åtgärder som eventuellt behövs bör myndigheten få information om vad som har hänt och hur de olika faktorerna har påverkat händelsen. Det ligger också i verksamhetsutövarens intresse att det fås klarhet i huruvida olyckan berott på en orsak som har samband med utförandet av tjänsten eller en orsak som har att göra med deltagaren.

Sekretessbelagda uppgifter om affärs- eller yrkeshemligheter eller uppgifter om en enskild persons ekonomiska ställning kan komma till användning vid konsumentssäkerhetstillsynen åtminstone när man bedömer huruvida en produkt är säker för konsumenten.

terna med hänsyn till dess mekaniska eller kemiska egenskaper. Det kan också med tanke på bedömningen av huruvida några tillsynsätgärder behöver vidtas vara nödvändigt att veta i hur stora mängder eller inom hur stort område en produkt har distribuerats.

Tillsynsmyndigheten ska i sin verksamhet iaktta villkoren för hantering av sekretessbelagd information, såsom skyldigheten att iaktta sekretess enligt 6 kap. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

28 §. Rätt att utföra kontroller. Paragrafen motsvarar till sitt innehåll 17 § i gällande lag.

29 §. Rätt att ta prover i tillsynssyfte. Paragrafen motsvarar till sitt sakinhåll 18 § i gällande lag. I linje med de ändringar som föreslagits i definitionerna föreslås att termerna näringsidkare och annan tjänsteleverantör ersätts med termen verksamhetsutövare.

30 §. Utomstående sakkunniga. Paragrafen motsvarar till sitt sakinhåll 19 § i gällande lag.

Det föreslås dock att paragrafen ändras så att dess ordalydelse i större utsträckning än tidigare ska motsvara andra motsvarande bestämmelser i miljö- och hälsoskyddslagstiftningen, särskilt bestämmelserna i livsmedelslagen. Ändringen gäller närmast paragrafens utformning. Det föreslås mer detaljerade bestämmelser än tidigare om utomstående sakkunniga.

På grund av konsument säkerhetslagstiftningens omfattande tillämpningsområde stiger antalet tillsynsobjekt och deras komplexitet ökar hela tiden. Dessutom är tillsynspersonalen på grund av de knappa resurserna tvungen att koncentrera sig på att säkerställa processkontrollen och en nödvändig juridisk kompetens vid tillsynen. Trots att det för närvarande inte är känt att egentliga kommersiella aktörer skulle anlitas som utomstående sakkunniga vid tillsynen finns det behov av att tillräckligt täckande föreskriva om de detaljer som ska beaktas om utomstående experter används vid tillsynen. I den föreslagna paragrafen ska det dessutom på motsvarande sätt som i 36 § i livsmedelslagen tydligt föreskrivas att utomstående sakkunniga får anlitas för sådana kontroller, undersökningar och utredningar som behövs för

myndighetstillsynen.

I paragrafen föreslås motsvarande bestämmelser som finns i livsmedelslagen om att när utomstående sakkunniga anlitas fattas alla eventuella administrativa beslut av tillsynsmyndigheten i fråga. I bestämmelsen föreslås dessutom ett omnämnande om att utomstående sakkunniga ska visa sin kompetens inför den tillsynsmyndighet som beställt tjänsterna och påvisa att de tillämpade kontroll- och undersökningsmetoderna är tillförlitliga.

Det faktum att utomstående sakkunniga eventuellt anlitas som hjälp vid tillsynen får inte resultera i en ur verksamhetsutövarnas synpunkt diskriminerande avgiftspraxis. I den föreslagna 32 §, som till sitt innehåll motsvarar den gällande regleringen, finns bestämmelser om tillsynsavgifternas storlek och att avgifterna högst får motsvara kostnaderna för utförandet av prestationen. Kommunen ska beakta detta vid fastställandet av sin avgiftstaxa.

31 §. Kompetensen hos de tjänsteinnehavare som utövar konsument säkerhetstillsyn. I lagen föreslås en ny 31 § som ska innehålla bestämmelser om de personalresurser som står till tillsynsmyndigheternas förfogande samt om personalens kompetens och utbildning. I gällande lag ingår inga krav beträffande dessa. Det kan dock anses motiverat att utövandet av tillsynsuppgifterna inom miljö- och hälsoskyddet förutsätter tillräcklig kompetens av personalen. Av denna anledning finns det skäl att i den föreslagna lagen ta in en bestämmelse om detta. En liknande bestämmelse ingår i 35 § i livsmedelslagen.

Utgångspunkten för denna lag, i likhet med de uttryckliga bestämmelserna i livsmedelslagen, är att tillsynsmyndigheterna med tanke på en framgångsrik skötsel av tillsynen i sin tjänst eller med stöd av avtal till sitt förfogande ska ha en tillräckligt stor och kvalificerad personal med tillräcklig erfarenhet. Denna princip föreslås dock inte bli explicit inskriven i konsument säkerhetslagen.

I paragrafen föreskrivs att den kommunala tjänsteinnehavare som sköter uppgifter inom konsument säkerhetstillsynen ska ha för uppgiften lämplig högskoleexamen. Med denna avses t.ex. lämplig yrkeshögskoleexamen. För närvarande har de tjänsteinnehavare som

utövar tillsyn ganska brokig bakgrund när det gäller både utbildning och erfarenhet. För hälsoinspektörerna finns det åtminstone tills vidare ännu inte någon egentlig utbildning i konsumentssäkerhet på någon av utbildningsnivåerna utan endast enstaka föreläsningar. Det kan också tänkas att de föreslagna föreskrifterna om krav på utbildning av viss nivå för den personal som utövar tillsyn över konsumentssäkerheten medverkar till att utbudet på utbildning i konsumentssäkerhetstillsyn ökar.

I paragrafen föreslås dessutom bestämmelser om kommunens och regionförvaltningsverkets skyldighet att se till att den personal som sköter uppgifter inom konsumentssäkerhetstillsynen i tillräcklig utsträckning har möjlighet att delta i lämplig kompletterande utbildning. I praktiken skulle detta åsyfta särskilt de kurser i konsumentssäkerhetstillsyn som Säkerhetsteknikcentralen ordnar. Centralen tillhandahåller kommunala tjänsteinnehavare arbetshandledningsdagar kring aktuella teman samt utbildning som syftar till att ge deltagarna färdigheter att hantera tillsynsprocessen.

På motsvarande sätt innehåller också i 41 § i folkhälsolagen bestämmelser om utbildning i folkhälsoarbete. I paragrafen föreskrivs att kommunen och samkommunen ska sörja för att de anställda inom folkhälsoarbetet beroende på grundutbildningens längd, hur krävande arbetet är och befattningsbeskrivningen i tillräcklig utsträckning deltar i den kompletterande utbildning som ordnas för dem. Enligt 1 § i folkhälsolagen är produktsäkerhetstillsynen, och enligt den nya terminologin således också konsumentssäkerhetstillsynen, en del av folkhälsoarbetet vilket betyder att de krav på kompletterande utbildning för de anställda inom folkhälsoarbetet som anges i folkhälsolagen gäller också de tjänsteinnehavare som utför uppgifter inom konsumentssäkerhetstillsynen.

Bestämmelser om kompetensen hos den chef som ansvarar för miljö- och hälsoskyddet finns i 41 § 2 mom. i folkhälsolagen där det anges att chefen ska ha avlagt för verksamheten lämplig högskoleexamen. Chefen ska också ha tillräcklig erfarenhet av och sakkunskap för uppgifter som hänför sig till verkställigheten av miljö- och hälsoskyddet.

Förslagets syfte är inte att hindra de personer som nuförtiden sköter uppgifter inom tillsynen över miljö- och hälsoskyddet från att i fortsättningen utföra uppgifter inom konsumentssäkerhetstillsynen. Då miljö- och hälsoskyddslagstiftningens olika tillsynsuppgifter inbegriper till många delar ganska likartade funktioner, har det här inte ansetts finnas något skäl att begränsa rätten endast till sådana tjänsteinnehavare som arbetar med tillsynen enligt konsumentssäkerhetslagstiftningen. Förslag till bestämmelser om detta ingår i lagens övergångsbestämmelser.

32 §. Avgifter för kommunala tillsynsmyndigheters prestationer. Paragrafen motsvarar till sitt sakinhåll delvis 20 § i gällande lag. I överensstämmelse med regleringen enligt hälsovårdslagstiftningen skulle kommunen enligt förslaget också kunna ta ut avgift för kontroller som gäller iakttagande av beslut som meddelats en verksamhetsutövare. Beslutet skulle exempelvis kunna gälla ett åläggande om avhjälpande av en säkerhetsbrist som meddelats med stöd av denna lag.

I paragrafen föreslås ett omnämnande om mottagandet av en anmälan enligt 6 § om att tillhandahållandet av en tjänst börjar, av anmälan om en väsentlig ändring av verksamheten och av anmälan om byte av tjänsteleverantör och om sändandet av en mottagningsanmälan till verksamhetsutövaren.

De avgifter som kommunen tar ut ska vara sådana att de högst motsvarar kostnaderna för utförandet av prestationen. Eftersom behandlingen av en anmälan enligt 6 § är avsedd att vara ett ganska enkelt förfarande bedöms avgifterna kunna stanna på en rimlig nivå.

Paragrafens 2 mom. motsvarar den sista delen av 20 § 1 mom. i gällande lag.

Paragrafens 3 mom. motsvarar 20 § 2 mom. i gällande lag. I momentet föreskrivs att staten ersätter de kostnader som kommunen orsakas av utförandet av sådana kontroller, provtagningar, undersökningar och utredningar som enligt lag uteslutande hör till Säkerhetsteknikcentralens uppgifter och som Säkerhetsteknikcentralen har styrt till kommunen.

33 §. Grunderna för avgifterna för prestationer och uttag av avgifterna. Paragrafen motsvarar 21 § i gällande lag. En rubrik har

fogats till paragrafen.

6 kap. Administrativa tvångsmedel

Av tydlighetsskäl samt av skäl som har att göra med enhetligheten i de olika bestämmelserna på området miljö- och hälsoskydd föreslås att de bestämmelser som i den nuvarande lagen har rubriken tillsynsmetoder ska i fortsättningen ha rubriken administrativa tvångsmedel. Detta motsvarar regleringen i 7 kap. i livsmedelslagen.

De parter som utövar tillsyn över konsumentssäkerheten har upplevt det vara svårt att tillämpa den gällande lagens bestämmelser om tvångsmedel. Detta beror delvis på att det har ansetts att bestämmelserna är oklara och att de lämnar rum för tolkning. Delvis är det fråga om det att de tjänsteinnehavare som utövar tillsyn känner betydligt bättre exempelvis bestämmelserna i livsmedelslagen och tycker därför att dessa är lättare att tillämpa.

Som det konstateras i den allmänna motiveringen har den gällande lagens bestämmelser om tvångsmedel till vissa delar upplevts vara otillräckliga med tanke på konsumentssäkerhetstillsynens behov. För att konsumenternas säkerhet skulle kunna tryggas är det dock nödvändigt att bl.a. de som utövar hälsoinsyn i kommunerna också är kapabla att vidta behövliga åtgärder i sådana praktiska fall som rör konsumentssäkerhetstillsynen och som möjligen kräver skyndsamma åtgärder.

De nuvarande bestämmelserna om administrativa tvångsmedel i lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet skiljer sig i fråga om strukturen från motsvarande bestämmelser i livsmedelslagen. Genom förslaget eftersträvas större enhetlighet mellan lagarna, dock med beaktande av särdragen i konsumentssäkerhetslagstiftningen.

Utgångspunkten för tillämpningen av administrativa tvångsmedel är att de tillgrips i tillsynen endast i ett sådant fall då en verksamhetsutövare inte frivilligt undanröjer en fara som orsakas av en konsumtionsvara eller en konsumenttjänst. Denna utgångspunkt som härleds bl.a. från proportionalitetsprincipen innebär att om en verksamhetsutövare frivilligt vidtar de åtgärder som behövs med tanke på säkerheten eller t.ex. avhåller sig från att tillhandahålla en farlig konsument-

tjänst, ska lagens bestämmelser om administrativa tvångsmedel inte tillämpas. En ytterligare utgångspunkt för tillgripandet av administrativa tvångsmedel är att verksamheten begränsas endast i en omfattning som är nödvändig för att trygga konsumenternas säkerhet.

Eftersom tillgripandet av tvångsmedel kan ha en stor, t.ex. ekonomisk, betydelse för verksamhetsutövaren ska de krav som principen om en god förvaltning ställer beaktas särskilt noga vid tillgripandet av tvångsmedel. Detta innebär bl.a. att ärendena ska behandlas utan dröjsmål och att hänsyn ska tas till verksamhetsutövarnas rättsskydd, dock så att konsumentssäkerheten inte äventyras.

34 §. Åläggande om korrigerings- eller rättelseåtgärd. I den gällande 22 § föreskrivs om tillsynsmyndighetens möjligheter att meddela behövliga ålägganden om korrigerings-, rättelse- eller informationsåtgärder. Eftersom särskilda bestämmelser föreslås om information, föreslås också att den nuvarande 22 § ändras till denna del. I paragrafen föreslås således endast bestämmelser om ålägganden som gäller korrigerings- och rättelseåtgärder på samma sätt som i 22 § 1 mom. i gällande lag. Som det konstateras i förarbetena till den gällande lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet är tanken bakom detta att de korrigerings- och rättelseåtgärder som nämns i bestämmelsen ofta kan vara tillräckliga som sådana, så att tillsynsmyndigheten inte behöver fatta beslut om strängare påföljder.

I 2 mom. i den gällande bestämmelsen föreskrivs också om tillsynsmyndighetens möjlighet att bestämma att en försummad åtgärd vidtas på den försumliges bekostnad eller att näringsidkarens eller tjänsteleverantörens verksamhet avbryts eller förbjuds. Eftersom det sakligt är fråga om hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande, föreslås det av tydlighetsskäl att momentet i fråga upphävs och att särskilda bestämmelser om saken intas i 37 och 38 §.

I stället föreslås det ett nytt 2 mom. med bestämmelser om att om anmälningsskyldigheten eller skyldigheten att upprätta ett säkerhetsdokument har försummats, får tillsynsmyndigheten ålägga tjänsteleverantören att inom en utsatt tid göra en anmälan enligt

6 § eller att upprätta ett säkerhetsdokument enligt 7 §. Ett sådant åläggande kan dock meddelas endast i sådana fall då försummelsen av skyldigheterna inte kan anses vara obetydlig. Med en icke obetydlig försummelse avses exempelvis total försummelse att göra anmälan eller inlämnande av en anmälan som är bristfällig i fråga om en viktig detalj eller en total försummelse att upprätta ett säkerhetsdokument eller upprättandet av ett säkerhetsdokument som inte är tillräckligt utförligt eller omfattande.

Om en anmälan eller ett säkerhetsdokument har större än obetydliga brister och myndigheten meddelar ett åläggande, ska myndigheten samtidigt uppge till vilka delar som anmälan eller säkerhetsdokumentet har brister. Detta betyder dock inte att tillsynsmyndigheten i varje enskilt fall ska ge tjänsteleverantören detaljerad handledning i hur en anmälan skrivs eller ett säkerhetsdokument upprättas eller att myndigheten ska upprätta dokumenten för tjänsteleverantörens räkning. Avsikten är att de bestämmelser om dokumenten som utfärdas på lägre nivå och de allmänna anvisningar som utfärdas av Säkerhetsteknikcentralen skapar tillräckligt stor klarhet om kraven beträffande upprättandet av dokumenten.

I paragrafen förutsätts också att tillsynsmyndigheten, innan denna meddelar något åläggande, har uppmanat tjänsteleverantören att avhjälpa bristen, men att uppmaningen inte har följts. Också förvaltningslagen (434/2003), som är en allmän lag som reglerar förvaltningsverksamheten, innehåller bestämmelser om bl.a. myndigheternas allmänna skyldighet att ge råd samt exempelvis om möjlighet att komplettera handlingar.

Med tanke på den föreslagna 45 §, dvs. föreläggande av vite samt hot om tvångsutförande eller avbrytande, föreslås i 2 mom. en begränsning enligt vilken ett åläggande som avses i detta moment inte får förenas med vite eller hot om tvångsutförande eller avbrytande. Det har bedömts att det räcker med att ett åläggande enligt 2 mom. kan förenas med vite.

35 §. Temporärt förbud. Enligt 24 § i gällande lag kan tillsynsmyndigheten meddela ett förbud enligt 23 § temporärt, om det är uppenbart att en konsumtionsvara eller kon-

sumenttjänst kan orsaka fara för hälsan. Om den kommunala tillsynsmyndigheten har meddelat ett temporärt förbud, men kommunen inte enligt det nuvarande 23 § 2 mom. har behörighet att meddela ett egentligt förbud, har beslutet om det temporära förbudet förelagts Konsumentverket, och i nuläget Säkerhetsteknikcentralen, för slutligt avgörande. Avsikten är att det inte ska vara för svårt för de kommunala tillsynsmyndigheterna att meddela temporärt förbud i de fall detta är nödvändigt för att garantera konsumenternas säkerhet. På grund av bestämmelsens nuvarande ordalydelse och det enligt många tycke invecklade förfarandet har det temporära förbudet dock upplevts som svårt att tillämpa. Vid tillsynen har denna bestämmelse tillämpats endast i liten utsträckning, vilket delvis kan bero på ovan nämnda orsaker.

Bestämmelsen om temporärt förbud föreslås således bli ändrad. Det föreslås att i 1 mom. av tydlighetsskäl stryks ett omnämnande om åläggande som ska meddelas samtidigt med det temporära förbudet. Dessutom föreslås att den reglering som motsvarar det nuvarande 2 mom. upphävs och att i det nya 2 mom., som motsvarar det nuvarande 3 mom., tas in ett omnämnande om att beslut om temporärt förbud ska delges Säkerhetsteknikcentralen. Det som ändrats jämfört med gällande bestämmelser är alltså att när alla tillsynsmyndigheter enligt förslaget vid behov kan meddela ett förbud enligt 36 §, ska hänvisningar till vissa situationer som anges i 36 § strykas som nödiga i den föreslagna 35 §. Beslut om temporärt förbud som fattats av kommunen eller regionförvaltningsverket ska alltid överlämnas till Säkerhetsteknikcentralen för avgörande. Säkerhetsteknikcentralen har bl.a. möjlighet att se på tillsynen ur ett nationellt perspektiv samt möjlighet att exempelvis inhämta utlåtanden från sakkunniga.

Det föreslås att bestämmelsen om temporärt förbud ändras också så att temporärt förbud ska kunna meddelas för den tid ärendet utreds, om det är uppenbart att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst kan orsaka fara för hälsan. I en sådan situation har man ännu inte bl.a. på grund av bristen på behövliga utredningar fått någon visshet om saken, dvs. det föreligger inte några förutsättningar

att meddela ett förbud enligt 36 §. Med detta hänsyftas sådana fall där det alltså är uppenbart att det föreligger en fara för konsumenterna, men att det saknas exempelvis forskningsresultat om en konsumtionsvara eller klara anvisningar om en konsumenttjänst eller etablerad tillsynspraxis. Som ett ytterligare villkor för att temporärt förbud ska kunna meddelas föreslås dessutom att faran inte kan förebyggas på något annat sätt t.ex. genom uppmaningar. I samband med att livsmedelslagen stiftades förutsatte riksdagens grundlagsutskott att motsvarande omnämnande tas in i livsmedelslagens förbudsparagraf, dvs. 56 § (grundlagsutskottets utlåtande 37/2005 rd).

Då området för konsumenttjänster utvidgas, förändras och utvecklas ständigt är det skäl att skilja mellan å ena sidan situationer i vilka det räcker med etablerade eller väl kända och iakttagna anvisningar och å andra sidan nya situationer som man ställs inför. I fråga om konsumenttjänster skulle skillnaden mellan ett egentligt förbud och ett temporärt förbud bestå i hur klart det fall på vilket normerna i fråga ska tillämpas är. Det egentliga förbudet ska i princip tillämpas i de fall då det finns klara anvisningar om saken eller god praxis inom branschen, och det temporära förbudet i sådana fall då anvisningar eller praxis saknas men då det är uppenbart att det föreligger en fara för konsumenters hälsa. I sådana fall är det också motiverat att ärendet, efter det att beslut om temporärt förbud fattas av kommunen, överlämnas till Säkerhetsteknikcentralen för slutligt avgörande eftersom Säkerhetsteknikcentralen kan ha mer omfattande kunskap om saken eller se saken ur ett nationellt perspektiv.

När det gäller konsumtionsvaror skulle ett temporärt förbud komma i fråga i sådana fall då det föreligger en stark misstanke om att en produkt är farlig men när laboratorieundersökningarna om saken ännu inte har blivit färdiga. I sådana fall då en produkts farlighet har blivit bevisad t.ex. genom laboratorieundersökningar eller andra utredningar, tillämpas det egentliga förbud som avses i 36 §.

Det föreslås dessutom att paragrafen ändras så att det i det nya 2 mom. föreskrivs att ett beslut om temporärt förbud som meddelats av den kommunala tillsynsmyndigheten eller

av regionförvaltningsverket ska utan dröjsmål, dock senast sju dagar från det att beslutet fattats, överlämnas till Säkerhetsteknikcentralen för avgörande. Säkerhetsteknikcentralen ska enligt den föreslagna bestämmelsen avgöra ett ärende om ett temporärt förbud som förelagts verket så snart som möjligt. Motsvarande bestämmelser ingår också i gällande lag men enligt den är fristen 14 dagar i stället för de nu föreslagna sju dagarna. I paragrafen föreslås dessutom ett omnämnande om att Säkerhetsteknikcentralen för sin egen del ska se till att behövliga utredningar utförs utan dröjsmål. Nya omnämnen av samma slag föreslås bli intagna också i 17, 37 och 38 §.

I motsats till gällande lag föreslås att paragrafen med bestämmelser om temporärt förbud i den nya lagen ska placeras före paragrafen om egentligt förbud.

36 §. Förbud. I gällande lag föreskrivs om tillsynsbefogenheterna för de myndigheter som utövar tillsyn enligt lagstiftningen om allmän produktsäkerhet så att när det gäller tillsynen över konsumenttjänsterna är det endast Säkerhetsteknikcentralen som i regel kan förbjuda en tjänsteleverantör att tillhandahålla konsumenterna en viss tjänst. Detta beror på bestämmelsen i 23 § i gällande lag som föreskriver att den kommunala tillsynsmyndigheten och regionförvaltningsverket kan meddela ett förbud enligt 23 § endast i sådana fall då konsumenttjänsten eller de uppgifter som lämnats om dem inte är förenliga med de bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen. I praktiken har endast en förordning, dvs. statsrådets förordning om uppgifter som skall lämnas om konsumtionsvaror och konsumenttjänster, utfärdats med stöd av den gällande lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet, vilket innebär att 23 § i praktiken knappast alls kan kunnat tillämpas inom den kommunala tillsynen över konsumenttjänsternas säkerhet.

Enligt den vedertagna arbetsfördelningen inom tillsynsverksamheten ankommer tillsynen över konsumenttjänsternas säkerhet på de kommunala tillsynsmyndigheterna. Av denna anledning är det viktigt att dessa till sitt förfogande har tillräckliga och effektiva metoder med hjälp av vilka konsumenternas säkerhet vid behov kan säkerställas. För att

det skulle vara möjligt för de kommunala myndigheterna att utöva effektiv tillsyn föreslås att bestämmelsen om förbud ändras så att såväl Säkerhetsteknikcentralen som de kommunala tillsynsmyndigheterna och regionförvaltningsverken ges enhetliga befogenheter.

Den gällande paragrafens 1 mom. har således reviderats i förslaget i enlighet med detta, och de bestämmelser som motsvarar det nuvarande 2 mom. föreslås bli upphävda som onödiga.

Som det konstateras i detaljmotiveringen till 35 § om temporärt förbud, ska det egentliga förbud som avses i 36 § tillämpas i princip i sådana fall då det finns klara anvisningar om saken eller exempelvis etablerad god praxis i branschen.

Enligt förslaget ska bestämmelserna revideras också i fråga om konsumtionsvaror eftersom det inte längre förutsätts att regionförvaltningsverket och den kommunala tillsynsmyndigheten kan utfärda förbud endast i det fall att konsumtionsvaran eller de uppgifter som lämnats om varan inte är förenliga med de bestämmelser som utfärdats med stöd av lag. I enlighet med den vedertagna arbetsfördelningen inom tillsynsverksamheten fattas besluten om förbud beträffande konsumtionsvaror på centralförvaltningens nivå, vilket gör att saken inte längre har någon stor betydelse i praktiken. Säkerhetsteknikcentralen kan i stället med stöd av den gällande lagen utfärda ett förbud enligt 23 § på den grunden att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst är farlig för hälsa eller egendom.

Det föreslagna 1 mom. har dessutom förklarats i och med att de detaljer som tidigare räknades upp under två punkter nu har samlats under en punkt. Också paragrafens struktur har ändrats bl.a. genom att man infört en ny term "verksamhetsutövare". Avsikten har dock inte varit att därigenom göra några innehållsmässiga ändringar i 1 mom. På motsvarande sätt som i fråga om 35 § om förbud, föreslås att ordalydelsen i 1 mom. kompletteras så att i den intas ett omnämnande om att faran inte kan avvärjas på något annat sätt. Detta motsvarar i tillämpliga delar bestämmelserna i 56 § i livsmedelslagen.

Bestämmelserna i det gällande 23 § 3 mom., såsom åläggandet att dra tillbaka en

vara från marknaden samt att för tillsynsmyndigheten lägga fram en utredning om hur åläggandet verkställts, ska samlas ihop i ett nytt 2 mom.

I paragrafen föreslås ett nytt 3 mom. i vilket det föreskrivs att tillsynsmyndigheten kan ålägga verksamhetsutövaren att dra tillbaka konsumtionsvaran från marknaden, om en konsumtionsvara som enligt gemenskapslagstiftningen ska vara försedd med CE-märkning saknar sådan märkning. Bestämmelsen hindrar inte att konsumtionsvaran i framtiden kan finnas på marknaden, om den förses med CE-märkning i enlighet med den gemenskapslagstiftning som berör varan och om de övriga villkoren för CE-märkning av varan uppfylls.

37 §. Avbrytande av verksamheten. Bestämmelserna om avbrytande av verksamheten finns i 22 § i gällande lag. Regleringen föreslås bli ändrad så att bestämmelser om tillsynsmyndighetens möjlighet att vid behov omedelbart avbryta verksamheten ska tas in i egen paragraf. Bestämmelser som liknar de föreslagna finns i 38 § i räddningslagen (468/2003).

För att det skulle vara möjligt att avbryta verksamheten föreslås en ny 37 §. I bestämmelsen uppställs som villkor för avbrytandet av verksamheten att det är uppenbart att konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten är farlig för hälsan och att faran är omedelbar. Ett ytterligare villkor är att faran inte kan avvärjas på något annat sätt. Eftersom avbrytande av verksamheten är ett starkt administrativt tvångsmedel, efterstavar man genom den föreslagna formuleringen av paragrafen att säkerställa att den endast tillämpas i absolut tvingande situationer.

I bestämmelsen föreslås dessutom ett liknande omnämnande som ingår i 24 § i gällande lag att om något beslut enligt 34, 35 eller 36 § inte har meddelats, ska ärendet avgöras så snart som möjligt efter det att verksamheten har avbrutits. Syftet med detta är att säkerställa verksamhetsutövarens rättskydd i sådana fall då avbrytande måste tillgripas med tanke på tryggheten konsumenternas säkerhet. Tillsynsmyndigheten har rätt att avbryta verksamheten oberoende av om det meddelats något förbud i ärendet eller inte.

I praktiken kan det uppstå behov att avbryta verksamheten framför allt i fråga om konsumenttjänster. Avbrytande av verksamheten är en viktig tillsynsметод i de fall då den tjänst som en verksamhetsutövare tillhandahåller medför en omedelbar fara och verksamhetsutövaren inte självmant avbryter den farliga verksamheten. Verksamheten ska avbrytas endast i en sådan omfattning som är nödvändig för att faran kan avvärijas och då lindrigare åtgärder är otillräckliga med tanke på avvärjandet av faran. Bestämmelsen är avsedd att bli tillämplad i sådana fall som kräver skyndsamma åtgärder. Då har man nödvändigtvis ännu inte klart för sig vilka slags åtgärder som måste vidtas.

På motsvarande sätt som i 35 § i fråga om temporärt förbud och i 17 § i fråga om skyndsamma åtgärder, föreslås i 37 § 3 mom., som handlar om beslut om avbrytande, att den kommunala tillsynsmyndigheten eller regionförvaltningsverket utan dröjsmål, dock senast sju dagar från det att beslutet om avbrytande av verksamheten fattades, ska överlämna beslutet till Säkerhetsteknikcentralen för avgörande. Målet med detta är att ovan nämnda exceptionella situationer ska bedömas på enhetliga grunder i olika delar av landet. Säkerhetsteknikcentralen ska därefter avgöra ärendet så snart som möjligt samt för sin egen del se till att behövliga utredningar utförs utan dröjsmål. Om ett beslut om ett temporärt förbud som fattats av den kommunala tillsynsmyndigheten i samma ärende samtidigt finns hos eller inkommer till Säkerhetsteknikcentralen för avgörande, är det i regel ändamålsenligt att ärendena behandlas gemensamt.

Avbrytande av verksamheten skulle i praktiken troligtvis ske genom sådan handräckning som med stöd av den föreslagna 46 § kan begäras av polisen.

38 §. Tvångsutförande. På motsvarande sätt som i fråga om 37 § föreslås att det stiftas en ny 38 § som föreskriver att tillsynsmyndigheten har rätt att i vissa tvingande fall bestämma att åtgärder som är nödvändiga för avvärjande av faran ska utföras på verksamhetsutövarens bekostnad, om det är uppenbart att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst kan orsaka fara för hälsan och om faran är omedelbar. I bestämmelsen förutsätts dess-

utom att faran inte kan avvärjas på något annat sätt.

Tvångsutförande skulle bli aktuellt oftast i sådana fall i vilka den ansvariga parten är en kommun eller någon annan typiskt icke-kommersiell tjänsteleverantör. I motsats till företag och andra kommersiella tjänsteleverantörer kan en kommun eller annan motsvarande icke-kommersiell tjänsteleverantör i allmänhet inte särskilt lätt fatta beslut om att tillhandahållandet av en tjänst ska upphöra och i synnerhet inte genomföra en sådan åtgärd i praktiken. Ett företag som tillhandahåller programtjänster kan t.ex., när det så vill, upphöra att ordna snöskotersafarin, varvid den fara som eventuellt medförs för konsumenterna upphör att existera. En kommun eller någon annan motsvarande part kan däremot i fråga om t.ex. en lekplats eller badstrand i praktiken inte hindra människor från att använda tjänsten. Typiskt för dylika tjänster är att de står fritt till människornas förfogande oberoende av klockslag eller andra motsvarande omständigheter samt utan vederlag. Bland annat för att avvärja de faror som ovan beskrivna situationer orsakar är det nödvändigt att tillsynsmyndigheten vid behov på tjänsteleverantören bekostnad kan låta utföra sådana åtgärder som är nödvändiga för att den omedelbara faran för människors hälsa kan undanröjas.

Det kan också handla om ett fall då tvångsutförandet av åtgärden är det mest ändamålsenliga tillvägagångssättet exempelvis på grund av att avbrytande av verksamheten till vissa delar skulle vara en orimlig åtgärd i det aktuella fallet. En sådan situation kan gälla t.ex. avhjälpan av en säkerhetsbrist hos ett lekredskap på en lekplats. Trots att ett lekredskap på en lekplats har en brist som kan betecknas som allvarlig, skulle det inte obetingat vara nödvändigt eller ändamålsenligt att förbjuda alla aktiviteter på lekplatsen. Å andra sidan skulle en skylt som hängt på lekredskapet och på vilken användning av redskapet förbjuds eller det att redskapet placerats inom en inhägnad faktiskt inte undanröja faran, dvs. hindra barnen från att använda lekredskapet. I ett sådant fall då den ansvariga parten inte frivilligt går med att åtgärda saken skulle tillsynsmyndigheten kunna undanröja faran exempelvis genom att låta

reparera lekredskapet på den ansvariga partens bekostnad eller genom att flytta lekredskapet bort från lekplatsen till ett ställe där det inte medför fara. Ett sådant ställe skulle kunna vara t.ex. kommunens depå.

På motsvarande sätt som i paragrafen om avbrytande, föreslås det i paragrafen om tvångsutförande att den kommunala tillsynsmyndigheten eller regionförvaltningsverket utan dröjsmål, men senast sju dagar från det att beslutet om tvångsutförande fattades, ska överlämna beslutet till Säkerhetsteknikcentralen för avgörande. Syftet med detta är att i likhet med 37 § om avbrytande se till att de fall på vilka paragrafen i fråga tillämpas kommer att bli behandlade på ett enhetligt sätt i hela landet. Säkerhetsteknikcentralen ska därefter avgöra ärendet så snart som möjligt samt för sin egen del se till att behövliga utredningar utförs utan dröjsmål.

39 §. Exportförbud. Enligt 25 § i gällande lag kan Säkerhetsteknikcentralen och tullmyndigheten förutom att meddela förbud enligt 23 § dessutom förbjuda export eller transport genom landet av en konsumtionsvara eller en vara som används i samband med en konsumenttjänst, om konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten kan medföra allvarlig fara för hälsan.

Paragrafen föreslås bli ändrad så att export eller transport genom Finland skulle kunna förbjudas också i sådana fall då något förbud enligt 36 § inte har meddelats. I övrigt motsvarar paragrafen den gällande regleringen.

Det kan vara nödvändigt med ett förbud mot export exempelvis i sådana fall då en näringsidkare frivilligt upphör med försäljningen av en vara och det inte föreligger någon grund för meddelande av förbud enligt 36 §. Varan kan dock medföra en så allvarlig fara för hälsan att det inte kan anses acceptabelt att varan exporteras. Som det förklarats i förarbetena till den gällande lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet har det ansetts nödvändigt med ett exportförbud, inte enbart på grund av bestämmelserna i direktivet om allmän produktsäkerhet utan också för att en produkt som medför allvarlig fara i Finland medför motsvarande fara också i andra länder.

Enligt förarbetena till gällande lag är en allvarlig risk för hälsan i regel förenad med

ett fel eller en brist i konsumtionsvarans konstruktion eller sammansättning. Exempelvis det faktum att en konsumtionsvara strider mot bestämmelserna om skyldigheten att lämna information, skulle i allmänhet inte vara en tillräcklig grund för att ett exportförbud ska kunna meddelas.

Om ett fel eller en brist hos varan bäst kan avhjälpas genom att man returnerar varan till den utländska tillverkaren bör export av varan i detta syfte tillåtas om man kan försäkra sig om att en farlig vara inte hamnar på marknaden i ett annat land utan att bristerna har avhjälpats.

På samma sätt som enligt gällande lag ska endast Säkerhetsteknikcentralen och tullmyndigheten kunna meddela exportförbud.

40 §. Åläggande om förstöring. Paragrafen motsvarar till sitt sakinhåll 26 § i gällande lag.

41 §. Avvärjande av fara som är förknippad med en konsumtionsvara. Paragrafens rubrik har ändrats. Paragrafen motsvarar till sitt sakinhåll 27 § i gällande lag. Det föreslås att ordalydelsen i 1 mom. förenklas. Det är fråga om en språklig ändring.

42 §. Avvärjande av fara som är förknippad med en konsumenttjänst. Paragrafens rubrik har ändrats. Paragrafen motsvarar till sitt sakinhåll 28 § i gällande lag. Det föreslås att ordalydelsen i 1 mom. förenklas. Det är fråga om en språklig ändring.

43 §. Konsumentens rättigheter vid återkallelse. Paragrafen motsvarar till sitt sakinhåll 29 § i gällande lag.

44 §. Åläggande att lämna information. Enligt gällande lag kan tillsynsmyndigheten i vissa fall förelägga en verksamhetsutövare att informera konsumenterna om en risk som är förenad med varan eller tjänsten eller användningen av varan eller tjänsten samt om konsumenters rättigheter. Paragrafen föreslås bli ändrad så att tillsynsmyndighetens möjlighet att ge verksamhetsutövaren ett åläggande att informera ska skiljas från tillämpningen av andra administrativa tvångsmedel. Enligt gällande lag har informationsföreläggandet kopplats till tillgripandet av andra administrativa tvångsmedel. Erfarenheterna av det praktiska tillsynsarbetet visar dock att variationerna är stora från fall till fall. Informationsåtgärder kan behöva vidtas även om

det i det aktuella fallet inte finns något behov av att tillgripa andra administrativa tvångsmedel. Ett sådant fall kan det vara fråga om t.ex. när en konsumtionsvara är farlig på grund av bristfälliga bruksanvisningar och bristen kan avhjälpas genom information. Det har förekommit fall i vilka brådskande informationsåtgärder måste ha vidtagits utan att man har vetat huruvida det finns skäl att tillgripa sådana tvångsmedel som lagstiftningen tillåter, och om det finns skäl därtill, vilka tvångsåtgärder som skulle komma i fråga i så fall.

I paragrafen föreslås också ett nytt 2 mom. som anger att tillsynsmyndigheten på verksamhetsutövarens bekostnad kan informera om en fara som är förenad med en konsumtionsvara eller konsumenttjänst. På detta sätt skulle man kunna gå till väga t.ex. om verksamhetsutövaren inte har iakttagit det åläggande om information som avses i 1 mom.

Enligt den föreslagna paragrafen skulle myndigheten kunna informera på verksamhetsutövarens bekostnad också utan att något åläggande enligt 1 mom. har meddelats, dvs. när det finns vägande skäl därtill på grund av ärendets brådskande natur. Ett sådant fall skulle det vara fråga om t.ex. när en verksamhetsutövare skriftligen har lovat att vidta behövliga informationsåtgärder men har inte infriat sitt löfte eller den information som har givits har haft väsentliga brister. Situationen kan vara så brådskande att det inte med tanke på konsumenters hälsa finns tid att först meddela ett åläggande enligt 1 mom. och sedan vänta på huruvida verksamhetsutövaren iakttar åläggandet eller inte.

När behovet av ett åläggande att lämna information bedöms är utgångspunkten att verksamhetsutövaren själv kan sköta informeringen. Tillsynsmyndigheten ska dock bedöma huruvida detta är möjligt i det aktuella fallet med hänsyn tagen till t.ex. det dröjsmål som detta eventuellt medför i den information som ska ges till konsumenterna. Verksamhetsutövaren ska dock alltså ges en möjlighet att själv informera om saken, om inte detta på grund av förhållandena, såsom brådskande eller av motsvarande skäl, är omöjligt utan att konsumenters hälsa äventyras.

45 §. Vite samt hot om tvångsutförande eller avbrytande. Enligt 31 § i gällande lag kan

beslut om administrativa tvångsmedel förenas med vite, om detta inte av särskilda skäl är obehövt. Inom tillsynen över konsumentens säkerheten har paragrafen upplevts som svår att tillämpa. De tjänsteinnehavare i kommunerna som i praktiken utövar tillsyn över konsumentens säkerheten är mer vana vid bl.a. bestämmelserna i livsmedelslagstiftningen som anger att ett beslut kan förenas med vite eller med hot om tvångsutförande eller avbrytande.

Att förena administrativa tvångsmedel med vite har i regel upplevts vara svårt bl.a. på grund av oklarheter kring frågan huruvida behörigheten att förelägga andra tvångsmedel med vite kan delegeras till enskilda tjänsteinnehavare eller inte. Då de gällande bestämmelserna dock utgår från att beslut ska förenas med vite, har oklarheter av denna typ varit ägnade att öka osäkerheten om hur bestämmelserna ska tillämpas.

I syfte att förenhetliga bestämmelserna på området miljö- och hälsoskydd och för att underlätta tillsynsarbetet föreslås att ordalydelsen i paragrafen om vite ändras så att den motsvarar bestämmelserna i livsmedelslagen. Därvid skulle inte föreläggande av vite på samma sätt som i gällande lag vara det principiella tillvägagångssättet.

Dessutom föreslås att det skapas klarhet i bestämmelserna om hot om tvångsutförande eller avbrytande. I gällande lag ingår bestämmelser om hot om tvångsutförande eller avbrytande i 22 § om korrigerings-, rättelse- och informationsåtgärder, och detta har i det praktiska tillsynsarbetet upplevts vara ett svårbegripligt regleringssätt. Med tanke på klarheten i regleringen föreslås att det i bestämmelsen om vite föreskrivs också om eventuella hot om tvångsutförande eller avbrytande. I förslaget har dock möjligheten att förena ett beslut med hot om tvångsutförande eller avbrytande begränsats till sådana fall i vilka ett sådant kan bedömas vara behövt, dvs. ett åläggande om korrigerings- eller rättelseåtgärd enligt 33 § 1 mom., ett temporärt förbud eller förbud som avses i 35 § respektive 36 §, ett exportförbud som avses i 39 §, ett åläggande om förstöring som avses i 40 §, återkallelseförfaranden som avses i 41 och 42 § samt ett åläggande att lämna information som avses i 44 §. Andra ålägganden som

meddelas med stöd av lagen kan förenas med vite.

7 kap. Särskilda bestämmelser

46 §. Handräckning. Paragrafen motsvarar till sitt sakinnehåll 32 § i gällande lag.

47 §. Rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter. Paragrafen motsvarar till sitt sakinnehåll 33 § i gällande lag. Paragrafens ordalydelse föreslås dock bli ändrad så att den är enhetlig med bestämmelserna i polislagen (493/1999).

48 §. Ändringssökande. Paragrafen om ändringssökande föreslås i viss mån bli förtydligad samt kompletterad i enlighet med de ändringar som föreslagits i fråga om administrativa tvångsmedel. Avsikten är att det ska vara klart för både tillsynsmyndigheten och de som berörs av eventuella administrativa beslut hos vem och i vilken ordning besvär ska anföras över ett beslut eller på vilket annat sätt ett ärende kan föreläggas någon annan instans för avgörande. Det föreslås att bestämmelser om ändringssökande utfärdas inte bara i den egentliga paragrafen om ändringssökande utan dessutom direkt i anslutning till vissa paragrafer med bestämmelser om administrativa tvångsmedel, eftersom bestämmelserna i fråga är av sådan art att de inbegriper specialförfaranden som avviker från de vanliga vägarna för ändringssökande, varför det anses vara instruktivt att ha bestämmelser om ändringssökande direkt i anslutning till lagrummet i fråga. I de föreslagna 17, 35, 37 och 38 § ingår således bestämmelser om beslut som ska överlämnas till Säkerhetsteknikcentralen för avgörande. För att man skulle kunna bilda sig en helhetsuppfattning om förfarandena för ändringssökande bör man alltså utöver 48 § dessutom studera 17, 35 och 37—38 §.

I 48 § 1 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar den nuvarande regleringen och som anger att i fråga om vissa typer av beslut får ändring inte sökas genom separata besvär. Till dessa hör för det första sådana beslut av en tjänsteinnehavare som med stöd av 17 § ska fattas i brådskande ordning och som med stöd av nämnda paragraf kan fattas utan att behörighet delegerats på tjänsteinnehavaren på det sätt som lagen möjliggör. I

sådana fall ska ärendet enligt de föreslagna 17 § 2 och 3 mom. beroende på det aktuella ärendets natur föreläggas antingen den kommunala tillsynsmyndigheten eller Säkerhetsteknikcentralen för behandling. I ett beslut som då fattas kan å andra sidan ändring sökas på ett sedvanligt sätt i den ordning som anges i förvaltningsprocesslagen.

I 1 mom. föreslås också bestämmelser om förbud mot separata besvär i ett fall då antingen ett beslut om temporärt förbud enligt 35 § fattats eller då ett beslut enligt 37 eller 38 § om avbrytande av verksamheten eller om tvångsutförande har fattats av kommunen eller regionförvaltningsverket. I dessa fall föreslås att bestämmelser om ett förfarande som liknar ändringssökande tas in direkt i de aktuella paragraferna, så att det där konstateras att den kommunala tillsynsmyndigheten eller regionförvaltningsverket utan dröjsmål, men dock inom sju dagar från det att beslutet i fråga fattades, ska överlämna ärendet till Säkerhetsteknikcentralen för avgörande. När Säkerhetsteknikcentralen eller tullverket fattar beslut om ett temporärt förbud avgörs ärendet, dvs. frågan om eventuellt förbud enligt 36 §, av beslutsmyndigheten själv varefter besvär över beslutet kan anföras på ett sedvanligt sätt i den ordning som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

När tullverket utövar tillsyn enligt 14 § 2 mom. över varor som importeras från andra EU-medlemsländer begränsar sig verkets tillsynsbefogenheter till den första avlossningen och lagringen av ett varupartiet. Trots att i ett sådant fall i regel endast ett prov tas av varan utan att varupartiet stoppas för undersökning, skulle tullverket i ett fall då det hyser starka misstankar om att varuprovet strider mot bestämmelserna ha möjlighet att meddela ett temporärt förbud enligt 35 §. Också i detta fall ska saken slutgiltigt avgöras av tullverket självt.

Avsikten är att när Säkerhetsteknikcentralen avgör ett ärende som gäller ett beslut enligt 35 eller 37—38 § som fattats av den kommunala tillsynsmyndigheten eller regionförvaltningsverket, ska Säkerhetsteknikcentralen i princip endast göra en bedömning utifrån den aktuella situationen, dvs. huruvida ett förbud enligt 36 § ska behöva meddelas eller någon annan åtgärd vidtas. Centralen

granskar å andra sidan exempelvis inte det förfarande som lett till det aktuella beslutet eller bedömer huruvida ärendet möjligen skulle ha kunnat avgöras på något annat sätt i ett tidigare skede. När Säkerhetsteknikcentralen behandlar ärendet på det sätt som avses i 35 § eller 37—38 § behandlar det ärendet så att säga "på nytt". Bland annat med tanke på rättsskyddet för den som berörs av beslutet har det i alla berörda paragrafer föreslagits en bestämmelse om att Säkerhetsteknikcentralen ska behandla ärendet utan dröjsmål, dvs. så snart som möjligt, dock utan att för den skull offra sådana utredningar eller andra åtgärder som är nödvändiga med tanke på saken.

I 1 mom. föreslås dessutom, på motsvarande sätt som i gällande lag, att det inte är tillåtet att söka ändring i beslut om vite eller hot om tvångsutförande eller avbrytande genom separata besvär.

På grund av ordalydelsen i gällande lag har det förblivit oklart vilka besvärsvägar som är möjliga då en tjänsteinnehavare på basis av den behörighet som delegerats på honom eller henne meddelat ett beslut om temporärt förbud. För att oklarheter av nämnda art ska kunna undvikas föreslås det tydliga bestämmelser om att då en tjänsteinnehavare med stöd av den behörighet som delegerats på honom eller henne fattat beslut, och bestämmelser om att beslutet ska överlämnas till Säkerhetsteknikcentralen för avgörande har utfärdats någon annanstans i lag, får inte rättelse i saken samtidigt yrkas hos en kommunal nämnd eller annat kommunalt organ på det sätt som anges i 34 § 2 mom. i gällande lag. Då det således i den föreslagna 16 § möjliggörs delegering av behörighet på en tjänsteinnehavare i fråga om beslut enligt 34—38 § om tillgripande av eventuella administrativa tvångsmedel, föreslås de ärenden som gäller 34 och 36 § vara sådana i vilka ett rättelseyrkande hos en nämnd eller ett organ ska kunna lämnas med anledning av tjänsteinnehavarens beslut som baserar sig på delegering. I andra fall, dvs. ärenden som gäller 35, 37 och 38 §, ska ärendet överlämnas till Säkerhetsteknikcentralen för avgörande.

Till övriga delar motsvarar paragrafen i fråga om sakinnehåll 34 § i gällande lag. Således ska också den gällande lagens hänvisningar till förvaltningsprocesslagen och

kommunallagen kvarstå oförändrade. I ett beslut som tillsynsmyndigheten fattat ska i regel ändring i andra än ovan nämnda fall kunna sökas genom besvär i enlighet med förvaltningsprocesslagen.

Exempelvis skulle besvär kunna anföras hos behörig förvaltningsdomstol över samtliga beslut som Säkerhetsteknikcentralen fattat med undantag för beslut om ett temporärt förbud enligt 35 §, vilket enligt den föreslagna 35 § ska avgöras så att tillsynsmyndigheten själv, dvs. Säkerhetsteknikcentralen, så snart som möjligt avgör frågan om ett eventuellt förbud enligt 36 §. I Säkerhetsteknikcentralens beslut om förbud enligt 36 § eller om att låta beslutet förfalla ska å sin sida ändring kunna sökas genom besvär hos behörig förvaltningsdomstol, liksom också i sådana beslut som Säkerhetsteknikcentralen fattat då ett ärende som behandlats vid en annan tillsynsmyndighet enligt 17, 35, 37 eller 38 § har underställts centralen för avgörande.

49 §. Verkställighet. Paragrafen motsvarar till sitt sakinnehåll 35 § i gällande lag.

50 §. Straffbestämmelser. Paragrafen motsvarar till sitt sakinnehåll 36 § i gällande lag.

51 §. Bestämmelse om statsandel. Paragrafen motsvarar till sitt sakinnehåll 37 § i gällande lag.

52 §. Bemyndigande att utfärda förordning. I fråga om sakinnehållet motsvarar paragrafen 40 § i den gällande lagen om konsumentansvar och konsumenttjänsters säkerhet.

8 kap. Delegation

53 §. Konsumentssäkerhetsdelegationen. I fråga om sakinnehåll motsvarar paragrafen huvudsakligen den gällande lagens 38 § som handlar om delegationen för konsumentärenden. Det föreslås att delegationens namn ändras till konsumentssäkerhetsdelegationen.

Delegationen är avsedd att vara ett rådgivande organ. Den utövar inte någon offentlig makt varför det inte är nödvändigt att utfärda detaljerade bestämmelser om dess beslutföret, omröstningsförfaranden och andra motsvarande omständigheter.

Det föreslås att till de bestämmelser som gäller nämndens uppgifter fogas hänvisningar till miljö- och hälsoskyddet samt till polis-

väsendet. Till de övriga delarna ska delegationens uppgifter vara oförändrade.

I paragrafen föreslås ett nytt 3 mom. i vilket det föreskrivs att närmare bestämmelser om konsumentssäkerhetsdelegationen får utfärdas genom förordning av statsrådet. I praktiken kan det exempelvis vara ändamålsenligt att bestämmelser utfärdas om tillsättande av sektioner under delegationen.

54 §. *Konsumentssäkerhetsdelegationens sammansättning.* När den nuvarande lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsternas säkerhet trädde i kraft utvidgades sammansättningen hos delegationen för konsumentärenden betydligt. Delegationen består av en ordförande och en vice ordförande samt högst arton andra medlemmar, vilka alla förordnas av statsrådet för tre år i sänder.

En så omfattande sammansättning har ansetts vara motiverad eftersom delegationens arbete möjliggör spridning av information om konsumentssäkerhetsfrågorna till olika parter. Trots detta har delegationen för närvarande inte tillräckligt många företrädare för tjänsteproducenter och parter som tillhandahåller utbildning om tjänsteproduktion. Då lagstiftningen om allmän konsumentssäkerhet nuförtiden också omfattar offentliga tjänster är det vidare motiverat att t.ex. också Finlands Kommunförbund har företrädare i delegationen.

Därför föreslås det att paragrafen om delegationens sammansättning ändras så att det maximala antalet medlemmar i delegationen – ordförande, vice ordförande och högst arton andra medlemmar – också fortsättningsvis anges i den, men i fråga om sammansättningen anges inte så noggrant som tidigare vilka parter som medlemmarna ska företräda. När beslut om sammansättningen fattas beaktas dock också i fortsättningen att medlemmarna i delegationen jämlikt företräder olika parter. Detta skulle göra det möjligt att få företrädare för exempelvis idrott och motion samt för läroanstalter in i delegationen.

1.2 Strafflagen

I överensstämmelse med gällande bestämmelser föreslås i 50 § 1 mom. en bestämmelse som anger att bestämmelser om straff för ett hälsobrott som strider mot bestämmelser-

na i konsumentssäkerhetslagen eller de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den finns i 44 kap. 1 § i strafflagen. I enlighet med den straffrättsliga laglighetsprincipen är det motiverat att ändra hänvisningarna i 44 kap. 1 § 1 mom. 2 punkten och 2 mom. så att de åsyftar den föreslagna konsumentssäkerhetslagen. Detta medför inte någon ändring i fråga om straffbarhet.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Ett utkast till statsrådets förordning om säkerhetsdokumentet för vissa konsumenttjänster utgör bilaga till propositionen.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft ca sex månader från det att de har godkänts och blivit stadfästa. Verksamhetsutövarnas skyldigheter beträffande upprättande av säkerhetsdokument avses dock träda i kraft först sex månader från det att lagen har trätt i kraft.

För att trygga den praktiska konsumentssäkerhetstillsynen och de nuvarande tjänsteinnehavarnas ställning föreslås att en tjänsteinnehavare som vid lagens ikraftträdande arbetar med uppgifter inom miljö- och hälso-skyddet är kompetent att utföra uppgifter inom konsumentssäkerhetstillsynen även om tjänsteinnehavaren i fråga inte skulle ha den kompetens som krävs för dessa. På detta sätt skulle bestämmelsen omfatta också dem som t.ex. är familjelediga vid tidpunkten för lagens ikraftträdande.

4 Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning

4.1 Näringsfrihet och skydd av egendom

I 6 § i den föreslagna lagen åläggs de tjänsteleverantörer som tillhandahåller vissa konsumenttjänster skyldighet att göra en anmälan om sin verksamhet till tillsynsmyndigheten. Ett sådant förslag om anmälningskyldighet, även om det skulle beröra en ganska begränsad skara kommersiella konsumenttjänster, har dock betydelse med tanke på den

näringsfrihet som anges i 18 § 1 mom. i grundlagen. För att tillsynen ska kunna ordnas är det nödvändigt att tillsynsmyndigheten blir informerad om existensen av sådana aktörer som omfattas av tillsynen och om det huvudsakliga innehållet i deras verksamhet. Syftet med den anmälningsskyldighet för verksamhetsutövarna som föreskrivs i den föreslagna lagen är att trygga medborgarnas säkerhet och att främja tillhandahållandet av säkra konsumenttjänster. Dessa kan betraktas som sådana viktiga samhällsintressen med vilka begränsning av näringsfriheten kan motiveras. Begränsningarna är också nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheter som anges i 22 § i grundlagen ska kunna tillgodoses. Enligt 20 § i grundlagen bär var och en ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet. Det allmänna ska verka för att alla tillförsäkras en sund och säker miljö. Enligt 7 § 1 mom. i grundlagen har alla rätt till liv och till personlig frihet, integritet och trygghet. I den föreslagna formen kan således bestämmelsen om anmälningsskyldighet inte betraktas som problematisk med tanke på 18 § 1 mom. i grundlagen.

I den föreslagna lagen föreslås också bestämmelserna om de administrativa tvångsmedel som står till myndighetens förfogande bli klargjorda och till vissa delar utvidgade. Med avvikelse från den gällande regleringen föreslås de kommunala tillsynsmyndigheterna och regionförvaltningsverken få samma möjlighet att vid behov meddela verksamhetsförbud som tillsynsmyndigheterna på centralförvaltningsnivå har. Ett förbud mot överlåtelse eller tillhandahållande av konsumtionsvaror eller konsumenttjänster innebär ett ingrepp i näringsfriheten som är tryggad i 18 § 1 mom. i grundlagen. Förslaget måste därmed bedömas med hänsyn till de allmänna kriterierna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna, särskilt med avseende på om bestämmelserna är godtagbara och proportionella eller inte. Förbudet avser att främja befolkningens hälsa och förebygga hälsorisker, och det finns således godtagbara grunder för ett förbud om man ser till de grundläggande fri- och rättigheterna. Inte heller ur proportionalitetssynpunkt är regleringen problematisk med tanke på när-

ingsfriheten som är tryggad i 18 § 1 mom. i grundlagen, eftersom tillsynsmyndighetens möjlighet att tillgripa administrativa tvångsmedel förutsätter enligt de föreslagna bestämmelserna om förbud och temporärt förbud samt om avbrytande av verksamheten och om tvångsutförande att faran inte kan avvärjas på något annat sätt (grundlagsutskottets utlåtande 37/2005 rd).

Utifrån de ställningstaganden som gjorts i riksdagens grundlagsutskott kan det konstateras att den föreslagna regleringen i ljuset av 19 § 3 mom. och 20 § 2 mom. i grundlagen har goda grunder som har samband med främjandet av befolkningens hälsa och en sund livsmiljö (särskilt det ovan nämnda utlåtandet av grundlagsutskottet GrUU 37/2005 rd). Den föreslagna regleringen kan således inte betraktas som problematisk med tanke på 18 § 1 mom. i grundlagen.

4.2 Befogenhet att utfärda förordning och överföring av lagstiftningsbehörighet

Enligt 80 § i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag utfärdas genom lag. Enligt grundlagsutskottets praxis (grundlagsutskottets utlåtande 56/2002 rd) ska de befogenheter som har att göra med utfärdandet av förordning och delegering av lagstiftningsbehörighet vara tillräckligt exakta och noggrant avgränsade. Av lagen ska det tydligt framgå om vilka omständigheter det ska föreskrivas genom förordning. I den föreslagna lagen ingår bemyndigande för statsrådet att utfärda förordning bl.a. om innehållet i och upprättandet av det säkerhetsdokument som avses i 7 §. Också närmare bestämmelser om en anmälan enligt 8 § om en farlig konsumtionsvara eller konsumenttjänst ska enligt förslaget kunna bli utfärdade genom förordning av statsrådet. I ovan nämnda fall av bemyndigande har de detaljer som regleringen på lägre nivå ska gälla specificerats och till denna del kan det inte anses vara fråga om saker som hör till området för lagstiftningen utan det är närmast fråga om mer detaljerad reglering av teknisk karaktär. Dessutom föreslås det på

samma sätt som i den gällande lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet att närmare bestämmelser om sådan nödvändig information om konsumtionsvaror och konsumenttjänster som ska ges konsumenter eller personer som kan jämföras med konsumenter samt information om de krav som ska ställas på konsumtionsvaror och konsumenttjänster för att människors hälsa och egendom ska kunna skyddas ska få utfärdas genom förordning av statsrådet. Den föreslagna lagen innehåller dessutom myndiganden för statsrådet eller arbets- och näringsministeriet att utfärda förordning om vissa omständigheter i anslutning till myndighetstillsynen, såsom behörighetsvillkoren för de tjänsteinnehavare som utför tillsyns-
uppgifter.

4.3 Lagstiftningsordning

Den föreslagna lagen motsvarar den författningsnivå som förutsätts i grundlagen och den innehåller inte några sådana inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna som är problematiska ur grundlagens synpunkt. Statsrådet samt arbets- och näringsministeriet får utfärda förordningar om sådana omständigheter som är exakt och noggrant avgränsade i lag. På de grunder som anförts ovan anses att det lagförslag som ingår i propositionen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Konsumentssäkerhetslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att

- 1) säkerställa att konsumtionsvaror och konsumenttjänster är säkra,
- 2) förebygga sådan fara för hälsa och egendom som förorsakas av konsumtionsvaror och konsumenttjänster,
- 3) när fara som avses i 2 punkten uppstår, säkerställa att faran kan undanröjas på ett tillräckligt effektivt sätt,
- 4) säkra en högklassig konsumentssäkerhetstillsyn,
- 5) bidra till förbättrande av verksamhetsbetingelser för verksamhetsutövare.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på

- 1) konsumtionsvaror som tillverkas, saluförs, säljs eller på annat sätt överlåts, som importerar eller exporteras eller som transporterar genom Finland,
- 2) konsumenttjänster som tillhandahålls, utförs, saluförs, säljs eller på annat sätt överlåts,

3) CE-märkning eller fall där sådan saknas, om det inte föreskrivs närmare om detta någon annanstans i lagstiftningen.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *konsumtionsvaror* varor som är avsedda att användas för eller som i betydande omfattning används för enskild konsumtion,
- 2) *konsumenttjänster* tjänster som är avsedda att användas för eller som i betydande omfattning används för enskild konsumtion,
- 3) *varuleverantör* fysisk person eller enskild eller offentlig juridisk person som tillverkar, importerar, exporterar, transporterar genom Finland, saluför, tillhandahåller, säljer eller på annat sätt överlåter eller förmedlar konsumtionsvaror,
- 4) *tjänsteleverantör* fysisk person eller enskild eller offentlig juridisk person som utför, saluför, tillhandahåller, säljer eller på annat sätt överlåter eller förmedlar konsumenttjänster,
- 5) *verksamhetsutövare* varuleverantör eller tjänsteleverantör,
- 6) *riskbedömning* identifiering av faror samt fastställande av riskernas omfattning och bedömning av deras betydelse med tanke på säkerheten,
- 7) *tillsynsmyndigheter* myndigheter som avses i 13—16 § och 18 §,

8) *CE-märkning* märkning genom vilken tillverkaren visar att produkten överensstämmer med tillämpliga krav som fastställs i harmoniserad EU-lagstiftning om märkning enligt vad som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93,

Med varuleverantör och med tjänsteleverantör avses dock inte en fysisk person som överlåter varor eller tillhandahåller tjänster i annan verksamhet än näringsverksamhet.

Med tjänsteleverantör avses inte heller en allmännyttig förening till den del den tillhandahåller sina medlemmar eller personer som överväger medlemskap tjänster i annan verksamhet än näringsverksamhet.

4 §

Lagens subsidiaritet och komplementaritet

Lagen tillämpas på konsumtionsvaror och konsumenttjänster till den del det inte när det gäller förebyggande av faror som dessa varor och tjänster medför finns sådana bestämmelser i någon annan lag där det med beaktande av alla aspekter som hänför sig till konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet krävs minst samma säkerhetsnivå som enligt denna lag.

2 kap.

Verksamhetsutövarens skyldigheter

5 §

Omsorgsplikt

Verksamhetsutövare ska med den omsorgsfullhet och yrkesskicklighet som förhållandena kräver säkerställa att konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten inte medför fara för någons hälsa eller egendom. Verksamhetsutövaren ska ha tillräckliga och korrekta uppgifter om konsumtionsvarorna och konsumenttjänsterna och ska bedöma vilka risker som är förenade med dessa.

6 §

Anmälningsskyldighet

Innan tjänsteleverantören börjar tillhandahålla en konsumenttjänst ska tjänsteleverantören göra en skriftlig anmälan om följande tjänster till tillsynsmyndigheten i den kommun inom vars område tjänsten ska tillhandahållas:

- 1) nöjespark, familjepark, zoo, husdjurspark, tivoli och cirkus,
- 2) konditionssal,
- 3) skidcenter och annan motsvarande skid- anläggning,
- 4) utomhuslekplats och motsvarande inomhuslekplats,
- 5) skateboardramp och cyklingsplats av motsvarande typ,
- 6) äventyrs-, upplevelse- och naturtjänster och andra motsvarande programtjänster, om inte den risk som tjänsten är förenad med kan betraktas som liten,
- 7) klättercenter,
- 8) ridstall och andra ridtjänster,
- 9) kartingbana,
- 10) simhall, utebassäng, spa och badhotell med underhållning,
- 11) badstrand och vinterbadplats,
- 12) tatuering, piercing och andra tjänster för kroppsmodifiering,
- 13) larmtelefon och andra motsvarande tjänster,
- 14) evenemang som är förenade med en betydande risk som, om risken realiserar, kan medföra fara för säkerheten på grund av det stora antalet deltagare eller av annat särskilt skäl.

Av anmälan ska framgå

- a) tjänsteleverantörens namn, hemort och kontaktuppgifter,
- b) den plats där tjänstens utförs,
- c) en beskrivning av tjänsten,
- d) de mest betydelsefulla risker som är förenade med tjänsten och åtgärder som vidtagits för att avvärja dem, samt
- e) uppgift om när säkerhetsdokumentet har upprättats och senast uppdaterats.

Motsvarande anmälan ska göras också före en väsentlig ändring i en verksamhet som avses i 1 mom.

Byte av tjänsteleverantör ska anmälas till

den kommunala tillsynsmyndigheten.

Efter att ha mottagit en anmälan ska den kommunala tillsynsmyndigheten utan dröjsmål skicka en mottagningsanmälan till tjänsteleverantören.

7 §

Säkerhetsdokument

En tjänsteleverantör som är skyldig att göra en anmälan enligt 6 § till tillsynsmyndigheten ska dessutom med beaktande av tjänstens natur och omfattning upprätta ett säkerhetsdokument med en plan för identifiering av faror och hantering av risker samt för informationen om dessa till de personer som medverkar vid tillhandahållandet av tjänsten.

Om det ska upprättas en räddnings- eller beredskapsplan eller annan motsvarande plan för samma tjänst med stöd av någon annan lag, behöver inte något säkerhetsdokument enligt 1 mom. upprättas utan uppgifter som motsvarar dem som lämnas i säkerhetsdokumentet kan ingå i den plan som görs upp med stöd av annan lag.

En tjänsteleverantör som tillhandahåller olika slags tjänster eller samma tjänst på flera olika platser kan upprätta ett säkerhetsdokument som är gemensamt för tjänsterna och som vid behov beskriver särdragen i fråga om säkerheten hos var och en av tjänsterna.

Säkerhetsdokumentet ska hållas uppdaterat.

Tjänsteleverantören ska försäkra sig om att de personer som deltar i tillhandahållandet av tjänsten är förtrogna med innehållet i säkerhetsdokumentet. Vid behov ska tjänsteleverantören ordna utbildning för dem.

Säkerhetsdokumentet ska uppvisas för och tillställas tillsynsmyndigheten på dennas begäran.

Närmare bestämmelser om innehållet i säkerhetsdokumentet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §

Underrättelse om farliga konsumtionsvaror eller konsumenttjänster

Om en verksamhetsutövare får kännedom

om eller med stöd av sin yrkesskicklighet och utgående från de uppgifter som verksamhetsutövaren förfogar över borde kunna sluta sig till att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst medför fara för någons hälsa eller egendom, ska verksamhetsutövaren omedelbart underrätta tillsynsmyndigheten om saken. Verksamhetsutövaren ska samtidigt uppge vilka åtgärder (såsom avbrytande av verksamheten eller avbrytande av distributionen eller bortdragande från marknaden av en farlig vara) som denna redan har vidtagit med tanke på faran.

Underrättelsen enligt 1 mom. lämnas till Säkerhetsteknikcentralen när det är fråga om en farlig konsumtionsvara eller en vara som används i samband med en konsumenttjänst, och till den kommunala tillsynsmyndigheten när det är fråga om en farlig konsumenttjänst.

Verksamhetsutövaren ska samarbeta med tillsynsmyndigheten för att avvärja faran när myndigheten ber om det.

Närmare bestämmelser om den i 1 mom. avsedda underrättelsens form och innehåll får utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 §

Skyldighet att lämna uppgifter till konsumenter

Verksamhetsutövaren ska på ett klart och begripligt sätt lämna konsumenter och personer som kan jämföras med konsumenter de uppgifter som de behöver för att kunna bedöma de faror som är förenade med konsumtionsvaror och konsumenttjänster. Tillsynsmyndigheten kan kräva att verksamhetsutövaren på ett lämpligt sätt förser konsumenterna med bruksanvisningar, instruktioner, varningar och andra uppgifter som behövs för att avvärja eller förebygga faror som är förenade med en vara eller tjänst.

Närmare bestämmelser om lämnande av behövliga uppgifter om konsumtionsvaror och konsumenttjänster till konsumenter och personer som kan jämföras med konsumenter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 kap.

Överensstämmelse med kraven

10 §

Farliga och säkra konsumtionsvaror och konsumenttjänster

Som farlig för hälsan betraktas

1) en konsumtionsvara som kan orsaka skada, förgiftning, sjukdom eller annan risk för hälsan på grund av ett fel eller en brist i sin konstruktion eller sammansättning eller på grund av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om varan eller på grund av varans vilseledande utseende,

2) en konsumenttjänst som kan orsaka skada, förgiftning, sjukdom eller annan risk för hälsan på grund av ett fel eller en brist i avslutning till dess utförande eller på grund av ett fel eller en brist i konstruktionen eller sammansättningen hos en vara som används i samband med tjänsten eller på grund av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om tjänsten.

En konsumtionsvara ska anses vara farlig för egendom om den på grund av omständigheter som nämns i 1 mom. kan skada andra föremål eller annan egendom. En konsumenttjänst ska anses vara farlig för egendom om den på grund av omständigheter som nämns i 1 mom. kan skada egendom.

En konsumtionsvara eller konsumenttjänst som inte är farlig på det sätt som avses i 1 och 2 mom. anses vara säker.

11 §

Grunder för bedömning av konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet

En konsumtionsvara eller konsumenttjänst ska inte anses vara farlig för hälsa eller egendom till den del den överensstämmer med sådana harmoniserade standarder till vilka hänvisningar offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning, om inte något annat följer av 3 mom.

När en konsumtionsvaras eller konsumenttjänsts farlighet bedöms fäster tillsynsmyndigheterna dessutom avseende vid följande omständigheter:

1) andra standarder än sådana internationella eller nationella standarder om säkerhetsfrågor som avses i 1 mom.,

2) riktlinjer för bedömning av produktsäkerhet som fastställs i rekommendationer från Europeiska kommissionen,

3) tillsynsmyndigheternas anvisningar och rekommendationer,

4) gällande uppförandekoder för produktsäkerhet,

5) den aktuella vetenskapliga och tekniska utvecklingsnivån.

Även om en konsumtionsvara eller konsumenttjänst skulle uppfylla de kriterier enligt 1 och 2 mom. som används vid bedömningen av överensstämmelse, får tillsynsmyndigheten meddela ett förbud eller åläggande som avses i 34—44 §, om det visar sig att varan eller tjänsten i fråga trots det medför fara för hälsa eller egendom.

12 §

Kravet beträffande CE-märkning

En konsumtionsvara som saknar sådan CE-märkning som krävs enligt lagstiftningen får inte släppas ut på marknaden.

4 kap.

Tillsynsmyndigheter

13 §

Säkerhetsteknikcentralen

Säkerhetsteknikcentralen utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lag och bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den samt planerar, styr och utvecklar övervakningen. Säkerhetsteknikcentralen ska också sörja för de underrättelser till Europeiska kommissionen som avses i artikel 11 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG om allmän produktsäkerhet.

I fråga om de underrättelser som ska lämnas till Europeiska kommissionen angående åtgärder för att begränsa utsläppande på marknaden, saluföring och användning av

produkter som medför allvarlig risk föreskrivs särskilt.

14 §

Tullverket

Tullverket utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lag och bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den i fråga om konsumtionsvaror och varor som används i samband med konsumenttjänster

1) vid import från länder utanför Europeiska unionen,

2) vid export av varor från Finland,

3) transitering av varor genom Finland.

Dessutom utövar tullverket tillsyn över efterlevnaden av denna lag och bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den i fråga om konsumtionsvaror och varor som används i samband med konsumenttjänster vid lossning av varupartier i Finland och tillhörande lagring när varor levereras till Finland från Europeiska unionens medlemsstater.

15 §

Regional konsumentssäkerhetstillsyn

Regionförvaltningsverket styr och övervakar tillsynen över konsumentssäkerheten inom sitt område samt utvärderar kommunernas planer för tillsynen över konsumentssäkerheten och genomförandet av dem.

Dessutom utövar regionförvaltningsverket för sin del tillsyn över konsumentssäkerheten inom sitt område.

16 §

Kommunal konsumentssäkerhetstillsyn

Kommunen ska inom sitt område övervaka att denna lag och bestämmelser och beslut som har utfärdats med stöd av den följs. I kommunen sköts dessa uppgifter av en nämnd eller något annat kollegialt organ som kommunen utser. Vad som i denna lag föreskrivs om kommuner gäller också samkommuner och i lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet (410/2009) avsedda

gemensamma organ när de utövar tillsyn enligt denna lag.

Fullmäktige kan ge den kommunala tillsynsmyndigheten rätt att delegera behörighet till en underlydande tjänsteinnehavare eller sektion, varvid dessa kan fatta beslut också om de administrativa tvångsmedel som avses i 34–38 § samt om hot om tvångsutförande eller avbrytande som avses i 45 § 1 mom. Den kommunala tillsynsmyndigheten har dock inte rätt att delegera sin behörighet i fråga om godkännande av en tillsynsplan som avses i 22 § till en underlydande tjänsteinnehavare.

En kommun kan med en annan kommun eller en samkommun komma överens om att en uppgift som enligt denna lag ska skötas av kommunen eller dess myndighet och där behörighet får delegeras till en tjänsteinnehavare, anförtros en annan kommuns eller en samkommuns tjänsteinnehavare som sköter uppgiften under tjänsteansvar. En samkommun får ingå ett avtal som avses ovan med en annan samkommun, om medlemskommunerna i samkommunen gett sitt samtycke.

17 §

Skyndsamma åtgärder

I brådskande fall har en kommunal tjänsteinnehavare som utför uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommunen, men på vilken sådan behörighet att använda administrativa tvångsmedel som avses i 16 § i denna lag inte har överförts, rätt att tillgripa sådana administrativa tvångsmedel som avses i 34–38 §.

Beslut enligt 34 eller 36 § som tjänsteinnehavaren fattar med stöd av 1 mom. ska utan dröjsmål föreläggas den kommunala tillsynsmyndigheten för behandling. Den kommunala tillsynsmyndigheten ska avgöra ärendet så fort som möjligt.

Beslut enligt 35, 37 eller 38 § som tjänsteinnehavaren fattar med stöd av 1 mom. ska utan dröjsmål föreläggas Säkerhetsteknikcentralen för behandling. Säkerhetsteknikcentralen ska avgöra ärendet så fort som möjligt.

18 §

Andra tillsynsmyndigheter

Med undantag för bestämmelserna i 6 och 7 § tillämpas bestämmelserna om verksamhetsutövarnas skyldigheter samt tillsynsmyndigheternas befogenheter och rättigheter också när en myndighet med stöd av någon annan lag utövar tillsyn över säkerheten hos konsumtionsvaror och konsumenttjänster, om inte den andra lagstiftning som avses ovan innehåller bestämmelser vars efterlevnad tryggar minst samma säkerhetsnivå med beaktande av alla aspekter som hänför sig till de berörda konsumtionsvarornas och konsumenttjänsternas säkerhet.

5 kap.

Konsumentssäkerhetstillsyn

19 §

Skötseln av uppgifter och uppgifternas prioriteringsordning

Tillsynsmyndigheterna ska sköta sina uppgifter på ett så effektivt och utgående från riskbedömningen så ändamålsenligt sätt som möjligt. Om omständigheterna det fordrar ska en prioritering av uppgifterna göras.

20 §

Riksomfattande övervakningsprogram

För styrning och samordning av verkstället av tillsynen över efterlevnaden av denna lag utarbetar Säkerhetsteknikcentralen ett riksomfattande övervakningsprogram. I programmet fastställs vilka kontroller som ska utföras och kontrollfrekvenserna i fråga om olika typer av kontrollobjekt samt presenteras en riksomfattande provtagningsplan. I programmet fastställs också grunderna för riskanalys i fråga om olika typer av kontrollobjekt samt metoderna för utvärdering av genomförandet av programmet.

Närmare bestämmelser om det riksomfattande övervakningsprogrammet och dess in-

nehåll kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Det riksomfattande övervakningsprogrammet enligt denna lag utgör en del av ett riksomfattande program för övervakning av miljö- och hälsoskydd som omfattar också de riksomfattande övervakningsprogram som det föreskrivs om i andra lagar inom miljö- och hälsoskyddet.

21 §

Regionförvaltningsverkets plan

Regionförvaltningsverket ska för fullgörandet av sina uppgifter enligt denna lag upprätta en plan som tar hänsyn till det riksomfattande övervakningsprogram som Säkerhetsteknikcentralen utarbetat, och styra tillsynen till denna del.

Planen ska ses över årligen.

22 §

Kommunens tillsynsplan

Kommunen ska upprätta och godkänna en plan för den regelbundna tillsynen över konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet så att tillsynen uppfyller de allmänna kraven på tillsyn och förebygger de faror för hälsa och egendom som medförs av konsumtionsvaror och konsumenttjänster. I den kommunala tillsynsplanen ska hänsyn tas till det riksomfattande övervakningsprogram som Säkerhetsteknikcentralen utarbetat. Tillsynsplanen ska ses över och behandlas i ett kommunalt kollegialt organ vid behov, men minst vart tredje år.

Närmare bestämmelser om innehållet i den tillsynsplan som avses i 1 mom. utfärdas vid behov genom förordning av statsrådet.

23 §

Tullverkets tillsynsplan

Tullverket ska för den tillsyn som det ansvarar för upprätta en plan som tar hänsyn till det riksomfattande övervakningsprogram som Säkerhetsteknikcentralen utarbetat, och

styra tillsynen till denna del.

Tillsynsplanen ska ses över årligen.

24 §

Beredskap inför exceptionella situationer

Säkerhetsteknikcentralen ska upprätta en plan för tryggnad av konsumenters och personers som kan jämföras med konsumenters liv och hälsa vid allvarliga olyckor och i motsvarande exceptionella situationer.

Den kommunala tillsynsmyndigheten ska planera de beredskaps- och försiktighetsåtgärder som behövs för att sådana hälsorisker som exceptionella situationer medför ska kunna förebyggas, utredas och undanröjas och i samarbete med andra myndigheter och inrättningar förbereda sig på att vidta sådana åtgärder.

Närmare bestämmelser om innehållet i och upprättandet av beredskapsplaner med tanke på exceptionella situationer får utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 §

Myndighetsinformation

Tillsynsmyndigheten kan vid behov informera om sådana frågor som är av betydelse för konsumenters och med dem jämförbara personers säkerhet.

26 §

Tillsynsmyndighetens underrättelse- och uppgiftsskyldighet

Den kommunala tillsynsmyndigheten ska underrätta Säkerhetsteknikcentralen om exceptionella situationer som avses i 24 § som upptäckts samt vid behov om sådana omständigheter som uppdagats i samband med tillsynen och som kan ha betydande inverkan på konsumenters säkerhet.

Den kommunala tillsynsmyndigheten och regionförvaltningsverket ska för styrning och uppföljning av, rapportering om och statistikföring av tillsynsåtgärderna enligt denna lag på begäran och utan ersättning lämna Säkerhetsteknikcentralen andra uppgifter om kon-

troller, tillsynsåtgärder, tillsynspersonal och avgifter samt om övervakning.

Tillsynsmyndigheten ska lämna de uppgifter som avses i 1 och 2 mom. på det sätt som Säkerhetsteknikcentralen bestämmer.

Närmare bestämmelser om tillsynsmyndighetens underrättelse- och uppgiftsskyldighet får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

27 §

Rätt att få information

Tillsynsmyndigheten har rätt att av statliga och kommunala myndigheter samt av verksamhetsutövare och av andra som omfattas av skyldigheterna enligt denna lag få den information som är nödvändig för verkställande av tillsynen.

Rätten att få information gäller även sådana upplysningar som behövs för utförandet av uppgifter enligt denna lag och som annars skulle vara sekretessbelagda på grund av att de gäller enskild affärsverksamhet eller yrkesutövning eller en enskild persons ekonomiska ställning eller hälsotillstånd.

28 §

Rätt att utföra kontroller

En tillsynsmyndighet har rätt att få tillträde till ett område eller till en lokal eller annat utrymme, om detta behövs med tanke på den övervakning som avses i denna lag, samt att där utföra kontroller och vidta andra åtgärder som övervakningen kräver. Tillsynsåtgärderna får dock utsträckas till sådana lokaler och utrymmen som används för boende endast om det finns skäl att misstänka att ett hälsobrott som avses i 44 kap. 1 § i strafflagen (39/1889) har begåtts. En utomstående sakkunnig som avses i 30 § kan dock inte ges rätt att utföra kontroller i lokaler och utrymmen som används för permanent boende.

29 §

Rätt att ta prover i tillsynssyfte

En tillsynsmyndighet har rätt att ta prov på

konsumtionsvaror och varor som används i samband med konsumenttjänster samt använda en konsumenttjänst, om detta behövs med tanke på tillsynen över efterlevnaden av denna lag eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den.

Om en verksamhetsutövare kräver det, ska prov eller tjänst som avses i 1 mom. ersättas enligt gängse pris, om det inte framgår att konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten inte uppfyller kraven i denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Om avgift tas ut för ett prov eller för undersökning av ett prov i enlighet med vad som föreskrivs särskilt, behöver ingen ersättning betalas för provet.

Om en konsumtionsvara eller konsumenttjänst inte uppfyller kraven i denna lag eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den, får tillsynsmyndigheten ålägga en verksamhetsutövare att ersätta kostnaderna för anskaffning, testning och undersökning av konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten.

I fråga om provtagning gäller vad som i 28 § bestäms om utsträckande av tillsynsåtgärderna till lokaler och utrymmen som används för permanent boende.

30 §

Utomstående sakkunniga

En tillsynsmyndighet kan anlita utomstående sakkunniga som hjälp i tillsynen. Utomstående sakkunniga kan på begäran av tillsynsmyndigheten utföra sådana kontroller, undersökningar och utredningar som behövs för myndighetstillsynen. En utomstående sakkunnig ska ha den sakkunskap och kompetens som kontrollerna, undersökningarna och utredningarna förutsätter. En utomstående sakkunnig ska inför den myndighet som beställt tjänsterna visa sin kompetens och påvisa att de tillämpade kontroll- och undersökningsmetoderna är tillförlitliga.

På utomstående sakkunniga tillämpas förvaltningslagen (434/2003), språklagen (423/2003), samiska språklagen (1085/2003), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003). På personer som är anställda

av eller har ledningsuppdrag hos en utomstående sakkunnig tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter enligt denna lag. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

Ett laboratorium som utför undersökningar som behövs för tillsynen över efterlevnaden av denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den ska ha den sakkunskap och övriga beredskap som behövs för undersökningarna. Laboratoriet ska ha ett lämpligt kvalitetssäkringssystem och det ska kunna påvisa tillförlitligheten hos de bestämningar som det har gjort.

Genom förordning av arbets- och näringsministeriet får vid behov närmare bestämmelser utfärdas om kompetensen hos de utomstående sakkunniga som avses i 1 mom. samt om de laboratorier som avses i 3 mom.

31 §

Kompetensen hos de tjänsteinnehavare som utövar konsumentssäkerhetstillsyn

En kommunal tjänsteinnehavare som sköter uppgifter inom konsumentssäkerhetstillsynen ska ha för uppgiften lämplig högskoleexamen. Kommunen och regionförvaltningsverket ska se till att de tjänsteinnehavare som sköter uppgifter inom konsumentssäkerhetstillsynen i tillräcklig utsträckning deltar i lämplig kompletterande utbildning.

Närmare bestämmelser om behörighetsvillkoren och den kompletterande utbildningen för de tjänsteinnehavare som sköter uppgifter inom konsumentssäkerhetstillsynen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

32 §

Avgifter för kommunala tillsynsmyndigheters prestationer

Kommunen tar enligt en taxa som den godkänt ut avgift av verksamhetsutövaren för inspektioner som utförs i enlighet med den i 22 § avsedda tillsynsplanen och inspektioner i syfte att kontrollera att ett beslut har iakttagits samt för mottagning av anmälan enligt 6 § om inledande av tillhandahållandet av en

tjänst, anmälan om en väsentlig ändring av verksamheten och anmälan om byte av tjänsteleverantör och för sändandet av en bekräftelse om mottagandet till verksamhetsutövaren.

Kommunen ska bestämma avgifterna för sina prestationer så att avgifterna högst motsvarar kostnaderna för utförandet av prestationen.

Staten ersätter de kostnader kommunen orsakas av utförandet av sådana kontroller, provtagningar, undersökningar och utredningar som enligt lag uteslutande hör till Säkerhetsteknikcentralens uppgifter och som Säkerhetsteknikcentralen har styrt till kommunen.

33 §

Grunderna för avgifterna för prestationer och uttag av avgifterna

Bestämmelser om avgifterna för statliga prestationer enligt denna lag finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

De avgifter som avses i denna lag får drivas in utan dom eller beslut i den ordning som föreskrivs i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (706/2007).

Om den avgift som fastställts för en åtgärd inte har betalats på förfallodagen, får på det belopp som inte betalats i tid årlig dröjsmålsränta tas ut högst enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). Förfallodagen får infalla tidigast två veckor efter att den tjänst för vilken avgiften bestämts har tillhandahållits. I stället för dröjsmålsränta får myndigheten ta ut en dröjsmålsavgift på fem euro, om beloppet av dröjsmålsräntan blir mindre än detta.

6 kap.

Administrativa tvångsmedel

34 §

Åläggande om korrigerings- eller rättelseåtgärd

Om den fara för hälsa eller egendom som är förenad med en konsumtionsvara eller

konsumenttjänst på ett effektivt sätt kan avvärjas eller förebyggas eller dess omfattning avsevärt minskas genom korrigerings- eller rättelseåtgärder, får tillsynsmyndigheten ålägga verksamhetsutövaren att vidta sådana åtgärder inom en tid som tillsynsmyndigheten sätter ut och på det sätt som tillsynsmyndigheten bestämmer.

Om anmälningsskyldigheten enligt 6 § eller skyldigheten att upprätta ett säkerhetsdokument enligt 7 § har försummats och försummelsen inte är obetydlig och har skyldigheten inte fullgjorts trots uppmaning, får tillsynsmyndigheten ålägga tjänsteleverantören att fullgöra sin skyldighet inom utsatt tid.

35 §

Temporärt förbud

Om det är uppenbart att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst kan orsaka fara för hälsan på det sätt som avses i 10 § 1 mom. och faran inte kan avvärjas på något annat sätt, får tillsynsmyndigheten meddela ett förbud som avses i 36 § temporärt för den tid ärendet utreds. Det temporära förbudet är i kraft till dess att slutgiltigt beslut i ärendet har fattats.

Regionförvaltningsverket eller den kommunala tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål, dock senast sju dagar från det att beslutet om temporärt förbud fattades, överlämna ärendet till Säkerhetsteknikcentralen för avgörande. Säkerhetsteknikcentralen ska avgöra frågan om meddelande av förbud enligt 36 § så snart som möjligt samt för sin egen del se till att behövliga utredningar utförs utan dröjsmål.

36 §

Förbud

Om en konsumtionsvara eller konsumenttjänst kan orsaka fara för hälsa eller egendom på det sätt som avses i 10 §, och om faran inte kan avvärjas på något annat sätt, får tillsynsmyndigheten förbjuda verksamhetsutövaren att tillverka, utföra eller tillhandahålla

den, importera den, saluföra den eller överlåta den.

När tillsynsmyndigheten meddelar ett förbud enligt 1 mom. kan den samtidigt ålägga verksamhetsutövaren att på ett effektivt sätt omedelbart dra tillbaka de farliga konsumtionsvarorna från marknaden samt ålägga tjänsteleverantören att se till att farliga konsumenttjänster inte i fortsättningen tillhandahålls konsumenterna. En verksamhetsutövare är skyldig att för den tillsynsmyndighet som meddelat ett förbud som avses i denna paragraf inom den tid som myndigheten utsatt lägga fram en utredning om hur verksamhetsutövaren har verkställt det åläggande som ansluter sig till förbudet.

Om en konsumtionsvara som enligt Europeiska unionens lagstiftning ska vara försedd med CE-märkning inte har någon sådan märkning eller om märkningen inte överensstämmer med de krav som ställs på märkningen, kan tillsynsmyndigheten ålägga verksamhetsutövaren att dra tillbaka konsumtionsvaran från marknaden.

37 §

Avbrytande av verksamheten

Om det är uppenbart att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst kan orsaka fara för hälsan på det sätt som avses i 10 § 1 mom. och om faran är omedelbar och den inte kan avvärjas på något annat sätt, har tillsynsmyndigheten rätt att vid behov omedelbart avbryta verksamheten till den del det är nödvändigt för att avvärja faran.

Om ett beslut som avses i 34—36 § inte har meddelats, ska ärendet avgöras så snart som möjligt efter det att verksamheten har avbrutits.

Regionförvaltningsverket eller den kommunala tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål, dock senast sju dagar från det att beslutet om avbrytande av verksamheten fattades, överlämna ärendet till Säkerhetsteknikcentralen för avgörande. Säkerhetsteknikcentralen ska avgöra ärendet så snart som möjligt samt för sin egen del se till att behövliga utredningar utförs utan dröjsmål.

38 §

Tvångsutförande

Om det är uppenbart att en konsumtionsvara eller konsumenttjänst kan orsaka fara för hälsan på det sätt som avses i 10 § 1 mom. och om faran är omedelbar och den inte kan avvärjas på något annat sätt, har tillsynsmyndigheten rätt att vid behov bestämma att åtgärder som är nödvändiga för avvärjande av faran ska utföras på verksamhetsutövarens bekostnad.

Regionförvaltningsverket eller den kommunala tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål, dock senast sju dagar från det att beslutet om tvångsutförande fattades, överlämna ärendet till Säkerhetsteknikcentralen för avgörande. Säkerhetsteknikcentralen ska avgöra ärendet så snart som möjligt samt för sin egen del se till att behövliga utredningar utförs utan dröjsmål.

39 §

Exportförbud

Om en konsumtionsvara eller konsumenttjänst kan orsaka fara för hälsan på det sätt som avses i 10 § 1 mom. och faran är allvarlig, får Säkerhetsteknikcentralen eller tullmyndigheten förbjuda export eller transport genom Finland av konsumtionsvaran eller en vara som används i samband med konsumenttjänsten.

Säkerhetsteknikcentralen får meddela ett förbud enligt 1 mom. även temporärt, om det är uppenbart att konsumtionsvarorna eller de andra varor som avses i nämnda moment kan medföra omedelbar fara för hälsan.

40 §

Åläggande om förstöring

Om de förbud och ålägganden som avses i 34—39 § inte kan anses tillräckliga, får Säkerhetsteknikcentralen eller tullmyndigheten eller en i 18 § avsedd annan myndighet bestämma att en vara som en verksamhetsutövare har i sin besittning eller en vara som konsumenten har lämnat tillbaka till verk-

samhetsutövaren med stöd av 41 eller 42 § ska förstöras eller, om detta inte anses ändamålsenligt, besluta om andra åtgärder i fråga om varan.

41 §

Avvärijande av fara som är förknippad med en konsumtionsvara

När Säkerhetsteknikcentralen eller en i 18 § avsedd annan myndighet med stöd av 36 § meddelat ett förbud i fråga om en konsumtionsvara, får den ålägga en verksamhetsutövare att i fråga om sådana konsumtionsvaror som konsumenten redan har i sin besittning vidta åtgärder för att avvärja den risk för skada som hänför sig till konsumtionsvaran och trygga konsumentens rättsliga ställning.

Genom ett åläggande enligt 1 mom. kan verksamhetsutövaren förpliktas att

1) reparera varan så att den fara som föranleds av ett fel eller en brist i varans konstruktion eller sammansättning eller av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om varan eller av varans vilseledande utseende avvärjs,

2) av konsumenten återta en vara som är farlig på det sätt som avses i 10 § 1 mom., samt i stället ge en likadan eller likartad ofarlig vara, eller

3) häva köpet.

Säkerhetsteknikcentralen eller en i 18 § avsedd annan myndighet får meddela ett åläggande enligt 1 mom. även om ett förbud som avses i 36 § inte kan meddelas på grund av att konsumtionsvarorna i fråga inte längre finns hos verksamhetsutövaren och det finns vägande skäl att meddela åläggandet.

42 §

Avvärijande av fara som är förknippad med en konsumenttjänst

När Säkerhetsteknikcentralen eller en i 18 § avsedd annan myndighet med stöd av 36 § meddelat ett förbud i fråga om en konsumenttjänst, får den ålägga en verksamhetsutövare att i fråga om sådana konsumenttjänster som konsumenten redan förfogar

över vidta åtgärder för att avvärja den risk för skada som hänför sig till konsumenttjänsten och trygga konsumentens rättsliga ställning.

Genom ett åläggande enligt 1 mom. kan verksamhetsutövaren förpliktas att

1) avhjälpa felet hos tjänsten i fråga så att den fara som föranleds av ett fel eller en brist i sättet att utföra tjänsten eller i konstruktionen eller sammansättningen hos en vara som används i samband med tjänsten eller av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om tjänsten avvärjs, eller

2) häva det avtal som ingåtts om konsumenttjänsten.

Säkerhetsteknikcentralen eller en i 18 § avsedd annan myndighet får meddela ett åläggande enligt 1 mom. även om ett förbud som avses i 36 § inte kan meddelas på grund av att konsumenttjänsterna i fråga inte längre utförs av verksamhetsutövaren och det finns vägande skäl att meddela åläggandet.

43 §

Konsumentens rättigheter vid återkallelse

Utöver vad som bestäms i 41 och 42 § föreskrivs det i konsumentskyddslagen (38/1978) och köplagen (355/1987) eller med stöd av dem om rättigheter och skyldigheter för konsumenter samt för verksamhetsutövare som sålt varor eller tjänster. En konsument är berättigad till rättelseåtgärder enligt 41 och 42 § även om konsumenten inte har gjort någon felanmälan eller inte kan återlämna varan eller tjänsten i väsentligen oförändrat eller oförminskat skick.

44 §

Åläggande att lämna information

Tillsynsmyndigheten kan ålägga en verksamhetsutövare att inom utsatt tid och på det sätt som tillsynsmyndigheten bestämmer informera om förbud och ålägganden och den i 10 § avsedda risk som är förenad med en vara eller tjänst eller med användningen av varan eller tjänsten samt om konsumentens rättigheter.

Tillsynsmyndigheten kan på verksamhetsutövarens bekostnad informera om de saker

som avses i 1 mom., om verksamhetsutövaren inte har fullgjort det åläggande som tillsynsmyndigheten meddelat eller om det på grund av ärendets brådskande natur finns välgående skäl för att lämna sådan information.

45 §

Vite samt hot om tvångsutförande eller avbrytande

Ett förbud eller åläggande som tillsynsmyndigheten har meddelat med stöd av 34 § 1 mom., 35—36 §, 39—42 § och 44 § kan förenas med vite eller med hot om tvångsutförande eller avbrytande. Bestämmelser om vite, hot om tvångsutförande och hot om avbrytande finns i viteslagen (1113/1990).

Tillsynsmyndigheten kan förena skyldigheten att lämna uppgifter enligt 9 §, underrättelse- och uppgiftsskyldigheten enligt 26 § samt ett åläggande enligt 34 § 2 mom. med vite.

Vite som avses i 1 och 2 mom. döms ut av förvaltningsdomstolen.

7 kap.

Särskilda bestämmelser

46 §

Handräckning

Bestämmelser om polisens skyldighet att ge handräckning finns i 40 § i polislagen (493/1995).

47 §

Rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter

Den som vid fullgörandet av en uppgift som avses i denna lag har tagit del av uppgifter som omfattas av tystnadsplikt får utan hinder av bestämmelserna om sekretess i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) lämna ut uppgifterna till en tillsynsmyndighet för fullgörande av en övervakningsuppgift samt till åklagar- och polismyndigheterna för förebyggande eller utredning av brott.

48 §

Ändringssökande

Ett beslut som meddelats med stöd av 17, 35, 37 och 38 § får inte överklagas genom separata besvär.

I ett beslut som en kommunal tjänsteinnehavare har meddelat med stöd av denna lag får ändring inte sökas genom besvär. Den som är missnöjd med något annat än i 35, 36 eller 38 § avsett beslut har rätt att få det prövat av den nämnd eller det organ som avses i 16 §. Omprövning av beslutet ska begäras skriftligen inom 14 dagar från delfäendet av beslutet. Till beslutet ska det fogas anvisningar om framställande av begäran om omprövning. Denna ska behandlas utan dröjsmål.

Ändring i ett beslut som en kommunal nämnd eller något annat organ som avses i 16 § har fattat med stöd av denna lag får sökas i enlighet med vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996) genom anförande av besvär hos förvaltningsdomstolen.

I ett kommunalt beslut om en tillsynsplan som avses i 22 § får ändring sökas med iakttagande av vad som i kommunallagen (365/1995) föreskrivs om ändringssökande. Beslutet om tillsynsplan får verkställas även om det överklagats, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

I fråga om sökande av ändring gäller i övrigt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

49 §

Verkställighet

Ett beslut som en tillsynsmyndighet har fattat med stöd av 34—44 § ska iakttas även om det överklagats, om inte besvärsmyndigheten beslutar något annat.

50 §

Straffbestämmelser

Bestämmelser om straff för hälsobrott som har begåtts i strid med denna lag eller be-

stämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den finns i 44 kap. 1 § i strafflagen.

Den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet bryter mot ett förbud eller ett åläggande som avses i 34—44 § ska, om inte strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag, för *konsument säkerhetsförseelse* dömas till böter.

Den som bryter mot ett förbud eller ett åläggande som har meddelats med stöd av 34—44 § och som har förenats med vite, kan lämnas obestraftad för samma gärning.

51 §

Bestämmelse om statsandel

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) samt lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009), om inte något annat bestäms genom lag.

52 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Närmare bestämmelser om de krav som ställs på konsumtionsvaror och konsumenttjänster till skydd för konsumenternas hälsa och egendom får utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 kap.

Delegation

53 §

Konsument säkerhetsdelegationen

I anslutning till arbets- och näringsministeriet finns en konsument säkerhetsdelegation.

Delegationen ska följa tillämpningen av och tillsynen över konsument säkerhetslagstiftningen samt avge utlåtanden och framlägga förslag och initiativ till utvecklande av lagstiftningen och tillsynen över den samt behandla andra frågor som gäller verkställigheten av denna lag och förbättrandet av kon-

sumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. Delegationen ska även planera åtgärder för att skapa behövt samarbete med dem som handlägger frågor som rör miljö- och hälsoskydd, arbetarskydd, räddningsväsende, polisväsende, standardisering, forskning och testning samt andra frågor som gäller konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet.

Närmare bestämmelser om konsument säkerhetsdelegationen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

54 §

Konsument säkerhetsdelegationens sammansättning

Konsument säkerhetsdelegationen består av en ordförande och en vice ordförande samt högst arton andra medlemmar. Samtliga medlemmar förordnas av statsrådet för tre år i sänder. Statsrådet utser en personlig suppleant för vice ordföranden och de övriga medlemmarna.

Ordföranden, vice ordföranden och sex medlemmar samt deras suppleanter ska vara personer som inte kan anses representera verksamhetsutövarnas eller konsumenternas intressen.

Om en medlem eller en suppleant avgår under sin mandatperiod, utser arbets- och näringsministeriet, med beaktande av vad som föreskrivs i 2 mom., en ny medlem eller suppleant i dennas ställe för den återstående mandatperioden.

9 kap.

Ikraftträdande

55 §

Ikraftträdande bestämmelser

Denna lag träder i kraft den 20 .

De tjänsteleverantörer som när denna lag träder i kraft tillhandahåller tjänster enligt 6 § ska upprätta ett säkerhetsdokument inom sex månader från ikraftträdandet.

En tjänsteinnehavare som sköter uppgifter inom tillsynen över miljö- och hälsoskyddet

vid lagens ikraftträdande är oberoende av vad som föreskrivs i 31 § behörig att sköta uppgifter i anslutning till konsument säkerhetstillsynen.

Genom denna lag upphävs lagen av den 30 januari 2004 om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet (75/2004) jämte ändringar. Om det i någon annan lag hänvisas till lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet, ska i stället för

nämnda lag denna lag tillämpas när den har trätt i kraft.

Författningar och bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet förblir alltjämt i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av 44 kap. 1 § i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 44 kap. 1 §, sådan den lyder i lag 409/2009, som följer:

44 kap.

Om brott som äventyrar andras hälsa och säkerhet

1 §

Hälsobrott

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med

1) lagen om växtskyddsmedel (1259/2006),
2) konsument säkerhetslagen (/),
3) kemikalielagen (744/1989), Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG, nedan *REACH-förordningen*, eller Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om

klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006, nedan *CLP-förordningen*,

4) hälsoskyddslagen (763/1994) eller
5) livsmedelslagen (23/2006)

eller i strid med bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats eller beslut i enskilda fall som meddelats med stöd av nämnda lagar och förordningar tillverkar, behandlar, för eller uppsåtligen försöker föra in i landet, innehar, lagrar, transporterar, håller till salu, förmedlar eller överlåter varor eller ämnen, preparat eller föremål så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *hälsobrott* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Om strängare straff för gärningen inte föreskrivs någon annanstans i lag, döms för *hälsobrott* också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med konsument säkerhetslagen eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats eller beslut i enskilda

fall som meddelats med stöd av den lagen ut- saka fara för någon annans liv eller hälsa.
för, håller till salu eller annars i samband _____
med sin näringsverksamhet överlåter en kon- Denna lag träder i kraft den 20 .
sumenttjänst så att gärningen är ägnad att or- _____

Nådendal den 24 juni 2010

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister Astrid Thors

2.

Lag**om ändring av 44 kap. 1 § i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 44 kap. 1 §, sådan den lyder i lag 409/2009, som följer:

Gällande lydelse

44 kap.

Om brott som äventyrar andras hälsa och säkerhet

1 §

Hälsobrott

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med

1) lagen om växtskyddsmedel (1259/2006),
2) lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet (75/2004),

3) kemikalielagen (744/1989), Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG, nedan *REACH-förordningen*, eller Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006, nedan *CLP-förordningen*,

4) hälsoskyddslagen (763/1994) eller
5) livsmedelslagen (23/2006)

Föreslagen lydelse

44 kap.

Om brott som äventyrar andras hälsa och säkerhet

1 §

Hälsobrott

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med

1) lagen om växtskyddsmedel (1259/2006),
2) *konsumentssäkerhetslagen* (/),

3) kemikalielagen (744/1989), Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG, nedan *REACH-förordningen*, eller Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006, nedan *CLP-förordningen*,

4) hälsoskyddslagen (763/1994) eller
5) livsmedelslagen (23/2006)

eller i strid med bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av nämnda lagar och förordningar tillverkar, behandlar, för eller uppsåtligen försöker föra in i landet, innehar, lagrar, transporterar, håller till salu, förmedlar eller överlåter varor eller ämnen, preparat, blandningar eller föremål så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för hälsobrott dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Om strängare straff för gärningen inte bestäms någon annanstans i lag, döms för hälsobrott också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med lagen om konsumtionsvarors eller konsumenttjänsters säkerhet eller bestämmelser eller allmänna eller särskilda föreskrifter som utfärdats med stöd av den utför, håller till salu eller annars i samband med sin näringsverksamhet överlåter en konsumenttjänst så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa.

eller i strid med bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats eller beslut i enskilda fall som meddelats med stöd av nämnda lagar och förordningar tillverkar, behandlar, för eller uppsåtligen försöker föra in i landet, innehar, lagrar, transporterar, håller till salu, förmedlar eller överlåter varor eller ämnen, preparat eller föremål så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *hälsobrott* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Om strängare straff för gärningen inte föreskrivs någon annanstans i lag, döms för hälsobrott också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med *konsumentssäkerhetslagen* eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats eller beslut i enskilda fall som meddelats med stöd av den lagen utför, håller till salu eller annars i samband med sin näringsverksamhet överlåter en konsumenttjänst så att gärningen är ägnad att orsaka fara för någon annans liv eller hälsa.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Statsrådets förordning

om säkerhetsdokumentet för vissa konsumenttjänster

I enlighet med stadsrådets beslut, fattat efter föredragning från arbets- och näringsministeriet, föreskrivs med stöd av 7 och 52 § i konsument säkerhetslagen (/):

1 §

Tillämpningsområde

I denna förordning utfärdas närmare bestämmelser om det säkerhetsdokument som avses i 7 § i konsument säkerhetslagen.

2 §

Upprättande av säkerhetsdokumentet

Säkerhetsdokumentet ska vara tillräckligt täckande och detaljerat med beaktande av verksamhetens art och omfattning.

3 §

Innehållet i säkerhetsdokumentet

Av säkerhetsdokumentet ska framgå, om detta inte av särskilda skäl är onödigt med tanke på tjänsten i fråga,

- 1) de personer som svarar för säkerhetsfrågorna,
- 2) sådana farliga situationer som kan förutses och deras eventuella följder,
- 3) åtgärderna för att förebygga farliga situationer,
- 4) instruktionerna med tanke på förutsebara olycks-, färd- och skadesituationer enligt 2 punkten,

5) hur de personer som deltar i tillhandahållandet av tjänsten blivit inskolade och utbildade i säkerhetsfrågor samt eventuella krav på kompetens och utbildning,

6) lokaler, konstruktioner, redskap, rutter, djur, typer av personlig skyddsutrustning och andra tillbehör som eventuellt används i samband med tjänsten samt de krav som ställs på dessa inklusive service och underhåll,

7) eventuella begränsningar beträffande tillhandahållandet av tjänsten som beror på förhållandena,

8) det maximala antal kunder som ur säkerhetssynpunkt samtidigt kan delta i tjänsten under olika förhållanden,

9) åtgärder som är nödvändiga för säkerställande av andra berörda personers säkerhet,

10) hur olika olycks-, färd- och skadesituationer registreras och hur den insamlade informationen utnyttjas vid utvecklingen av säkerhetsåtgärderna,

11) förfarandet för fullgörande av anmälningsskyldigheten enligt 8 § i konsument säkerhetslagen,

12) hur den information som ingår i planen delges de personer som deltar i tillhandahållandet av tjänsten samt

13) hur de uppgifter som anges i statsrådets förordning om uppgifter som skall lämnas om konsumtionsvaror och konsumenttjänster

(613/2004) lämnas till dem som deltar i tjänsten och vid behov till dem som berörs av tjänsten.

I säkerhetsdokumentet ska vid behov också hänsyn tas till sådan användning av objektet som avviker från det sedvanliga.

4 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 20 .
Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.